

UCHWAŁA NR XV/ /2019

RADY MIEJSKIEJ W KCYNI

z dnia 28 listopada 2019 r.

**zmieniająca uchwałę Nr XXXIII/282/2017 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 30 marca 2017 r.
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kcynia**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz.506 ze zm.) Rada Miejska w Kcyni uchwała co, następuje:

§ 1. Zmienia się uchwałę Nr XXXIII/282/2017 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kcynia zmienioną uchwałą Rady Miejskiej w Kcyni Nr XLII/364/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r., uchwałą XLV/379/2018 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 29 marca 2018 roku w ten sposób, iż załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie określone załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kcyni.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kcyni

Jan Kurant

MINISTERSTWO
ROZWOJU

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Załącznik do Uchwały Nr XV/...../2019
Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 28 listopada 2019 r.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY KCYNIA

[2019 rok]

Spis treści

Wprowadzenie	2
I Opis powiązań Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	3
II Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie	6
II.1 Uproszczona diagnoza gminy.....	6
II.1.1 Sfera społeczna	6
II.1.2 Sfera gospodarcza.....	9
II.1.3 Sfera środowiskowa i techniczna.....	10
II.1.4. Sfera funkcjonalno-przestrzenna	10
II.1.5. Wnioski wynikające z diagnozy uproszczonej gminy	11
II.2 Określenie obszarów zdegradowanych gminy Kcynia	12
II.3 Określenie obszaru rewitalizacji gminy Kcynia.....	28
II.4 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	31
II.4.1 Analiza czynników i zjawisk kryzysowych.....	31
II.4.2 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	45
III Proces rewitalizacji w gminie.....	49
III.1 Wizja obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu	49
III.2 Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji	55
III.3 Główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	59
III.4 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	73
III.5 Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji	74
III.6 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	80
IV Zarządzanie wdrażaniem Programu Rewitalizacji.....	87
IV.1 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania.....	87
IV.2 System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji.....	90
IV.3 System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Programu Rewitalizacji	91
Spis tabel	93
Spis rysunków	94

Wprowadzenie

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach rewitalizacyjnych na lata 2014 – 2020, pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (...) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji”. Takimi zasadami kierowano się również opracowując Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Kcynia. Program został przygotowany i opracowany zgodnie z wymogami określonymi w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 roku* (dalej: Wytyczne) oraz *Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020*. Poszczególne części niniejszego Programu odpowiadają wymogom zawartym w obu wyżej wymienionych dokumentach.

W rozdziale pierwszym opisano powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Część druga Programu ma charakter diagnostyczny i opiera się na określeniu sytuacji społecznej gminy, a także sytuacji w innych sferach wymienionych w Wytycznych. Następnie przeprowadzono szczegółową analizę sytuacji, pozwalającą na określenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji – poszczególne dane analizowano już na poziomie wyodrębnionych osiedli miasta Kcyni oraz miejscowości wiejskich gminy.

Część trzecia ma charakter projektowy i odnosi się do kształtu procesu rewitalizacji w gminie. Przede wszystkim wskazano wizję obszarów rewitalizacji po przeprowadzeniu tego procesu, a także cele i kierunki działań. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone przez podmioty z terenu gminy zostały uporządkowane w ramach dwóch list – przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających. Następnie opisano mechanizmy zapewnienia komplementarności tych przedsięwzięć. Ostatnim elementem tej części był opis procesu partycypacji społecznej, który przeprowadzono na etapie opracowywania dokumentu, jak również zaproponowano możliwe formy włączania lokalnej społeczności na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Chodzi o utrzymanie zainteresowania mieszkańców realizowanymi przedsięwzięciami, bowiem bez współpracy z lokalną społecznością nie uda się osiągnąć pozytywnych efektów, zwłaszcza w wymiarze społecznym.

Ostatnia część dokumentu odnosi się do zarządzania wdrażaniem procesu Rewitalizacji. W sposób zbiorczy przedstawiono tu szacunkowe ramy finansowe zaproponowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych, a także harmonogram ich realizacji. Następnie opisano system zarządzania realizacją Programu, monitoringu, oceny skuteczności oraz wprowadzania zmian do niniejszego dokumentu.

I Opis powiązań Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji jest jednym z wielu dokumentów strategicznych i planistycznych tworzonych w gminach. Chociaż każdy z tych dokumentów ma swoją specyfikę, to jednak wszystkie muszą pozostawać ze sobą spójne, aby móc pozytywnie oddziaływać na rozwój lokalny. Z tego względu w niniejszym rozdziale przeanalizowano zgodność założeń Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi – zarówno na poziomie gminnym, jak i innych.

Dokumentami „najwyższego rzędu” w gminach są strategie rozwoju, które w sposób szeroki analizują i projektują rozwój lokalny. *Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023* opiera się na 5 celach strategicznych: 1) tworzenie i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu potencjału rozwojowego gminy, 2) rozwój i promocja przedsiębiorczości oraz tworzenie korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, 3) wzmocnienie poczucia tożsamości mieszkańców poprzez pielęgnowanie tradycji, rozwój kultury i pobudzanie aktywności społecznej, 4) poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców, a także 5) urząd bliżej obywatela oraz wdrożenie działań na rzecz promocji gminy. W ramach celów strategicznych zaproponowano szereg celów o charakterze operacyjnym, których wiele zostało również uwzględnionych przy projektowaniu procesu rewitalizacji w gminie Kcynia ze względu na zidentyfikowane problemy obszarów zdegradowanych:

- intensyfikacja działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywne włączenie w działania oparte na dziedzictwie historycznym i kulturowym.

Innym ważnym z punktu widzenia procesu rewitalizacji dokumentem jest *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023*, przyjęta przez Radę Miejską w listopadzie 2015 roku. W dokumencie tym zdiagnozowano najważniejsze problemy gminy w sferze społecznej, które pokrywają się w dużej mierze z wynikami diagnozy przeprowadzonej na potrzeby Programu Rewitalizacji. Generalnie więc dostrzeżono spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym szybkim wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Ze świadczeń pomocy społecznej korzystało ponad 17% mieszkańców, którzy najczęściej potrzebowali wsparcia z tytułu ubóstwa i bezrobocia. Również w niniejszym dokumencie te dwa problemy zostały zidentyfikowane jako istotne wyzwania w polityce społecznej gminy. Diagnoza problemu bezrobocia pokazała, że największy problem stanowią osoby długotrwale bezrobotne, których liczba stale rośnie. Mieszkańcy walczą z bezrobociem, próbując m.in. zakładać jednoosobowe firmy, jednak z powodu niewłaściwego rozeznania rynku i braku „przygotowania” marketingowego, wiele z tych firm jest wkrótce zamykanych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej stwierdził w przygotowanej przez siebie diagnozie na potrzeby strategii rozwiązywania problemów społecznych, że problemy ubóstwa czy bezrobocia przekładają się na wzrost

liczby osób uzależnionych od alkoholu, a co się z tym wiąże także niekorzystnych zjawisk, takich jak przemoc w rodzinach.

Jako cel główny *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* wskazano stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Spośród celów szczegółowych do Programu Rewitalizacji przeniesiono następujące:

- zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- rozwój form wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych oraz niepełnosprawnych,
- pobudzanie do podejmowania aktywności społecznej i zawodowej.

W uchwalonym w 2014 r. *Programie ochrony środowiska dla miasta i gminy Kcynia na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020* występują cele, które zawierają się także w niektórych zaproponowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. W tym kontekście najważniejszy jest cel 5 – utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów, gazów i odorów oraz cel 8 – racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych. Postulaty te zostały uwzględnione przy projektowaniu przedsięwzięć dotyczących remontu świetlicy wiejskiej w Smoguleckiej Wsi czy remontu i przebudowy budynku GCKiB na potrzeby realizacji zadań społecznych, oraz działań związanych z ograniczaniem niskiej emisji i termomodernizacji obiektów, które bezpośrednio przełożą się na poprawę jakości środowiska.

Na poziomie ponadlokalnym pierwszym istotnym dokumentem jest *Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nakielskiego*. W trakcie prac nad strategią przyjęto 3 cele rozwojowe: rozwój gospodarki poprzez kreowanie przedsiębiorczości i ograniczanie bezrobocia, poprawę zagospodarowania powiatu w zakresie infrastruktury technicznej i ochrony środowiska naturalnego oraz aktywne społeczeństwo i sprawne usługi. W ramach każdego z celów strategicznych wyznaczono cele operacyjne, spośród których niektóre uwzględniono w niniejszym dokumencie, jednak najistotniejszy jest cel dotyczący aktywnego społeczeństwa:

- wykorzystanie potencjału gospodarczego,
- wdrażanie standardów ochrony środowiska,
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców,
- ograniczenie skutków wykluczenia społecznego.

Innym dokumentem ponadlokalnym jest *STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ dla obszaru powiatu nakielskiego na lata 2016-2023*. Przygotowało go Stowarzyszenie Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, do którego należy również Gmina Kcynia. Na etapie diagnozy przygotowanej do tego dokumentu stwierdzono, że w gminie potrzebne jest przygotowanie infrastruktury społecznej służącej włączeniu społecznemu, ochrona środowiska (m.in. w zakresie rewitalizacji parków i terenów zielonych celem przywrócenia ich funkcji rekreacyjnej czy

wypoczynkowej), podniesienie parametrów dróg lokalnych, rewitalizacja zabytków oraz przygotowanie przestrzeni dla rekreacji. Poza postulatem dotyczącym dróg lokalnych wszystkie zostały uwzględnione w Programie Rewitalizacji i projektowanych przedsięwzięciach. Działania przewidziane w Programie rewitalizacji realizują bezpośrednio następujące cele wskazane w LSR:

Cel 1.3. Poprawa stanu infrastruktury służącej ożywieniu społeczno-gospodarczemu Doliny Noteci do roku 2023, w ramach którego osiągnięte zostaną następujące wskaźniki: (P) Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.; (R) Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 188 os.

Cel 1.2 Pobudzenie aktywności mieszkańców służącej oddolnym inicjatywom i włączeniu społecznemu do roku 2023, w ramach którego osiągnięte zostaną następujące wskaźniki: (P) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach LSR – min. 9 os.; (R) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 6 os.

Działania realizowane w ramach programu wpisują się również bezpośrednio w Cel 1.1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Przedsięwzięcie ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc pracy poprzez wsparcie inwestycyjne i szkoleniowe na tworzenie i rozwój lokalnych firm, założone w *Strategii RLKS*, realizowane będzie poprzez projekty pobudzające działalność gospodarczą i zakładanie firm: ABC Przedsiębiorczości, Szefem być czy Rozkręcamy biznes społeczny. Stąd zmiana wskaźnika i przyjęcie wskaźnika liczba osób podejmujących zatrudnienie lub działalność gospodarczą. Działania podejmowane na obszarze rewitalizacji będą miały charakter pobudzający zakładanie firm (edukacja, szkolenia, warsztaty).

II Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie

II.1 Uproszczona diagnoza gminy

Gmina Kcynia jest jedną z pięciu gmin powiatu nakielskiego w województwie kujawsko-pomorskim. Jest jedną z większych gmin województwa kujawsko-pomorskiego – zajmuje 29 653 ha, tj. 296,53 km², z czego 72% stanowią użytki rolne. Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Kcynia oraz 53 miejscowości wiejskie. Są to głównie miejscowości małe (100-250 mieszkańców) związane z pełnieniem funkcji rolniczej.

II.1.1 Sfera społeczna

Gminę Kcynia na koniec 2015r. zamieszkiwało 13519 osób, przy czym miasto 4704 osób, co stanowi 34,8%¹ ogółu ludności gminy, a obszar wiejski 8815. Mieszkańcy gminy stanowią 15,6% ludności całego powiatu nakielskiego. Zauważalny jest przeważający udział ludności mieszkającej na terenach wiejskich w ogólnej liczbie ludności gminy Kcynia.

Gmina Kcynia zмага się z malejącą liczbą ludności oraz starzeniem się społeczeństwa. W latach 2010-2015 liczba mieszkańców zmalała o 1,5%. Analiza danych historycznych zarówno danych Urzędu Miejskiego, jak i GUS wskazuje, że trend ten utrzymuje się co najmniej od 2000 roku. Dodatkowym niekorzystnym zjawiskiem jest zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście osób w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym przedziale czasowym udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 14,1% do 17,1% (o 21,96%). Wpłynęło to tym samym na niekorzystną zmianę wartości wskaźnika obciążenia demograficznego², który w 2015 roku wynosił 86,8 osób i był wyższy o 35,8% względem roku 2010. Można przypuszczać, że trend ten utrzyma się, co będzie wymagało szczególnego zainteresowania ze strony władz Gminy oraz instytucji, których przedmiotem działania są zagadnienia związane ze wsparciem oraz aktywizacją osób w wieku senioralnym. Pod względem ekonomicznych grup wieku wśród ludności gminy dominują osoby w wieku produkcyjnym, które na koniec 2015 r. stanowiły 63% mieszkańców gminy. W grupie tej przeważają mężczyźni, których ogółem w 2015r. było 4709, podczas gdy kobiet 3810.

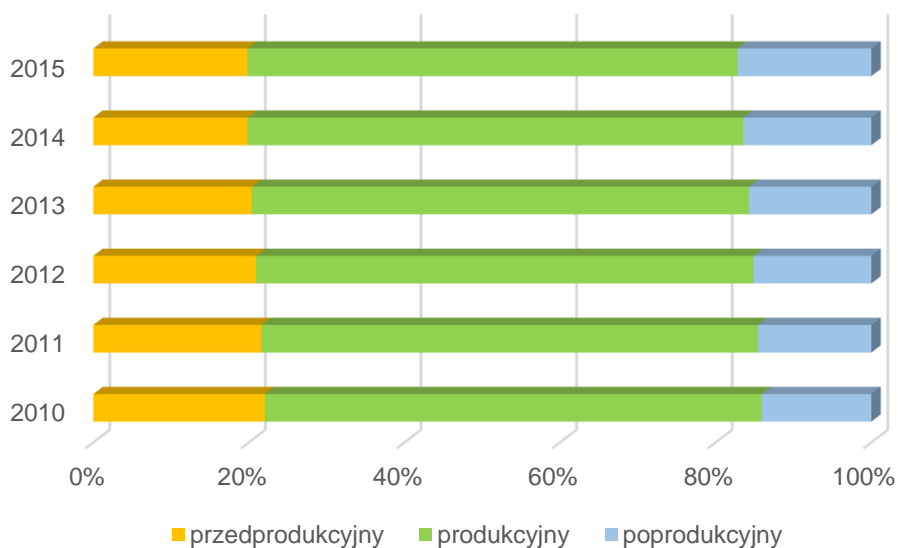
Rys. 1 Struktura ludności gminy Kcynia w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2010 – 2015.

---

¹ dane na podstawie GUS. Na potrzeby analizy zróżnicowania wewnętrznego gminy wykorzystano dane Urzędu Miasta, według których liczba mieszkańców na koniec 2015 roku wynosiła 13480 osób, w tym na terenie miasta 4559 osób.

² ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (definicja GUS)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią, na koniec 2015r. zarejestrowanych było w gminie Kcynia 871 osób pozostających bez pracy, co stanowiło 10,1% mieszkańców w wieku produkcyjnym. Struktura bezrobotnych wskazuje na przewagę osób z wykształceniem podstawowym lub zawodowym, ale również osób młodych w wieku 25-34 lata. Jest to efekt przede wszystkim rolniczego charakteru gminy Kcynia. „Znaczna część mieszkańców zaangażowana jest w prowadzenie gospodarstw rolnych. Niejednokrotnie jest to jedyne źródło utrzymania rodzin, a do pracy w gospodarstwie angażowani są domownicy”³. Utrzymywanie się bezrobocia spowodowane jest m.in. tzw. „dziedziczeniem bezrobocia” przez osoby, które żyją w rodzinach, które straciły pracę w związku ze zmianami systemowymi i gospodarczymi na przełomie lat 80. i 90. XX wieku. Jest to tzw. bezrobocie strukturalne, którego efektem jest niedopasowanie siły roboczej do potrzeb pracodawców⁴. W celu minimalizacji tego problemu niezbędne będzie powiązanie działań związanych z inicjowaniem indywidualnej przedsiębiorczości, która prowadzić będzie do ograniczenia bezrobocia.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni odpowiedzialny za wsparcie socjalne mieszkańców, udzielił w 2015 r. pomocy 2277 mieszkańcom należącym do 906 rodzin. System pomocy społecznej objął zatem wsparciem 16,9% mieszkańców gminy, z czego nieco ponad 60% odbiorców stanowili mieszkańcy obszarów wiejskich. Struktura powodów udzielonego wsparcia odpowiada ogólnie obserwowanym w kraju trendom. Najwięcej beneficjentów pomocy wskazuje jako powód ubóstwo (1894 osoby) oraz ściśle z nim skorelowane bezrobocie (1655 osób). Są to jednak obszary, które silnie zależą od polityki socjalnej (np. zmiana kryteriów

³ Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023, s. 64, Załącznik do Uchwały Nr XV/117/2015 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 listopada 2015

⁴ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023, s. 22, Załącznik do Uchwały XV/118/2015 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 listopada 2015 r.

przyznania pomocy) i gospodarczej kraju (np. zmiana w przepisach prawa pracy, zmiana stawki minimalnej wynagrodzenia itp.), na które Gmina nie ma bezpośredniego wpływu – może jedynie pośrednio podejmować działania redukujące np. bezrobocie a co za tym idzie również ubóstwo. Wstępna analiza danych MGOPS wskazała, że większa skala problemu ubóstwa dotyczy miasta niż obszarów wiejskich. Analiza danych wskazuje, że szczególną grupą wymagającą wsparcia są osoby niepełnosprawne oraz członkowie rodzin z osobami niepełnosprawnymi. Są to osoby wielokrotnie uzależnione od pomocy społecznej. Wynika to z faktu zwiększonych nakładów np. na rehabilitację czy leczenie oraz tego, że członkowie rodzin muszą rezygnować z pracy by móc pełnić opiekę nad daną osobą (lub podejmują pracę w ograniczonym zakresie czasowym, co wpływa niekorzystnie na wielkość dochodów).

MGOPS objął pomocą społeczną dla niepełnosprawnych 638 osób z 235 rodzin. Świadczenia przekazywane były w formie zasiłków stałych, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych, zasiłków dla opiekunów, dodatków do zasiłku rodzinnego, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi⁵.

Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych zapewnia rozwinięta sieć placówek szkolnych kształcących zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadgimnazjalnym. „Zasadniczo baza lokalowa i stan wyposażenia placówek oświatowych pozostaje na dobrym poziomie (...) Szkoły sukcesywnie są doposażane w pomoce naukowe, sprzęt gimnastyczny (...). W efekcie realizacji w 2015 roku projektu finansowanego z EFS w ramach działania 9.1.1. Gmina Kcynia wyposażyła 12 oddziałów przedszkolnych przy 8 szkołach podstawowych”⁶. Na uwagę zasługuje fakt, że w Kcyni działa Zespół Szkół Specjalnych im. J. Korczaka prowadzony przez Powiat Nakielski. Zapewnia on możliwość kształcenia zarówno najmłodszym, jak i osobom przygotowującym się do podjęcia pracy, które z racji rodzaju i stopnia upośledzenia wymagają indywidualnej ścieżki edukacyjnej.

Mieszkańcy mają również zapewnioną opiekę zdrowotną w ramach funkcjonowania w Gminie czterech Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Działalność kulturalna realizowana jest przede wszystkim przez Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni. Centrum prowadzi zajęcia i koła zainteresowań dla wszystkich zainteresowanych. Powierzchnia wykorzystywana przez GCKiB nie zapewnia wystarczających warunków do realizacji projektów społecznych, zaplanowanych na terenie obszaru rewitalizacji. Projekty, które mają być odpowiedzią na sytuację kryzysową - wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności, bezrobocie, starzenie się społeczeństwa będą realizowane w siedzibie GCKiB. Ich celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa. Obecnie łączna powierzchnia pomieszczeń GCKiB wynosi 561,35 m², z czego poza pomieszczeniami wykorzystywanymi przez bibliotekę (3) zasób lokalowy tworzą: dwie sale wielofunkcyjne, wykorzystywane na

---

⁵ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023, s. 41, Załącznik do Uchwały XV/118/2015 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 listopada 2015 r.

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023, s.66, Załącznik do Uchwały Nr XV/117/2015 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 listopada 2015

zajęcia ruchowe, próby zespołu ludowego oraz warsztaty; czytelnia internetowa, pomieszczenia biurowe (2) oraz pracownia rzeźby. Adresatami działań rewitalizacyjnych będą osoby niepełnosprawne, seniorzy oraz osoby bezrobotne. Z uwagi na brak wystarczającej ilości sal do równoczesnego realizowania zajęć szkoleniowych i aktywizacyjnych, zasadne jest przeprowadzenie działań remontowych na terenie GCKiB, w wyniku których zwiększy się dostępna powierzchnia i powstaną trzy dodatkowe sale. Jedną z grup odbiorców działań GCKiB stanowią seniorzy, dla których realizowane są ćwiczenia ruchowe oraz spotkania w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku i klubu „Aktywny Senior”. Filia UTW powstała w 2012 roku przy współpracy z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy. Duże zainteresowanie seniorów zajęciami w powiązaniu z ograniczeniami lokalowymi GCKiB sprawiają, że działania aktywizacyjne także dla tej grupy mieszkańców nie mogą być w pełni realizowane. Brak wystarczającej liczby pomieszczeń, w których mogłyby się odbywać zajęcia szkoleniowe z zakresu przedsiębiorczości czy zajęcia aktywizacyjne stanowi duży problem dla powodzenia wszystkich projektów społecznych przyjętych do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji w mieście.

II.1.2 Sfera gospodarcza

Gmina ma charakter typowo rolniczy. „Z 29 tys. ha ogólnej powierzchni około 21 tys. ha stanowią użytki rolne”⁷. Niemniej jednak obserwuje się powolny rozwój działalności gospodarczej. W rejestrze REGON na koniec 2015 roku zarejestrowane były 821 podmioty gospodarcze, o 7,6% więcej niż w 2010 roku. Rozwój ten jest nierównomierny w gminie. W strukturze własnościowej przewagę stanowi sektor prywatny (92,7%). Działalność gospodarcza prowadzona jest praktycznie we wszystkich branżach (według sekcji PKD z 2007). Niemniej jednak najwięcej firm (191) prowadzi działalność w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny) oraz sekcji F (budownictwo) – 115 podmiotów. Działalność w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) prowadzona była przez 76 firm. Rolniczy charakter gminy wpływa również na relatywnie dużą liczbę podmiotów w sekcji S i T (Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) – 59 firm oraz sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – 54-firmy.

Niska gęstość zaludnienia oraz rozproszenie zabudowy to czynniki ograniczające rozwój przedsiębiorczości indywidualnej. W ramach sektora prywatnego (766 firm) zarejestrowanych jest 594 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wskaźnik przedsiębiorczości w gminie wynosił 6,9 podmiotu os. fizycznej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym⁸, z czego wyższy poziom rozwoju przedsiębiorczości odnotowano w mieście (9,8). Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości może przynieść wymierne korzyści w postaci większej elastyczności

---

⁷ Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023, s.133; Załącznik do Uchwały nr XV/117/2015 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 28 listopada 2015 r.

⁸ Liczbę podmiotów odniesiono do liczby osób w wieku produkcyjnym wskazaną w ramach danych Urzędu Miejskiego w Kcyni.

mieszkańców na problemy rynku pracy. Rozwój działalności gospodarczej w gminie, ze względu na uwarunkowania rozwojowe, może być oparty na przetwórstwie rolno-spożywczym, przemyśle drzewnym, przemyśle odzieżowym lub produkcji materiałów budowlanych.

II.1.3 Sfera środowiskowa i techniczna

Na terenie gminy Kcynia, przede wszystkim na jej obszarach wiejskich, występuje nadal bardzo niebezpieczny dla zdrowia i środowiska problem. Jest to znaczna liczba budynków pokrytych lub izolowanych azbestem⁹, w tym znaczny udział budynków mieszkalnych.

Z informacji uzyskanych z Urzędu Miejskiego na koniec 2015r. na obszarach gminy łącznie było 1246 budynków izolowanych lub pokrytych azbestem, w tym aż 1134 zlokalizowanych było na terenach wiejskich, co stanowi ponad 64,5% ogółu budynków na tych obszarach (w mieście zaledwie 112). Udział budynków izolowanych lub pokrytych azbestem wynosił 49% ogółu budynków w gminie. Azbest stanowi olbrzymie zagrożenie zarówno dla zdrowia mieszkańców, jak i środowiska. Tym samym w części miejscowości wiejskich niezbędne jest wparcie w zakresie usunięcia i utylizacji tego szkodliwego materiału budowlanego.

Istotnym problem środowiskowym jest tzw. niska emisja. Gmina Kcynia zakwalifikowana została do strefy kujawsko-pomorskiej, która charakteryzuje się przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 czy benzo(a)pirenu. Zgodnie z opracowanym w 2016 roku Planem Gospodarki Niskoemisyjnej¹⁰, jednym z podstawowych źródeł tego rodzaju zanieczyszczeń jest spalanie paliwa stałego (w piecach indywidualnych gospodarstw domowych oraz kotłowniach na paliwo stałe w budynkach wielorodzinnych) oraz odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych. Analiza danych Urzędu Miejskiego wskazała, że takie gospodarstwa domowe stanowią 85,9% wszystkich gospodarstw w mieście. Koncentracja tych gospodarstw na niewielkiej powierzchni sprawia, że jakość powietrza jest bardzo zła na terenie ośrodka miejskiego. Brak podjęcia działań zmierzających do poprawy tej sytuacji w długoterminowej perspektywie odbije się znacząco na zdrowiu mieszkańców.

II.1.4. Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Na terenie całej gminy liczba mieszkań wynosiła na koniec 2014r. 3905, z czego zdecydowana większość należy do prywatnych właścicieli, a tylko 259 jest w zarządzie komunalnym. W szczególności na terenach wiejskich wiele lokali wymaga kapitalnego remontu i modernizacji. Pozostaje to jednak w gestii ich właścicieli. W mieście większość obiektów budowlanych potrzebuje napraw bieżących, choć i tu są obiekty kwalifikujące się do generalnego remontu lub przystosowania do pełnienia nowych

---

⁹ Wskaźnik udziału budynków pokrytych lub izolowanych azbestem wybrany został jako wskaźnik diagnostyczny tylko dla obszarów wiejskich gminy Kcynia.

¹⁰ Uchwała Nr XXXI/266/2017 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia "Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kcynia"

funkcji społecznych. Na terenach wiejskich nie wszystkie mieszkania wyposażone są w instalacje wodno-kanalizacyjne. W mieście sytuacja pod tym względem kształtuje się lepiej. W 2015 r. w Kcyni, według danych GUS¹¹, w wodociąg wyposażonych było 82,3% budynków mieszkalnych, a w kanalizację 75,7%. Na terenach wiejskich w 2015 r. 88,1% budynków miało doprowadzoną wodę, a tylko 3,4% posiadało kanalizację. W mieście 95% ludności korzysta z wodociągów, 72,9% z kanalizacji. Na wsi natomiast 84% ludności korzysta z wodociągów, 5,3% z kanalizacji.

Biorąc pod uwagę mieszkania, to w mieście 99,3% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 88,2% w łazienkę. Na wsi sytuacja wyglądała następująco: 94,4% mieszkań posiadało wodociąg, 83,6% kanalizację.

Nie dostrzega się istotnych problemów z zakresu dostępności mieszkańców do infrastruktury technicznej. Gmina regularnie podejmuje działania zmierzające do uzupełnienia braków lub do remontów i modernizacji istniejącej infrastruktury, w tym dróg lokalnych.

Analiza danych Urzędu Miejskiego w Kcyni oraz wizja lokalna wskazały, że zasadnicza część miejscowości wiejskich posiada świetlice wiejskie, które mogą stanowić miejsca rozwoju centrów aktywności mieszkańców. Lokalizacja tego typu infrastruktury w poszczególnych miejscowościach stanowiła odpowiedź na zgłaszane potrzeby mieszkańców. W pierwszej kolejności została uzupełniona infrastruktura we wsiach, które takich obiektów nie miały (np. w Tupadłach, Dziewierzewie, Kazimierzewie). Niestety w tym samym czasie, infrastruktura w części miejscowości, z racji swojego wieku, znacznie podupadła technicznie. Obiekty te istnieją, ale wymagają dostosowania do pełnienia swoich funkcji (np. poprzez dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych czy też przeprowadzenie działań termo modernizacyjnych).

II.1.5. Wnioski wynikające z diagnozy uproszczonej gminy

W odniesieniu do powyższej charakterystyki gminy, mającej na celu przedstawienie sytuacji w przekroju poszczególnych sfer, można przedstawić rozpoznane problemy w gminie oraz skalę ich rzeczywistego natężenia. Jest to istotne tło dla przeprowadzenia szczegółowych analiz w dalszej części programu, polegających na wskazaniu miejscowości/jednostek dotkniętych szczególnie niekorzystną sytuacją, w oparciu o zdiagnozowane problemy. W sferze demograficznej stwierdzono problem **wzrastającego udziału osób starszych** (w wieku poprodukcyjnym). W tym przypadku, zgodnie z powszechnymi prognozami należy spodziewać się postępującego przyrostu w kolejnych latach, dlatego problem ten wydaje się mieć szczególnie wysokie znaczenie. Szczególną grupę zagrożoną wykluczeniem społecznym stanowią **osoby funkcjonujące w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność**. Są to osoby uzależnione od korzystania z pomocy społecznej, często nie radzące sobie z samodzielnym zaspokojeniem podstawowych potrzeb bytowych.

---

¹¹ Bank danych Lokalnych – www.stat.gov.pl

Problemem jest **relatywnie wysoka skala bezrobocia**, która dotyczy 10% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. Na terenie gminy stwierdzono **niski rozwój przedsiębiorczości** wśród osób w wieku produkcyjnym. W tym aspekcie szczególnie duży niedorozwój wykazują miejscowości z części wiejskiej gminy. Istotne problemy dostrzeżono także w sferze środowiskowej. Na obszarze wiejskim gminy wynikają one w głównej mierze z powszechnej **obecności wyrobów azbestowych**, pokrywających znaczny udział budynków. Jest to problem, który może zagrażać zdrowiu mieszkańców. Wskutek mechanicznego uszkodzenia elementów budynku, zbudowanych z wyrobów zawierających azbest, w bardzo łatwy sposób może on przeniknąć do organizmu człowieka powodując w efekcie komplikacje zdrowotne. Na obszarze miasta stwierdzono problem związany z koncentracją **gospodarstw domowych z nieefektywnymi źródłami ogrzewania**. W wyniku powszechnego korzystania z pieców i kotłowni na węgiel, w sezonie jesienno-zimowym dochodzi do znacznego obniżania się jakości powietrza. Wynika ono przede wszystkim z obecności szkodliwego dla zdrowia ludzi benzoalfapirenu, który jest postrzegany jako silny czynnik kancerogeny.

II.2 Określenie obszarów zdegradowanych gminy Kcynia

Prezentowana w niniejszym dokumencie diagnoza jest zgodna z zaleceniami wskazanymi zarówno w *ustawie o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 1777), *"Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020"* Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r., jak i w *„Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020”*. Zgodnie z tymi dokumentami diagnoza opierać powinna się na mierzalnych wskaźnikach opisujących głównie zjawiska i problemy społeczne na danym terenie. Uwzględniając zalecenia, że obszar wymagający wsparcia stanowi jednostkę charakteryzującą się kumulacją negatywnych zjawisk i procesów oraz stanowi szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego, dokonano analizy podstawowych sfer funkcjonowania gminy. Prezentowana w dokumencie diagnoza stanowi kompilację zaleceń wskazanych w wyżej wymienionych dokumentach, opracowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym.

Zgodnie z *„Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....”* dla gmin miejsko – wiejskich, a do takich zaliczamy gminę Kcynia, gdy miasto koncentruje więcej niż 30% ludności gminy (w tym wypadku 33,8% ludności gminy), przyjmuje się, że proces delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadza się według tzw. metody mieszanej, czyli:

- dla miasta – delimitację obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadza się według metody dla *gmin miejskich*;
- dla obszaru wiejskiego – delimitację obu obszarów (tj. zdegradowanego i rewitalizacji) przeprowadza się według metody dla *gmin wiejskich*, określonych w ww. *„Zasadach programowania....”*.

Ponadto w gminach miejsko-wiejskich przyjmuje się zasadę prowadzenia rewitalizacji zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich oraz należy pamiętać, że obszar zdegradowany gminy (znajdujący się zarówno w części miejskiej gminy, jak i na obszarach wiejskich lub tylko na jednym z tych obszarów) może być uznany za obszar rewitalizacji, jeśli **łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy i nie obejmuje więcej niż 30% ludności gminy**.

„Zasady programowania...” wskazują, iż obszarem zdegradowanym na terenach wiejskich jest miejscowość, która spełnia jednocześnie następujące kryteria:

- na jej terenie identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami; jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy;
- na jej terenie znajdują się przestrzenie zdegradowane lub inne zjawiska negatywne reprezentujące jedną ze sfer (społeczną, gospodarczą, środowiskową lub przestrzenno-funkcjonalną)¹².

Natomiast w przypadku gmin miejskich (małych miast) delimitacja obszaru zdegradowanego odbywa się poprzez podział miasta na tzw. jednostki struktury przestrzeni miejskiej¹³, a następnie zdiagnozowanie ich sytuacji za pomocą wskaźników, przy jednoczesnym spełnieniu poniższych warunków:

- a. do analizy jednostki strukturalnej należy wybrać 4 wskaźniki z listy wskaźników stanu kryzysowego dla małych miast lub 4 wskaźniki, z których przynajmniej 2 będą z listy wskaźników stanu kryzysowego dla małych miast, a pozostałe będą autorskim wskaźnikiem gminy;
- b. w przypadku wyboru wskaźników autorskich muszą one spełniać następujące warunki:
  - być mierzalne;
  - pochodzić z wiarygodnych źródeł;
  - mieć możliwość systematycznego pozyskiwania do nich danych w kolejnych latach monitorowania sytuacji na obszarze ze stanem kryzysowym;
- c. przynajmniej jeden wybrany wskaźnik musi dotyczyć sfery społecznej.

Również w tym przypadku dla wskaźników wybranych do charakterystyki stanu kryzysowego w jednostkach struktury przestrzeni miejskiej należy odnieść się do średniej dla całej gminy.

Za obszar zdegradowany w obrębie małego miasta mogą być uznane te jednostki struktury, w których co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy, przy czym jeden wskaźnik musi być wskaźnikiem z zakresu sfery społecznej i jeden spoza sfery społecznej.

W przypadku miasta Kcyni za jednostki struktury przyjęto funkcjonujące na terenie miasta samorządy osiedlowe. W skład **Osiedla nr I** weszły ulice: Bolesława

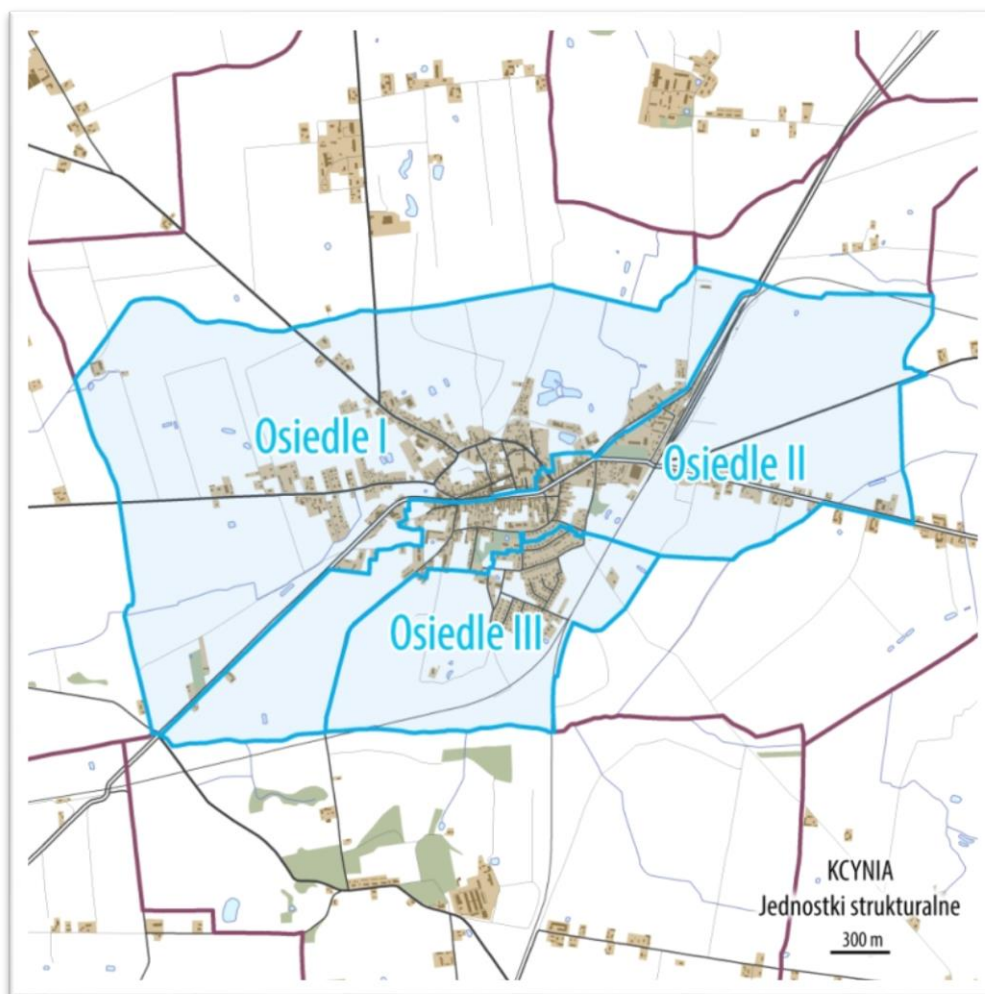
---

¹² Gmina w tym wypadku może zaproponować inne kryterium, inne wskaźniki odnoszące się do jednej ze sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej lub przestrzenno – funkcjonalnej.

¹³ Dla obszaru miasta Kcyni za jednostki strukturalne przyjęto funkcjonujące na terenie miasta samorządy osiedlowe.

Pobożnego¹⁴, 750-Lecia Kcyni, Brzozowa, Ciasna, Emila Jurczyka, Garncarska, Jana Kantego, Jesionowa, Klasztorna, Krótka, Krzywa, Kwiatowa, Łąkowa, Modrakowa, Nakielska, Okrężna, Podgórna, Polna, Poznańska, Słoneczna, Szewska, Tupadzka, Wiejska, Witosa, Wybudowanie, Wyrzyska. Jednostkę na koniec 2015 roku zamieszkiwało 1977 osób. Jednostka ma powierzchnię 3,53 km². W skład **Osiedla nr II** weszły ulice: Ceglana, Cmentarna, Dworcowa, Farna, Gliniana, Kasztanowa, Libelta, Młyńska (na odcinku od ul. Cmentarnej do nr. 13), Nowa (od ul. Nakielskiej do nr. 11), Ogrodowa, Parkowa, Rynek, Sądowa, Strażacka, Szubińska. Jednostkę na koniec 2015 roku zamieszkiwało 1805 osób. Jednostka ma powierzchnię 2,30 km². Natomiast na **Osiedlu nr III** zlokalizowane są ulice: Adama Asnyka, Bolesława Prusa, Elizy Orzeszkowej, Henryka Sienkiewicza, Marii Dąbrowskiej, Marii Konopnickiej, Nowa (od nr. 11 a ul. Powstańców Wielkopolskich), Pałucka, Powstańców Wielkopolskich, Wisławy Szymborskiej, Zielona, Zofii Nałkowskiej, Stefana Żeromskiego¹⁵. Jednostkę na koniec 2015 roku zamieszkiwało 777 osób. Jednostka ma powierzchnię 1,01 km².

Rys. 2 Podział miasta Kcyni na jednostki struktury przestrzeni miejskiej – osiedla.

¹⁴ Zmiana nazwy ulicy w styczniu 2018 roku. Na etapie delimitacji obowiązywała nazwa ul. 22 Stycznia.

¹⁵ W dalszej części opracowania w odniesieniu do samorządów osiedlowych będzie używane określenie osiedle.

Źródło: opracowanie własne.

W sumie analizie poddano 56 jednostek, w tym 3 wchodzące w skład miasta Kcynia. Strukturę rozmieszczenia ludności oraz powierzchnię przedstawia poniższa tabela:

Tab. 1. Liczba ludności oraz powierzchnia analizowanych jednostek

jednostka	ludność ogółem	powierzchnia (km ²)	jednostka	ludność ogółem	powierzchnia (km ²)
Bąk	13	1,05	Nowa Wieś Notecka	157	4,82
Chwaliszewo	316	5,51	Palmierowo	100	3,28
Dębogóra	153	12,27	Paulina	80	3,24
Dobieszewko	141	5,12	Piotrowo	44	1,56
Dobieszewo	224	8,47	Rozpętek	133	4,08
Dziewierzewo	684	18,48	Rozstrzębowo	117	6,32
Elizewo	84	1,36	Rzemieniewice	31	1,12
Głogowiniec	114	1,92	Sierniki	143	3,23
Górki Dąbskie	190	6,26	Sipiory	374	16,55
Górki Zagajne	244	7,06	Słupowa	155	3,75
Grocholin	434	12,34	Słupowiec	50	1,65
Gromadno	230	6,16	Smogulecka Wieś	188	8,07
Iwno	259	7,35	Stalówka	141	1,41
Józefkowo	65	2,57	Studzienki	269	7,34
Karmelita	83	2,38	Suchoręcz	217	5,51
Karolinowo	19	0,76	Suchoręczek	49	3,72
Kazimierzewo	100	5,42	Szczepice	231	19,15
Kowalewko	226	6,12	Tupadły	285	4,19
Kowalewko-Folwark	65	4,71	Turzyn	254	8,36
Krzepiszyn	23	0,41	Ujazd	34	0,88
Laskownica	160	1,91	Weronika	47	2,02
Ludwikowo	167	11,32	Włodzimierzewo	90	3,00
Łankowice	269	5,56	Zabłocie	32	0,96
Malice	219	7,11	Żarczyn	224	8,11
Miaskowo	32	2,48	Żurawia	327	6,75
Miastowice	336	7,55	Kcynia Osiedle I	1977	3,53
Mieczkowo	269	8,63	Kcynia Osiedle II	1805	2,30
Mycielewo	30	0,34	Kcynia Osiedle III	777	1,01
Ludność ogółem	13 480				
Powierzchnia ogółem (km²)	296,54				

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę powyższe oraz kierując się zasadą, że wskaźniki muszą mieć przede wszystkim charakter ilościowy i w możliwie najlepszy sposób identyfikować

negatywne zjawiska zachodzące w przestrzeni gminy, zdecydowano się do delimitacji obszarów zdegradowanych w gminie Kcynia dla obszarów wiejskich i na terenie miasta wykorzystać poniższy zestaw wskaźników. Przedstawia on ogólne zestawienie zastosowanych wskaźników. Analiza oparta na materiałach źródłowych (m.in. Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023, Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023 itp.) oraz wynikach działań partycypacyjnych wskazała na istotne wewnętrzne zróżnicowanie gminy. Tym samym delimitacja oparta została o różne, adekwatne do sytuacji danej jednostki zestawienie poniższych wskaźników.

Tab. 2. Wskaźniki służące do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie miejsko-wiejskiej Kcynia.

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Poziom, dla którego wykorzystano wskaźnik	Źródło danych	uwagi
Sfera społeczna	Zaawansowane procesy starzenia się ludności	<ul style="list-style-type: none"> • Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> - obszar miejski gminy - obszar wiejski gminy 	Urząd Miejski w Kcyni (stan 31.12.2015 r.)	wskaźnik z listy wskaźników stanu kryzysowego zgodnie z zał. 3 do „Zasad programowania...”*
	Problemy rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> - obszar miejski gminy - obszar wiejski gminy 	Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią (stan 31.12.2015 r.)	wskaźnik z listy wskaźników stanu kryzysowego zgodnie z zał. 3 do „Zasad programowania...”
	Pomoc społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogóle ludności na danym obszarze • Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność 	<ul style="list-style-type: none"> - obszar miejski gminy - obszar wiejski gminy - obszar miejski gminy - obszar wiejski gminy 	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni (stan 31.12.2015 r.)	Wskaźnik autorski uzgodniony z Departamentem Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu. Sposób obliczenia: udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w stosunku do liczby mieszkańców ogółem Wskaźnik autorski uzgodniony z Departamentem Rozwoju Regionalnego Sposób obliczenia: udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność w stosunku do liczby mieszkańców ogółem
Sfera gospodarcza	Klimat aktywności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> - obszar wiejski gminy 	Główny Urząd Statystyczny (rejestr REGON) (stan 31.12.2015 r.)	wskaźnik z listy wskaźników stanu kryzysowego zgodnie z zał. 3 do „Zasad programowania...”

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik	Poziom, dla którego wykorzystano wskaźnik	Źródło danych	uwagi
Strefa środowiskowa	Poziom zagrożenia odpadami uciążliwymi oraz niską emisją	<ul style="list-style-type: none"> • Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków 	- obszar wiejski gminy	Urząd Miejski w Kcyni (stan 31.12.2015 r.)	Wskaźnik autorski uzgodniony z Departamentem Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu. Sposób obliczenia: udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem do ogólnej liczby budynków
		<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik koncentracji emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych 	- obszar miejski gminy		Wskaźnik autorski uzgodniony z Departamentem Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu. Sposób obliczenia: liczba gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji gazów spalinowych na 1 km ² ogółem

Źródło: opracowanie własne

Mierniki zostały dobrane tak, by jak najlepiej zidentyfikować obszary zdegradowane na obszarze gminy, mając do dyspozycji bardzo ograniczone dane statystyczne¹⁶.

Sferę społeczną, która stanowi istotę działań rewitalizacyjnych przedstawiono w kompleksowy sposób, poprzez przybliżenie jej najważniejszych aspektów. Takie podejście jest zasadne, gdyż pozwala na wybór do rewitalizacji tylko tych obszarów, które rzeczywiście charakteryzują się kumulacją negatywnych zjawisk w zakresie sfery społecznej.

Większość przyjętych do analizy wskaźników ma charakter destymulant, tylko wskaźnik z zakresu przedsiębiorczości jest stymulantą. Stymulanty to cechy, których wysoka wartość wskaźnika wyraża wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, a niska degradację w tym zakresie. W przypadku destymulant sytuacja jest odwrotna. Wysokie wartości wskaźnika obrazują degradację społeczno-gospodarczą, a niskie wartości wysoki stopień rozwoju w badanym zakresie.

Zgodnie z „Zasadami programowania ...” w niniejszym opracowaniu przyjęto, że obszar zdegradowany to ten, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, czyli kumulację negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną. W związku z powyższym poddano analizie miejscowości wiejskie gminy Kcynia oraz funkcjonujące na terenie miasta jednostki strukturalne – samorzady osiedlowe.

Założono, że za obszar spełniający kryterium koncentracji problemów uznana zostanie miejscowość wiejska, w której identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami, których wartości są mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy oraz miejscowość ta posiada przestrzeń zdegradowaną lub charakteryzuje się negatywnymi zjawiskami przynajmniej w jednej ze sfer (np. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej czy technicznej).

Natomiast w przypadku obszaru miejskiego za kryterium wydzielenia terenów zdegradowanych przyjęto jednostki strukturalne - osiedla, w których co najmniej 2 z wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Przy czym przynajmniej jeden ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnikiem ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej.

W diagnozie wykorzystano przede wszystkim dane z Urzędu Miejskiego w Kcyni oraz pochodzące z ogólnodostępnych źródeł, przede wszystkim Banku Danych Lokalnych GUS (www.stat.gov.pl). W diagnozie oparto się na danych odnoszących się do 2015 roku.

Identyfikacja negatywnych zjawisk oraz miejsc ich koncentracji dokonana została dla gminy Kcynia odrębnie dla miejscowości wiejskich wchodzących w skład gminy, jak

---

¹⁶ Statystyka publiczna nie gromadzi danych z wielu określonych w „Zasadach programowania...” zakresów, zwłaszcza w podziale na poszczególne obszary wiejskie, czy jednostki strukturalne na terenie miasta w poszczególnych gminach. Utrudnia to dostęp do rzetelnej i wiarygodnej informacji. Również zasoby własne Gmin niejednokrotnie nie posiadają odpowiednich danych statystycznych zwłaszcza w pewnych przekrojach przestrzennych.

i samorządów osiedlowych działających w strukturach miasta. Poniżej zamieszczono wyniki analizy szczegółowej, której efektem było wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Jednostki zostały przeanalizowane w grupach zagregowanych w oparciu o podobieństwo sytuacji społeczno – gospodarczej.

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA OBSZARACH WIEJSKICH GMINY

Tab. 3. Wyniki delimitacji dla miejscowości wiejskich w gminie Kcynia

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym (ogółem)	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Liczba bezrobotnych (ogółem)	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (%)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych (ogółem)	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	
									Ogół.	Społ.
									SFERA SPOŁECZNA	
Dobieszewo	224	133	43	19,2	10	7,5	10	7,5	1	0
Grocholin	434	265	75	17,3	38	14,3	16	6,0	3	2
Malice	219	141	29	13,2	14	9,9	8	5,7	1	0
Miastowice	336	227	40	11,9	10	4,4	17	7,5	0	0
Rozpętek	133	78	26	19,5	5	6,4	1	1,3	2	1
KCYNIA	13480	8653	2133	15,8	871	10,1	594	6,9		

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym (ogółem)	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność	Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych (ogółem)	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	
									Ogół.	Społ.
									SFERA SPOŁECZNA	
Chwaliszewo	316	194	71	22,5	30	9,5	5	2,6	3	2
Dębogóra	153	99	22	14,4	6	3,9	3	3,0	1	0
Dziewierzewo	684	430	104	15,2	44	6,4	39	9,1	1	0
Gromadno	230	145	35	15,2	19	8,3	10	6,9	1	1
Iwno	259	172	47	18,1	6	2,3	3	1,7	2	1
Kowalewko	226	146	37	16,4	10	4,4	10	6,8	2	1
Ludwikowo	167	116	20	12	3	1,8	5	4,3	1	0
Łankowice	269	170	40	14,9	2	0,7	9	5,3	1	0
Sierniki	143	92	12	8,4	16	11,2	3	3,3	2	1
Sipiory	374	243	47	12,6	13	3,5	11	4,5	1	0
Słupowa	155	108	22	14,2	9	5,8	7	6,5	2	1
Stalówka	141	96	20	14,2	0	0,0	0	0,0	1	0
Studzienki	269	182	31	11,5	10	3,7	12	6,6	1	0
Szczepice	231	145	36	15,6	27	11,7	7	4,8	2	1
Turzyn	254	175	32	12,6	11	4,3	18	10,3	0	0
Żarczyn	224	137	35	15,6	3	1,3	11	8,0	0	0
Żurawia	327	200	61	18,7	6	1,8	10	5,0	2	1
KCYNIA	13480	8653	2133	15,8	638	4,7	594	6,9		

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)	Ludność w wieku produkcyjnym (ogółem)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność	Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	Liczba budynków ogółem	Liczba budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków	Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	
										Ogół.	Spół.
										SFERA SPOŁECZNA	
Bąk	13	1	10	7,7	0	0,0	5	2	40	0	0
Dobieszewko	141	25	86	17,7	1	0,7	50	33	66	2	1
Górki Dąbskie	190	27	122	14,2	12	6,3	53	41	77	2	1
Górki Zagajne	244	40	140	16,4	1	0,4	16	15	94	2	1
Józefkowo	65	5	45	7,7	1	1,5	16	10	63	1	0
Karmelita	83	10	53	12,0	6	7,2	10	6	60	2	1
Karolinowo	19	0	16	0,0	0	0,0	18	12	67	1	0
Kazimierzewo	100	12	67	12,0	12	12,0	4	2	50	2	1
Kowalewko-Folwark	65	10	42	15,4	1	1,5	14	0	0	0	0
Krzepiszyn	23	1	16	4,3	0	0,0	3	3	100	1	0
Laskownica	160	14	111	8,8	17	10,6	44	32	73	2	1
Miaskowo	32	6	19	18,8	0	0,0	8	8	100	2	1
Mycielewo	30	10	12	33,3	0	0,0	8	3	38	1	1
Nowa Wieś Notecka	157	12	109	7,6	8	5,1	28	23	82	2	1
Palmierowo	100	20	60	20,0	1	1,0	22	19	86	2	1
Paulina	80	17	50	21,3	1	1,3	27	18	67	2	1
Piotrowo	44	11	25	25,0	0	0,0	16	10	63	2	1
Rozstrzębowo	117	22	64	18,8	2	1,7	20	8	40	1	1
Rzemieniewice	31	2	25	6,5	1	3,2	7	5	71	1	0
Słupowiec	50	6	35	12,0	3	6,0	9	9	100	2	1
Smogulecka Wieś	188	30	121	16,0	18	9,6	19	13	68	3	2
Suchoręcz	217	35	131	16,1	7	3,2	46	37	80	2	1
Suchoręczek	49	8	29	16,3	0	0,0	15	10	67	2	1
Tupadły	285	48	173	16,8	23	8,1	22	12	55	3	2
Ujazd	34	4	29	11,8	12	35,3	5	3	60	2	1
Weronika	47	12	29	25,5	1	2,1	13	8	62	2	1
Włodzimierzewo	90	15	57	16,7	3	3,3	16	15	94	2	1
Zabłocie	32	5	17	15,6	6	18,8	6	3	50	2	1
KCYNIA	13480	8653	2133	15,8	638	4,7	2555	1246	49		

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym (ogółem)	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogólnej licznie ludności na danym obszarze (%)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych (ogółem)	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	
									ogółem	społeczne
	SFERA SPOŁECZNA						SFERA GOSPODARCZA			
Elizewo	84	44	11	13,09	9	10,7	2	4,5	2	1
Głogowiniec	114	77	14	12,28	49	43,0	1	1,3	2	1
Mieczkowo	269	177	36	13,4	51	19,0	5	2,8	2	1
KCYNIA	13480	8653	2133	15,8	1894	14,1	594	6,9		

Źródło: opracowanie własne

Tab. 4. Podsumowanie delimitacji obszarów zdegradowanych w miejscowościach wiejskich Gminy Kcynia

Jednostka	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (%)	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność na 100 mieszkańców	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogólnej licznie ludności na danym obszarze (%)	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	Liczba wskaźników społecznych spełniających kryterium
Chwaliszewo	1	-	1	-	1	-	3	2
Grocholin	1	1	-	-	1	-	3	2
Smogulecka wieś	1	-	1	-	-	1	3	2
Tupadły	1	-	1	-	-	1	3	2
Dobieszewko	1	-	0	-	-	1	2	1
Elizewo	1	-	-	0	1	-	2	1
Głogowiniec	0	-	-	1	1	-	2	1
Górki dąbskie	0	-	1	-	-	1	2	1
Górki zagajne	1	-	0	-	-	1	2	1
Iwno	1	-	0	-	1	-	2	1
Karmelita	0	-	1	-	-	1	2	1
Kazimierzewo	0	-	1	-	-	1	2	1
Kowalewko	1	-	0	-	1	-	2	1
Laskownica	0	-	1	-	-	1	2	1
Miaskowo	1	-	0	-	-	1	2	1
Mieczkowo	0	-	-	1	1	-	2	1
Nowa wieś notecka	0	-	1	-	-	1	2	1
Palmierowo	1	-	0	-	-	1	2	1
Paulina	1	-	0	-	-	1	2	1
Piotrowo	1	-	0	-	-	1	2	1
Rozpętek	1	0	-	-	1	-	2	1
Sierniki	0	-	1	-	1	-	2	1
Słupowa	0	-	1	-	1	-	2	1

Słupowiec	0	-	1	-	-	1	2	1
Suchoręcz	1	-	0	-	-	1	2	1
Suchoręczek	1	-	0	-	-	1	2	1
Szczepice	0	-	1	-	1	-	2	1
Ujazd	0	-	1	-	-	1	2	1
Weronika	1	-	0	-	-	1	2	1
Włodzimierzewo	1	-	0	-	-	1	2	1
Zabłocie	0	-	1	-	-	1	2	1
Żurawia	1	-	0	-	1	-	2	1
Dobieszewo	1	0	-	-	0	-	1	1
Dziewierzewo	0	-	1	-	0	-	1	1
Gromadno	0	-	1	-	0	-	1	1
Mycielewo	1	-	0	-	-	0	1	1
Rozstrzębowo	1	-	0	-	-	0	1	1
Dębogóra	0	-	0	-	1	-	1	0
Józefkowo	0	-	0	-	-	1	1	0
Karolinowo	0	-	0	-	-	1	1	0
Krzepiszyn	0	-	0	-	-	1	1	0
Ludwikowo	0	-	0	-	1	-	1	0
Łankowice	0	-	0	-	1	-	1	0
Malice	0	0	-	-	1	-	1	0
Rzemieniewice	0	-	0	-	-	1	1	0
Sipiory	0	-	0	-	1	-	1	0
Stalówka	0	-	0	-	1	-	1	0
Studzienki	0	-	0	-	1	-	1	0
Bąk	0	-	0	-	-	0	0	0
Kowalewko-folwark	0	-	0	-	-	0	0	0
Miastowice	0	0	-	-	0	-	0	0
Turzyn	0	-	0	-	0	-	0	0
Żarczyn	0	-	0	-	0	-	0	0

Źródło: opracowanie własne

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W MIEŚCIE KCYNIA

Tab. 5. Wyniki delimitacji dla miasta Kcynia

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym (ogółem)	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Liczba bezrobotnych (ogółem)	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (%)	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność	Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	Liczba gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji gazów spalinowych	Powierzchnia jednostki (km ²)	Wskaźnik koncentracji emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	
												Ogół	Spot.
	SFERA SPOŁECZNA							SFERA ŚRODOWISKOWA					
Osiedle II	1805	1166	316	17,5	135	11,6	103	5,7	491	2,30	213,5	4	3
Osiedle III	777	516	106	13,6	36	7,0	20	2,6	198	1,01	197,03	1	0
KCYNIA	13480	8653	2133	15,8	871	10,1	638	4,7	3252	296,54	10,9		

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym (ogółem)	Ludność w wieku poprodukcyjnym (ogółem)	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	Liczba bezrobotnych (ogółem)	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (%)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogólnej licznie ludności na danym obszarze (%)	Liczba gospodarstw domowych wykorzystujących jako źródło ciepła tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji gazów spalinowych	Powierzchnia jednostki (km ²)	Wskaźnik koncentracji emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych	Liczba wskaźników o wartości spełniających kryterium	
												Ogół	Spot.
	SFERA SPOŁECZNA							SFERA ŚRODOWISKOWA					
Osiedle I	1977	1286	357	18,1	130	10,1	242	12,2	352	3,53	99,71	2	1
KCYNIA	13480	8653	2133	15,8	871	10,1	1894	14,1	3252	296,54	10,9		

Źródło: opracowanie własne

PODSUMOWANIE DELIMITACJI OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

W wyniku przeprowadzonej delimitacji jako obszary zdegradowane wskazano cztery miejscowości wiejskie (Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś, Tupadły) oraz dwa osiedla w mieście Kcynia (Osiedle I i Osiedle II).

Miejscowości wiejskie cechują się największą liczbą wskaźników opisujących sytuacje kryzysowe (3 wskaźniki), z czego 2 dotyczą sfery społecznej.

W mieście Kcynia obszar zdegradowany stanowią 2 osiedla (**Osiedle I oraz Osiedle II**), które cechuje występowanie co najmniej dwóch wskaźników spełniających kryterium sytuacji kryzysowej, z czego co najmniej jeden dotyczy sfery społecznej.

Obszar zdegradowany zamieszkały jest przez 5005 osób, co stanowi 37,13% ogółu ludności gminy. Obejmuje 35,92 km² powierzchni, co stanowi 12,11% całkowitej powierzchni gminy.

Tab. 6. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego

jednostka	Ludność ogółem	Powierzchnia (km²)
Chwaliszewo	316	5,51
Grocholin	434	12,34
Smogulecka Wieś	188	8,07
Tupadły	285	4,19
Kcynia Osiedle I	1977	3,53
Kcynia Osiedle II	1805	2,30
ogółem obszar zdegradowany (OZ)	5005	35,94
% ludności gminy	37,13%	
% powierzchni gminy	12,11%	

Źródło: opracowanie własne

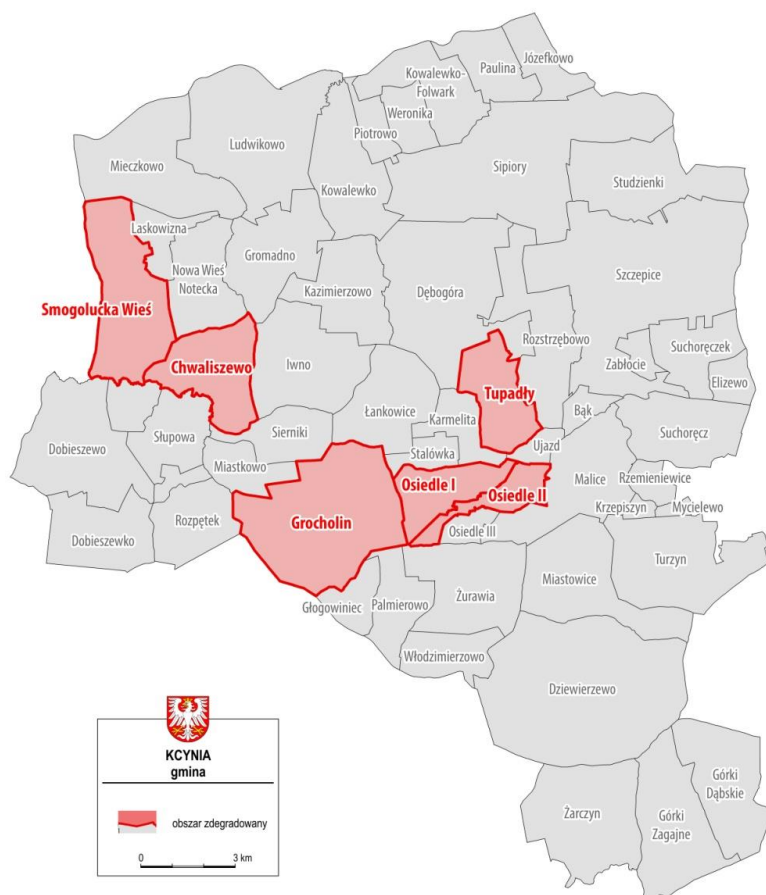
Podsumowanie sytuacji kryzysowych zamieszczone zostało w poniższej tabeli.

Tab. 7. Wskaźniki delimitacji obszaru zdegradowanego

Problem	Wskaźnik	Chwaliszewo	Grocholin	Smogulecka Wieś	Tupadły	Osiedle I	Osiedle II	KCYNIA
Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	22,5	17,3	16,0	16,8	18,1	17,5	15,8
Bezrobocie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze(%)	-	14,3	-	-	10,1	11,6	10,1
Wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności; uzależnienie od pomocy społecznej;	Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	9,5	-	9,6	8,1	-	5,7	4,7
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w ogóle ludności na danym obszarze (%)	-	-	-	-	12,2	-	14,1
Niska przedsiębiorczość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	2,6	6	-	-	-	-	6,9
Zagrożenia odpadami uciążliwymi oraz niską emisją	Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	-	-	68	55	-	-	49
	Wskaźnik koncentracji emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych	-	-	-	-	99,71	213,5	10,90

Źródło: opracowanie własne

Rys. 3. Obszar zdegradowany w Gminie Kcynia

Źródło: opracowanie własne

II.3 Określenie obszaru rewitalizacji gminy Kcynia

Z uwagi na przekroczenie udziałów wyznaczonego obszaru zdegradowanego 30% ludności dokonano wyboru obszaru rewitalizacji, kierując się w pierwszej kolejności wyborem jednostek/miejscowości z największym natężeniem sytuacji kryzysowej (rozumianej jako największa liczba zdiagnozowanych problemów, mierzonych wskaźnikami). Wobec czego do obszaru rewitalizacji wybrano następujące miejscowości: **Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś, Tupadły** (po 3 wskaźniki sytuacji kryzysowej). **Na terenie miasta** jako obszar rewitalizacji zostało wskazane **Osiedle nr II**, na którym zidentyfikowano największą koncentrację problemów społecznych oraz wystąpienie jednego z pozaspółecznych zjawisk niekorzystnych (4 wskaźniki sytuacji kryzysowej).

Do obszaru rewitalizacji nie zostało włączone Osiedle I ponieważ cechuje się najmniejszym natężeniem problemów ze wszystkich jednostek z obszaru zdegradowanego (2 wskaźniki sytuacji kryzysowej).

Kryterium wyborów **miejsowości wiejskich** jako obszaru rewitalizacji (oprócz największego natężenia sytuacji kryzysowej) dotyczyło również wskazania głównego celu rewitalizacji, który będzie przyświecał działaniom na obszarach wiejskich. Uwzględniono zarówno zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne, jak i realne możliwości osiągnięcia społecznego efektu działań rewitalizacyjnych (istniejący potencjał ludnościowy oraz zdiagnozowane w ramach działań partycypacyjnych faktyczne chęci uczestniczenia w projektach).

Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Obszar, na którym planuje się realizację celu:
Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś, Tupadły

Uzasadnienie/kryteria: miejscowości *Chwaliszewo, Smogulecka Wieś, Tupadły* charakteryzują się wyższym niż średnia dla Gminy Kcynia udziałem osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z racji niewielkich szans na zmianę sytuacji życiowej (niepełnosprawność, w odróżnieniu od ubóstwa czy bezrobocia nie podlega „zmianom” związanym np. z poprawą sytuacji na rynku pracy), osoby te posiadają ograniczone możliwości pozyskiwania dochodów z zarobkowych źródeł. Dlatego też wielokrotnie są uzależnione od świadczeń pomocy społecznej. Miejscowość *Grocholin* posiada wyższy od przeciętnej wartości dla Gminy wskaźnik osób bezrobotnych¹⁷, którzy nie tylko są zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nakle nad Notecią, ale równocześnie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Gmina posiada udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizacyjnych dla mieszkańców zarówno w zakresie włączenia społecznego zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu funkcjonowania w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność, jak również w zakresie prowadzenia działań związanych z aktywizacją potencjału przedsiębiorczego mieszkańców, co pozwoli na zmniejszenie bezrobocia na obszarze rewitalizacji.

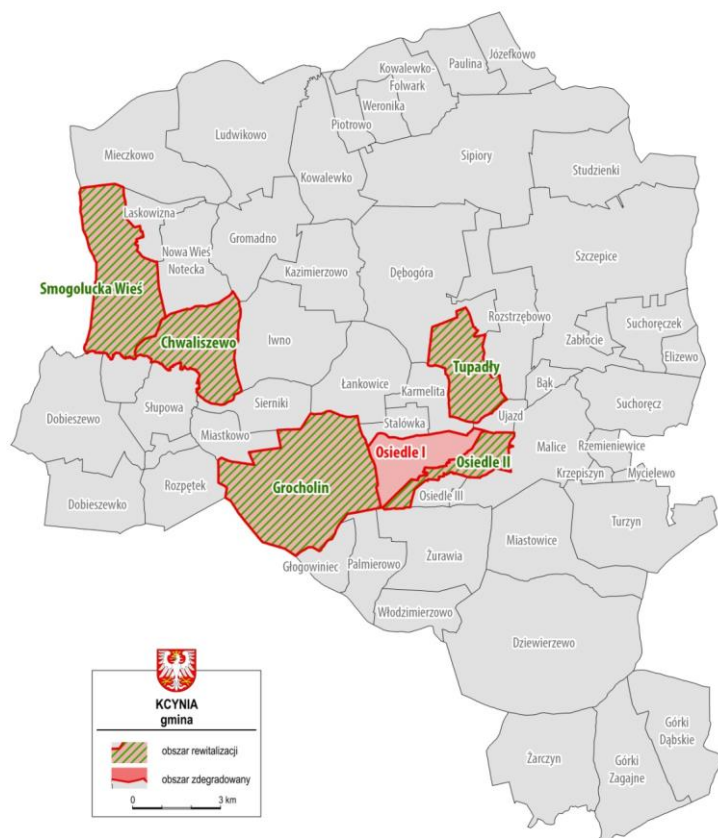
Ponadto analizowane miejscowości cechuje nastający problem wykluczenia z życia społecznego osób starszych (Jest to również grupa społeczna, która jest

---

¹⁷ „Zwraca się również uwagę, że jeśli na obszarze rewitalizacji zamierza się prowadzić działania związane z aktywizacją osób bezrobotnych, ale bez adaptacji przestrzeni zdegradowanych, to należy działania te prowadzić w ramach celu D.” *„Jak poprawnie napisać program rewitalizacji umożliwiający uzyskanie dofinansowania interwencji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020? Poradnik dla autorów programów”, s.20*

beneficjentem wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni). Miejscowości wiejskie zaproponowane do rewitalizacji zamieszkuje 224 osoby w wieku lat 60 i powyżej. Każda z miejscowości charakteryzuje się mniej korzystną od przeciętnej dla Gminy wartością wskaźnika starości demograficznej. W miejscowości Grocholin oraz Smogulecka Wieś znajdują się obiekty wykazujące techniczne możliwości przystosowania do użytkowania przez ludność starszą - świetlica wiejska w Smoguleckiej Wsi wymaga przystosowania do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz dostosowania by mogła pełnić swoje funkcje przez cały rok¹⁸). Tym samym jako dodatkowy cel stanowiący kryterium wskazania miejscowości Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś, Tupadły jako obszar rewitalizacji przyjęto: **Aktywizacja i włączenie społeczne osób narażonych na wykluczenie ze względu na wiek (seniorów).**

Rys. 4. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Gminie Kcynia

Źródło: opracowanie własne

¹⁸ Szczegółowe informacje zamieszczone zostały w rozdziale „Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji”

Tab. 8. Liczba mieszkańców oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji

jednostka	Ludność ogółem	Powierzchnia (km²)
Chwaliszewo	316	5,51
Grocholin	434	12,34
Smogulecka Wieś	188	8,07
Tupadły	285	4,19
Kcynia Osiedle II	1805	2,30
ogółem obszar zdegradowany (OZ)	3028	32,41
% ludności gminy	22,46%	
% powierzchni gminy	10,93%	

Źródło: opracowanie własne

II.4 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

II.4.1 Analiza czynników i zjawisk kryzysowych

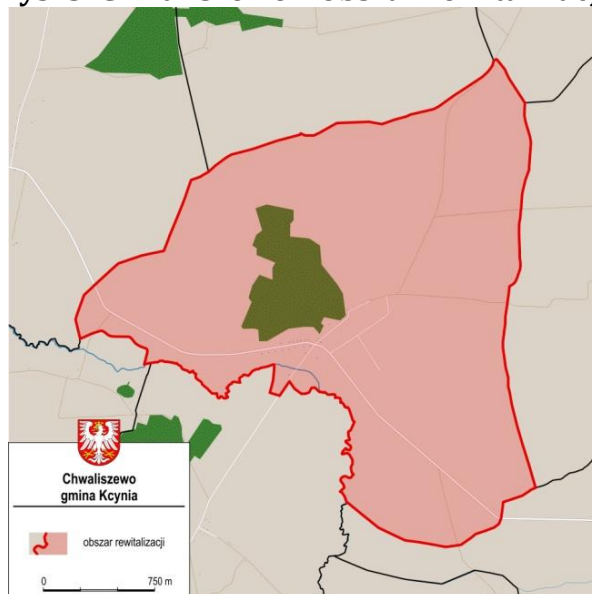
W wyniku przeprowadzonej procedury delimitacyjnej opisanej w poprzednim rozdziale zdecydowano, że obszarami poddanymi procesom rewitalizacji będą wsie: **Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś i Tupadły**, a na obszarze miasta - **Osiedle nr II**. Wybór tych terenów wynikał z kumulacji problemów społecznych, które mają w nich miejsce, a które znane są przede wszystkim lokalnym liderom i mieszkańcom.

Chwaliszewo

Chwaliszewo to wieś położona w zachodniej części gminy Kcynia. Na koniec 2015 roku, miejscowość była zamieszkała przez 316 osób, z czego aż 22,5% stanowiły osoby w wieku senioralnym. Tym samym jest to miejscowość o bardzo niekorzystnej strukturze wiekowej. Obserwowany w ostatnich latach trend zmiany struktury ludnościowej w całej Gminie Kcynia wskazuje, że udział osób starszych będzie wzrastał. Tym samym wzrastać będzie grupa społeczna wymagająca podjęcia szeregu działań nie tylko opiekuńczych, ale również aktywizacyjnych oraz integrujących.

Kolejnym problemem społecznym zdiagnozowanym w Chwaliszewie jest wzrastające zagrożenie wykluczeniem społecznym spowodowane funkcjonowaniem w gospodarstwach domowych osób objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność. Zgodnie z danymi MGOPS, w Chwaliszewie na każdych 100 mieszkańców przypada prawie 10 osób żyjących w rodzinach otrzymujących wsparcie z powodu niepełnosprawności. Są to osoby, które z racji swojej sytuacji życiowej wielokrotnie uzależnione są od świadczeń pomocy społecznej, co warunkuje zapewnienie środków do życia, na leczenie czy rehabilitację. Tym samym, rezygnują często z uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, co pogłębia ich izolację.

Rys. 5. Chwaliszewo – obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W Chwaliszewie zarejestrowanych było jedynie 19 bezrobotnych, tj. 9,8% w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika była korzystna względem średniej dla gminy, która wynosiła 10,1%. Niemniej jednak dostrzeżono problem związany z małą aktywnością przedsiębiorczą mieszkańców. Na koniec 2015 r. we wsi zarejestrowanych w rejestrze REGON było zaledwie 5 podmiotów osób fizycznych. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 2,6 i był niższy niż średnia dla gminy wynosząca 6,9. Mniejsza wartość wskaźnika jest wypadkową głównie rolniczej funkcji obszaru rewitalizacji (jak i całego obszaru wiejskiego Gminy). Działania zmierzające do aktywizacji potencjału przedsiębiorczego pozwolą mieszkańcom być bardziej odpornym na zagrożenia wynikające z mało stabilnego dochodu z produkcji rolniczej (np. klęski żywiołowe, spadki cen produktów, wzrost cen maszyn i urządzeń itp.)

Główną rolę w animacji kultury w gminie zapewnia Gminne Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni, gdyż w Chwaliszewie funkcjonuje jego filia biblioteczna (włącznie z dostępem bezpośrednim do księgozbiorów bibliotecznych). W miejscowości znajduje się także świetlica wiejska, która stanowić może miejsce aktywizacji i włączenia w życie społeczne mieszkańców w wieku senioralnym oraz osób niepełnosprawnych.

Mieszkańcy Chwaliszewa podłączeni są do sieci wodociągowej, brakuje natomiast sieci kanalizacyjnej oraz ciepłowniczej. Lokalizacja przy jednej z głównych lokalnych dróg, w niewielkiej odległości od Kcyni (ok. 8 km) sprawia, że mieszkańcy mają ułatwiony dostęp usług społecznych w mieście.

Sytuację kryzysową w oparciu o obiektywne mierzalne wskaźniki w Chwaliszewie zdiagnozowano w sferze społecznej oraz gospodarczej. W sferach

środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej.

Tab. 9. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla Chwaliszewa.

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla wsi	Wartość wskaźnika dla Gminy
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	22,5	15,8
Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	9,5	4,7
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	2,6	6,9

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy dla wsi Chwaliszewo. Z jednej strony przedstawiono negatywne zjawiska występujące w miejscowości, a z drugiej potencjał, jaki ona posiada.

Tab. 10. Podsumowanie diagnozy dla Chwaliszewa

Problemy	Potencjały
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej która może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności	
Niska przedsiębiorczość	

Źródło: opracowanie własne

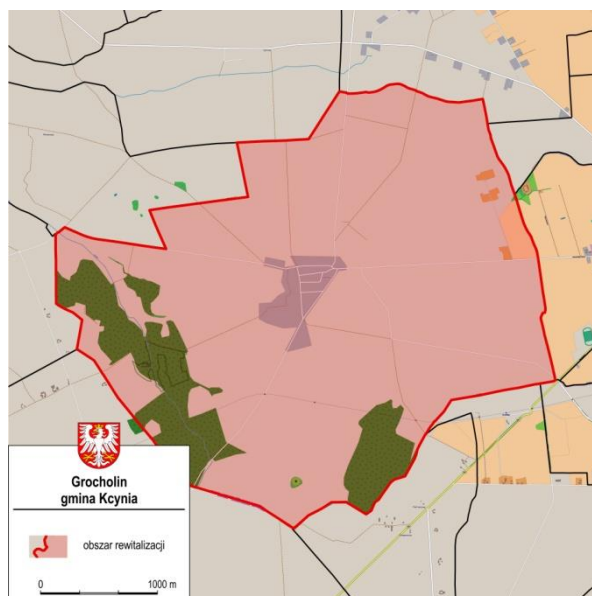
Grocholin

Grocholin to wieś położona w zachodniej części gminy Kcynia. Graniczy z Kcynią, Palmierowem, Miaskowem oraz Siernikami.

Na koniec 2015 r. wieś zamieszkiwały 434 osoby, co stanowiło 3,2% ludności gminy. Jednym z problemów społecznych zdiagnozowanych w miejscowości był niekorzystnie kształtujący się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności, który wynosił 17,3% i był wyższy od średniej dla gminy wynoszącej 15,8%. Wskaźnik obciążenia demograficznego¹⁹ we wsi był wyższy niż średnio dla gminy (55,8%) i wynosił 63,7%.

Rys. 6. Grocholin - obszar rewitalizacji

¹⁹ Wskaźnik obciążenia demograficznego liczony jako udział osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w ludności w wieku produkcyjnym.

Źródło: opracowanie własne

W 2015r. w Grocholinie liczba bezrobotnych zarejestrowanych wynosiła 38 osób, z czego 22 osoby pozostawały bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. Sześć osób było w wieku poniżej 25 lat i tyle samo w wieku 50+. Udział bezrobotnych w ludności wsi w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie 14,3% i był znacznie wyższy niż średnio w gminie (10,1%). Również udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w liczbie osób w wieku produkcyjnym był we wsi wyższy (8,3%) niż średnio w gminie, dla której wskaźnik ten wyniósł 5,9%.

Z jednej strony, im dłuższy okres poszukiwania pracy, tym chęci i motywacja osób bezrobotnych do jej znalezienia i podjęcia maleje, a z drugiej, długotrwałe pozostawanie bez aktywności zawodowej powoduje tzw. spiralę upadku, czyli niemożność znalezienia zatrudnienia z powodu zbyt długiej przerwy zawodowej. To dodatkowo negatywnie wpływa na bezrobotnych, gdyż utrwała w nich przekonanie o braku możliwości zatrudnienia. W ten sposób tworzy się „spirala upadku”.

Według danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni ze świadczeń pomocy społecznej w Grocholinie w 2015r. skorzystało łącznie 96 osób, z czego 82 osoby wskazały jako powód wsparcia bezrobocie. Tym samym można wskazać w miejscowości konieczność wsparcia tej grupy społecznej. Brak podjęcia interwencji może skutkować długotrwałym utrzymującym się niebezpiecznym trendem wycofywania się z życia zawodowego oraz ze stopniowym oswojeniem się z biedą, co prowadzi do apatii społecznej i dalszego nawarstwiania się problemów.

Problem bezrobocia w Grocholinie koresponduje z niską aktywnością gospodarczą mieszkańców.

Na koniec 2015 r. we wsi zarejestrowanych w rejestrze REGON było 21 podmiotów gospodarczych, z czego 16 należało od osób fizycznych. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosił 6,0 i był niższy niż średnia dla gminy wynosząca 6,9. Mniejsza wartość wskaźnika jest wypadkową głównie

rolniczej funkcji obszaru rewitalizacji (jak i całego obszaru wiejskiego Gminy). Mimo obserwowanych na obszarach wiejskich trendach rozwoju działalności pozarolniczej jako uzupełniającej dla głównego źródła dochodu, na obszarze OR Grocholin aktywność przedsiębiorcza mieszkańców jest niewielka, co w korelacji z wysokim bezrobociem wskazuje na szczególne nawarstwianie się problemów.

W Grocholinie zlokalizowana jest świetlica wiejska, która stanowić może miejsce aktywizacji i włączenia w życie społeczne mieszkańców w wieku senioralnym.

Grocholin należy do jednej z ośmiu wsi o niewielkim udziale (poniżej średniej dla gminy) budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków – 37% przy średniej 49%. Wieś jest częściowo skanalizowana, a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Kcyni. Grocholin posiada rozwiniętą sieć dróg, co ułatwia komunikację wewnętrzną i zewnętrzną.

Sytuację kryzysową w oparciu o obiektywne mierzalne wskaźniki w Grocholinie zdiagnozowano w sferze społecznej oraz gospodarczej. W sferach środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej.

Tab. 11. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla Grocholina.

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla wsi	Wartość wskaźnika dla Gminy
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	17,3	15,8
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (%)	14,3	10,1
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	6,0	6,9

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy dla wsi Grocholin. Z jednej strony przedstawiono negatywne zjawiska występujące w miejscowości, a z drugiej potencjał, jaki ona posiada.

Tab. 12. Podsumowanie diagnozy dla Grocholina.

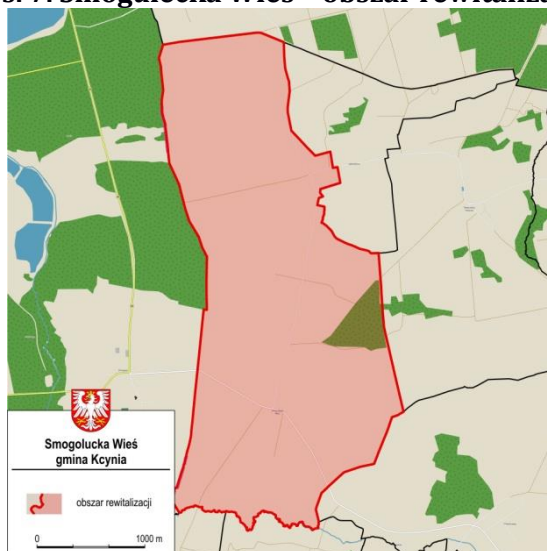
Problemy	Potencjały
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej która może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne
Niedostateczna aktywność zawodowa oraz bezrobocie	
Niska przedsiębiorczość	

Źródło: opracowanie własne.

Smogulecka Wieś

Smogulecka Wieś położona jest w zachodniej części gminy Kcynia, tuż przy granicy z województwem wielkopolskim. Sąsiaduje z: Mieczkowem, Nową Wsią Notecką, Laskownicą oraz Chwaliszewem. Na koniec 2015 roku miejscowość zamieszkiwało 188 osób. Wśród kluczowych problemów społecznych zdiagnozowano starzenie się społeczeństwa. W miejscowości niekorzystnie kształtował się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności, który wynosił 16% i był wyższy od średniej dla gminy wynoszącej 15,8%. Przy stosunkowo niewielkiej liczbie mieszkańców oraz obserwowanym w całej gminie trendzie starzenia się społeczeństwa, należy przyjąć, że w kolejnych latach udział osób w wieku senioralnym będzie wzrastał. Zasilona zostanie więc grupa społeczna zagrożona wyłączeniem z życia społecznego. Niezbędne jest podjęcie działań, które pozwolą zaktywizować osoby starsze.

Rys. 7. Smogulecka Wieś – obszar rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Istotnym społecznie problemem Smoguleckiej Wsi jest zagrożenie wykluczeniem społecznym osób funkcjonujących w rodzinach objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność. Według danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni ze świadczeń pomocy społecznej we wsi w 2015r. skorzystało łącznie 32 osoby, z czego 56,2% (18 osób) otrzymuje wsparcie z powodu niepełnosprawności. Występowanie powyższych dwóch problemów jest ze sobą silnie powiązane. Osoby starsze z racji długotrwałych, przewlekłych chorób posiadają również zaświadczenie o niepełnosprawności. Tym samym, w Smoguleckiej Wsi istnieje konieczność wsparcia tej grupy społecznej, w celu włączenia jej w życie społeczne gminy. Aktywizacja osób narażonych na wykluczenie realizowana może być w zlokalizowanej w miejscowości świetlicy wiejskiej. Nie jest ona jednak przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, co uniemożliwia włączenie w życie społeczne osób borykających się z różnym stopniem niepełnosprawności. Ponadto stan techniczny budynku jest bardzo zły, wymaga on pilnego remontu, a także wyposażenia, by mógł pełnić swoje

społeczne funkcje. Obiekt z racji swojego złego stanu (w tym braku efektywnego ogrzewania – w obiekcie w okresie jesiennym i zimowym trzeba przebywać w kurtkach) oraz braku wyposażenia jest wykorzystywany na potrzeby społeczne sporadycznie. Również sami mieszkańcy nie podejmują się organizowania w niej inicjatyw społecznych – stan obiektu działa zniechęcająco na ich potencjalnych odbiorców (seniorzy). Obiekt, w odróżnieniu do innych tego typu w gminie, nie spełnia swojej funkcji. Posiada natomiast duży potencjał dla przystosowania na potrzeby prowadzenia działań społecznych.

Smogulecka Wieś charakteryzuje się także znacznym udziałem budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków – 68%, przy średniej dla gminy wynoszącej 49%. Niezbędne jest więc podjęcie działań zmierzających do likwidacji tego szkodliwego materiału budowlanego.

Pod względem dostępności do infrastruktury technicznej, miejscowość jest dobrze rozwinięta. Funkcjonuje tu stacja uzdatniania wody, która obsługuje miejscowości Smogulecka Wieś, Mieczkowo, Chwaliszewo, Laskownicę. Smogulecka Wieś należy do miejscowości skanalizowanych, z której ścieki, na mocy porozumienia międzygminnego, odprowadzane są do oczyszczalni zlokalizowanej na terenie gminy Gołańcz. Przez wieś przebiega droga gminna nr 090418C Dobieszewo – Smogulecka Wieś oraz droga powiatowa nr 1927C Prostkowo – Smogulecka Wieś. Zapewniają one szybkie połączenie z miastem Kcynia.

Sytuację kryzysową w oparciu o obiektywne mierzalne wskaźniki w Smoguleckiej Wsi zdiagnozowano w sferze społecznej i środowiskowej. W sferach gospodarczej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej.

Tab. 13. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla Smoguleckiej Wsi.

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla wsi	Wartość wskaźnika dla Gminy
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	16,0	15,8
Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	9,6	4,7
Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	68	49

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy dla wsi Smogulecka Wieś. Z jednej strony zestawiono negatywne zjawiska występujące w miejscowości, a z drugiej potencjał, jaki ona posiada.

Tab. 14. Podsumowanie diagnozy dla Smoguleckiej Wsi.

Problemy	Potencjały
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej,

Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności	która po wykonaniu działań remontowych może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych
Obecność szkodliwego azbestu	
Niedostateczny stan infrastruktury społecznej na potrzeby realizacji projektów społecznych	
	<ul style="list-style-type: none"> Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne

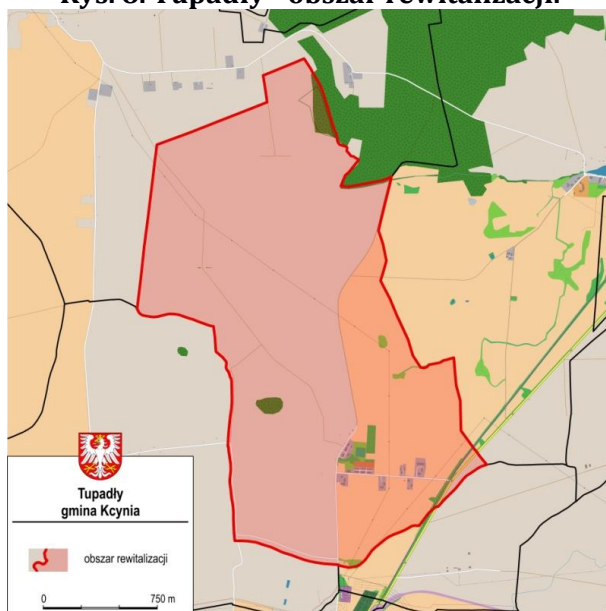
Źródło: opracowanie własne

Tupadły

Wieś leży w północno-centralnej części gminy Kcynia. Graniczy z Kcynią oraz następującymi miejscowościami gminy: Szczepice, Ujazd, Stalówka, Karmelita.

Na koniec 2015 r. wieś zamieszkiwało 285 osób, z czego 16,8% stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Tupadłach był wysoki i wynosił 64,7% przy średniej dla gminy 55,8%.

Rys. 8. Tupadły - obszar rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Podobnie, jak w przypadku Chwaliszewa czy Smoguleckiej Wsi, również w tej miejscowości dostrzega się konieczność aktywizacji osób starszych oraz rodzin narażonych na wykluczenie ze względu na konieczność poświęcenia większej ilości czasu na opiekę nad osobą niepełnosprawną. Według Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 r. we wsi Tupadły skorzystały łącznie 44 osoby. Pomoc z powodu niepełnosprawności objęła 23 osoby.

Działania aktywizacyjne prowadzone dla mieszkańców prowadzone są w świetlicy wiejskiej zlokalizowanej w Tupadłach. Jest to również miejsce organizacji wydarzeń kulturalnych. Dodatkowo, niewielka odległość od Kcyni (2,4 km) pozwala na uczestniczenie mieszkańców w działaniach realizowanych przez instytucje zlokalizowane w ośrodku gminnym.

Miejscowość jest zwodociągowana, nie posiada natomiast sieci kanalizacyjnej. Wodę do wsi dostarcza Stacja Uzdatniania Wody w Kcyni. Planowana jest budowa na drogach gminnych na odcinkach o mniejszym natężeniu ruchu ścieżek rowerowych oraz trasy nordic walking biegnącej z Kcyni przez Tupadły z powrotem do Kcyni. Całość trasy ma składać się z 12 km dużej pętli i 8 km małej pętli. W kontekście planowania działań rozwijających aktywność seniorów, jest to przedsięwzięcie mogące przyczynić się do zwiększenia efektywności działań.

W ramach delimitacji, wskazano problem w ramach sfery środowiskowej związany z obecnością azbestu. Na 22 obiekty budowlane 55% (przy średniej dla gminy 49%) pokrytych jest jednym z najbardziej szkodliwych i chorobotwórczych materiałów budowlanych. Brak podjęcia działań naprawczych w sytuacji, gdy znaczna część mieszkańców to osoby starsze, bardziej narażone na szkodliwość wdychanego azbestu, prowadzić będzie do znacznego pogorszenia jakości życia tej grupy społecznej.

Sytuację kryzysową w oparciu o obiektywne mierzalne wskaźniki w Tupadłach zdiagnozowano w sferze społecznej oraz środowiskowej. W sferach gospodarczej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej.

Tab. 15. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla wsi Tupadły.

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla wsi	Wartość wskaźnika dla Gminy
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	16,8	15,8
Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	8,1	4,7
Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	55	49

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy dla wsi Tupadły. Z jednej strony zestawiono negatywne zjawiska występujące w miejscowości, a z drugiej potencjał, jaki ona posiada.

Tab. 16. Podsumowanie diagnozy dla wsi Tupadły.

Problemy	Potencjały
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej, która może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych Infrastruktura umożliwiająca budowę ścieżek nordic-walking oraz planowane w związku z tym działania Gminy wykorzystujące infrastrukturę dla działań aktywizujących seniorów z obszaru rewitalizacji Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności	
Obecność szkodliwego azbestu	

	chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne
--	---

Źródło: opracowanie własne

Kcynia (Osiedle nr II)

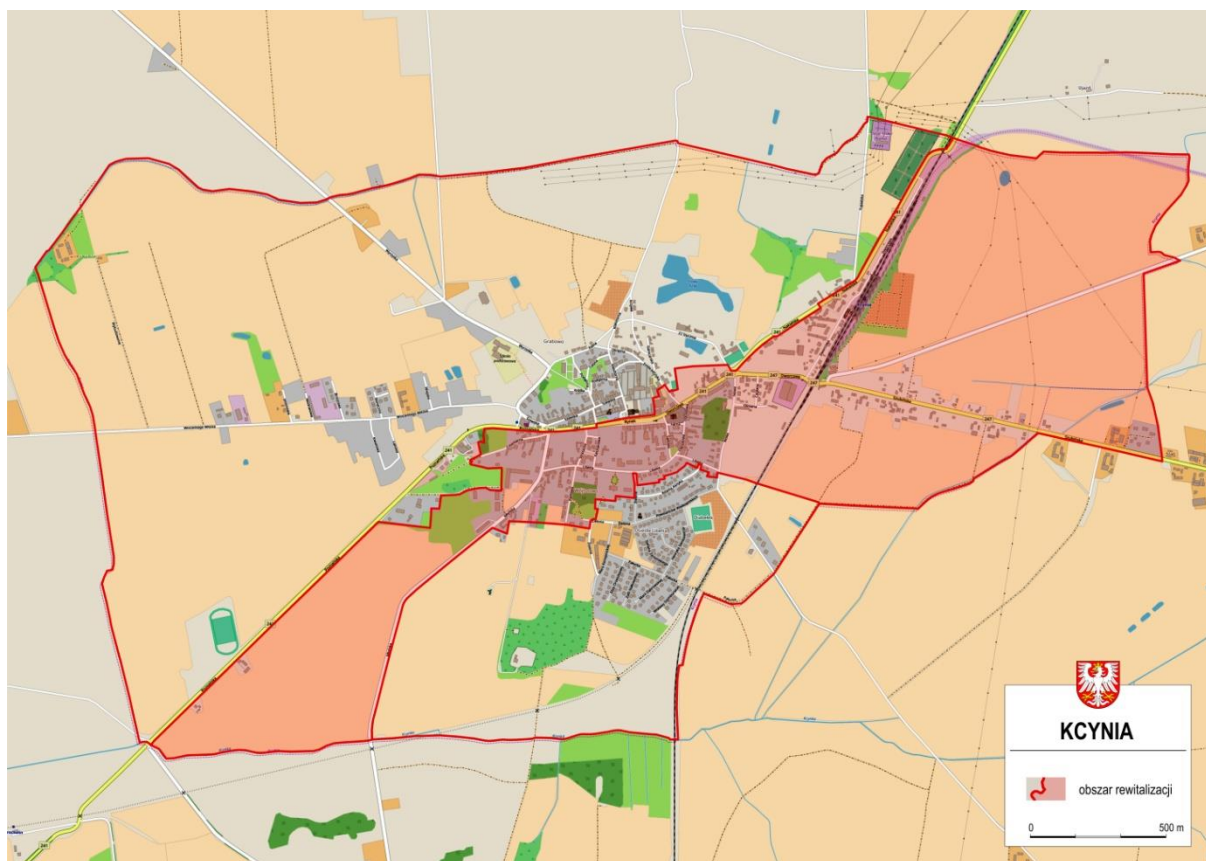
Osiedle nr II położone jest w centralnej części miasta Kcynia. W skład osiedla wchodzi ulice: Ceglana, Cmentarna, Dworcowa, Farna, Gliniana, Kasztanowa, Libelta, Młyńska (na odcinku od ul. Cmentarnej do nr. 13), Nowa (od ul. Nakielskiej do nr. 11), Ogrodowa, Parkowa, Rynek, Sądowa, Strażacka, Szubińska.

Diagnoza stanu służąca delimitacji wskazała na koncentrację szeregu problemów społecznych, w części miasta zamieszkaną przez 1805 osób. Jednym z nich jest większy niż przeciętna dla gminy udział osób w wieku senioralnym. Wyniósł on 17,5% i był wyższy od średniej dla gminy (15,8%).

W 2015 r. na Osiedlu nr II, zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy, liczba bezrobotnych zarejestrowanych wynosiła łącznie 135 osoby, z czego 94 osoby pozostawało bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. Dwadzieścia dwie osoby były w wieku poniżej 25 roku życia i 39 w wieku 50+. Udział mieszkańców bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym Osiedla nr II kształtował się na poziomie 11,6% i był wyższy niż średnio w gminie (10,1%). Również udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w osobach w wieku produkcyjnym był na Osiedlu nr 2 wyższy (8,1%) niż średnio w gminie (5,9%).

Według danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 r. na Osiedlu skorzystało łącznie 425 osób. Liczba osób objętych pomocą z powodu bezrobocia wynosiła 342, co potwierdza konieczność intensyfikacji pobudzenia potencjału zawodowego mieszkańców. Odpowiednio ukierunkowane działania pozwolą na ograniczenie pogłębiania się tego problemu. Analiza struktury powodów przyznania pomocy społecznej wskazała, że tak, jak w przypadku opisanych wyżej miejscowości wiejskich, tak i w przypadku Osiedla II, grupą wymagającą interwencji są osoby w gospodarstwach domowych z osobą niepełnosprawną. Liczba narażonych na wykluczenie społeczne z tego powodu wynosiła 103 osoby, co stanowiło 5,7% mieszkańców gminy.

Rys. 9. Osiedle nr II w Kcyni – obszar rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Osiedle II posiada dostęp do instalacji wodociągowej oraz kanalizacyjnej, jak również do rozwiniętej sieci dróg lokalnych. Na terenie Osiedla II działa ośrodek zdrowia oraz Gminne Centrum Kultury i Biblioteki. Instytucja działa m.in. na rzecz upowszechniania wiedzy i kultywowania dorobku dziedzictwa historycznego i kulturalnego całej gminy i regionu (pałucka sztuka ludowa i folklor). GCKiB podejmuje działania na rzecz włączenia osób narażonych na wykluczenie społeczne poprzez działania kulturalne oraz rekreacyjne. Niestety nie wszystkie pomieszczenia przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, co ogranicza liczbę odbiorców działań. Przestrzeń dostępna w GCKiB (łącznie 561,35 m²) pozwala jedynie na ograniczoną działalność osób zrzeszonych w Uniwersytecie Trzeciego Wieku, który został powołany w Kcyni w 2012 roku. Seniorzy działający również w ramach nieformalnego klubu „Aktywny senior” w Kcyni, mają ograniczony dostęp do infrastruktury na organizowanie spotkań. Muszą bowiem dostosować się (tak, jak studenci Uniwersytetu Trzeciego Wieku), do grafiku zajęć w GCKiB (m.in. lekcje tańca dla dzieci, zajęcia plastyczne, nauka gry na gitarze), który konstruowany jest w oparciu o dostępność pomieszczeń. Istniejąca przestrzeń jest niewystarczająca w kontekście potrzeb grup wymagających wsparcia w ramach rewitalizacji: bezrobotnych, seniorów oraz osoby niepełnosprawne. Centrum Kultury posiada tylko dwie sale, w których prowadzone są wszystkie sekcje, koła zainteresowań oraz wystawy i prelekcje²⁰.

²⁰ Strategia Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2016-2023, s. 82, Załącznik do Uchwały Nr XV/117/2015 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 listopada 2015 r.

Powoduje to, że nie można realizować w pełni nowych inicjatyw społecznych z zakresu włączenia społecznego oraz aktywizacji zawodowej. Uniemożliwia prowadzenie działań aktywizacyjnych w niezbędnym zakresie, adresowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji Kcynia, Chwaliszewo, Grocholin. Ogranicza również możliwość realizacji działań przez organizacje pozarządowe, które funkcjonują w Gminie oraz powiecie, a które wyraziły zainteresowanie podjęciem działań aktywizacyjnych. Urokliwa lokalizacja GCKiB w Kcyni (w zabytkowym dworku, tzw. „Wójtostwie”, w otoczeniu parku okalającego budynek oraz parku miejskiego przy ulicy Libelta, w pobliżu siłowni zewnętrznej i Skate Parku) daje możliwość realizacji różnorodnych działań aktywizacyjnych: kulturalnych, sportowych, warsztatowych, gdyż w wyniku realizacji remontu i przebudowy budynku powierzchnia wykorzystywana na działania aktywizacyjne ulegnie powiększeniu. Zasoby infrastruktury powiększą się o trzy dodatkowe pomieszczenia, jedno o pow. 34,56 m², drugie o pow. 10,94 m², trzecie o pow. 12,15 m², w którym będzie możliwe utworzenie stałej ekspozycji kultury pałuckiej. Odpowiednio ukierunkowane prace (tj. wykorzystanie lokalu na I piętrze i przeniesienie tam dotychczasowych pomieszczeń biurowo-administracyjnych, które znajdują się na parterze, umożliwi zmianę funkcji dwóch pomieszczeń i przeznaczenie ich na realizację zadań warsztatowo-szkoleniowych oraz udostępnianie infrastruktury otwartej dla organizacji pozarządowych (np. Stowarzyszenie św. Mikołaja w Kcyni; Fundacja Pomocy Terapeutycznej Cane Pro Humano²¹), działających na rzecz seniorów oraz osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin. Udostępnienie sal obejmować będzie także samych mieszkańców z powyższych grup, którzy będą mogli podejmować własne inicjatywy bez ograniczeń lokalowych (np. Uniwersytet III Wieku).

Ostatnio podjęta została przez Gminę Kcynia próba zainteresowania seniorów aktywnością sportową (m.in. zajęcia jogi, grupa nordic-walking, zajęcia gimnastyczne dla seniorów). Prowadzone są również pierwsze zajęcia rekreacyjne i rehabilitacyjne, których kontynuacja powinna się odbywać w terenie otwartym, w ramach projektu G.8 – KULTURALnie i SPORTowo przeciw wykluczeniu społecznemu. Obecnie na obszarze rewitalizacji nie ma łatwo dostępnej przestrzeni publicznej, która nadawałaby się do prowadzenia tego typu działań. Miejski park, położony przy ulicy Libelta w pobliżu Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki, o powierzchni 0,30 ha w obecnym stanie znacznie utrudnia prowadzenie regularnych zajęć nie tylko dla seniorów, ale również zajęć aktywizujących osoby niepełnosprawne z pozostałymi mieszkańcami. Brak uregulowanych alejek uwzględniających likwidację barier architektonicznych, brak wydzielonego terenu dla organizacji zajęć rekreacyjnych i rehabilitacyjnych - obszaru o wyrównanej nawierzchni, wyposażonego m.in. w miejsca, w których rozłożyć można maty oraz ławki, na których można odpocząć po ćwiczeniach; oświetlonego, by zapewnić możliwość prowadzenia zajęć również poza sezonem letnim w godzinach popołudniowych – uniemożliwia realizację pełnego programu aktywizacji osób starszych oraz osób narażonych na marginalizację z powodu niepełnosprawności. Na uwagę zasługuje fakt, że zgodnie z wdrażaną polityką równości szans, prowadzone są w

---

²¹ Organizacja pozarządowa działa w Bydgoszczy, w Kcyni realizuje projekty skierowane do osób niepełnosprawnych

kraju działania zmierzające do dostosowania obiektów i przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dotyczą one nie tylko likwidacji barier architektonicznych w obiektach oraz ułatwiania przemieszczania się po ciągach komunikacyjnych. Świadome samorządy uwzględniają te potrzeby również w zakresie rekreacyjnej i wypoczynkowej przestrzeni publicznej miasta, takie jak parki i tereny zielone. Analizy przeprowadzone przez *Zarząd Zieleni m. st. Warszawy* przy ścisłej współpracy z osobami niepełnosprawnymi zrzeszonymi w ramach *Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji i Fundacji Integracja* pozwoliły wskazać na istotne bariery w dostępie do zielonych przestrzeni miasta²². Był to pilotażowy projekt, którego wyniki powinny wskazać również innym ośrodkom konieczność uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie korzystania z terenów zielonych.

W sferze środowiskowej Osiedle nr II cechuje się szczególną koncentracją emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych. Dane uzyskane w Urzędzie Miejskim jak również analiza materiałów źródłowych (m.in. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Kcynia²³) wskazały, że na 3435 gospodarstwa domowe w Gminie 3135 (91,2% wszystkich) używa źródła ogrzewania pieca na paliwo stałe. W ramach pozostałych 300 gospodarstw, 173 korzysta z kotłowni gazowej i aż 127 z kotłowni węglowych. Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia ludzkiego jest nie tylko samo występowanie emiterów, ale ich koncentracja na ograniczonej powierzchni. W Gminie Kcynia, średnio na 1 km² przypada 11 emiterów. Obszar Osiedla II charakteryzuje się najwyższą koncentracją – 214 emiterów/1 km². Tak duża koncentracja, na niewielkiej przestrzeni o zwartej zabudowie, gospodarstw domowych, które w sezonie grzewczym wykorzystują paliwo stałe stanowi istotny problem. Kumulacja na relatywnie niewielkiej przestrzeni, w ramach zwartej zabudowy (w odróżnieniu do rozproszonej zabudowy miejscowości wiejskich) tak dużej liczby lokali mieszkalnych, dla których głównym źródłem ogrzewania są piece indywidualne oraz kotłownie węglowe stanowi istotny problem wpływający na przekroczenia stężeń szkodliwych pyłów i gazów na obszarze miasta, w tym na poszczególnych osiedlach. Obliczenia dokonane na bazie inwentaryzacji przeprowadzonej na potrzeby opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej pozwoliły oszacować, że emisja benzo(a)pirenu pochodząca tylko z gospodarstw domowych w obszarze Osiedla II wynosi średnio 6,37 kg/rok. Oznacza to, że obszar miasta o powierzchni 2,3 km² (z czego teren zabudowany, gdzie zlokalizowane są kotłownie zajmuje zaledwie 0,34 km²) dostarcza 15,1% całej emisji B(a)P w gminie. Dodatkowo na to niekorzystne zjawisko nakłada się kumulacja ruchu samochodowego, który schodzi się w centrum miasta. Tym samym na stosunkowo niewielkim obszarze, zwłaszcza w sezonie zimowym kumuluje się emisja szkodliwych pyłów i gazów. Problem ten jest dużo bardziej doskwierający niż na obszarach wiejskich, na których mimo stosowania tego samego źródła ciepła, dzięki względnie rozproszonej zabudowie i otwartej przestrzeni, problem niskiej emisji nie jest tak odczuwalny jak w przestrzeni miasta.

---

²² „W zielone gramy!”, Róża Matuszewska, Integracja, nr 5/2017 (145), s. 54

²³ Uchwała Nr XXXI/266/2017 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia "Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kcynia"

Sytuację kryzysową w oparciu o obiektywne mierzalne wskaźniki na Osiedlu nr II zdiagnozowano w sferze społecznej oraz środowiskowej. W sferach gospodarczej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej.

Tab. 17. Podsumowanie analizy wskaźnikowej obszaru Osiedla nr II w Kcyni.

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla osiedla	Wartość wskaźnika dla Gminy
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)	17,5	15,8
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze(%)	11,6	10,1
Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)	5,7	4,7
Wskaźnik koncentracji emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych	213,50	10,90

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy Osiedla nr II w mieście Kcynia. Z jednej strony zestawiono negatywne zjawiska, które mają w nim miejsce, a z drugiej potencjał, jaki występuje na tym terenie.

Tab. 18. Podsumowanie diagnozy dla Osiedla nr II w Kcyni.

Problemy	Potencjały
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Dostęp do infrastruktury pełniącej funkcje społeczne – tzw. Wójtostwo – Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej (możliwość stworzenia szerszej oferty aktywizacyjno-kulturalnej pod warunkiem modernizacji i powiększenia powierzchni GCKiB) oraz park miejski przy ul. Libelta pod warunkiem jego rewitalizacji i dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Słaba aktywność zawodowa i bezrobocie	
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności	
Niska emisja powodowana przez koncentrację emiterów	
Niedostateczny stan infrastruktury oraz przestrzeni publicznej na rzecz realizacji projektów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> Bezpośredni dostęp do instytucji społecznych (Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury i Biblioteki) Dziedzictwo kulturalne związane z silnym ośrodkiem pałuckiej sztuki ludowej i folkloru – które mogą stanowić podstawę dla działań aktywizacyjnych i integracyjnych – GCKiB jako ośrodek takiego dziedzictwa – potencjał w utworzeniu stałej ekspozycji kultury pałuckiej Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne

Źródło: opracowanie własne

II.4.2 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Oprócz problemów zdiagnozowanych w oparciu o obiektywne wskaźniki i wskazanych w rozdziale II.4.2. zdiagnozowano również problemy, które na obszarze rewitalizacji zostały zidentyfikowane podczas konsultacji społecznych w odniesieniu do obszarów wiejskich. Należą do nich:

- z zakresu sfery społecznej: bezrobocie, co przekłada się na wysoki poziom ubóstwa, wysoki poziom uzależnienia (alkoholizm, narkotyki), niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców tych miejscowości oraz ich słabe zaangażowanie w prace na rzecz wsi – brak lokalnych liderów, stagnacja, duże zagrożenie mieszkańców tych obszarów wykluczeniem społecznym związane pośrednio z niskim poziomem wykształcenia lokalnej społeczności, brak zajęć, w tym sportowych dla dzieci i młodzieży, oferta Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki niespełniająca oczekiwań młodzieży, brak domu dziennego pobytu dla osób starszych, duża emigracja osób za pracą, brak imprez kulturalnych na wsiach;
- z zakresu sfery gospodarczej: niski poziom przedsiębiorczości wynikający z wysokiego i długotrwałego bezrobocia oraz niskiego poziomu wykształcenia mieszkańców, brak dużych zakładów pracy pozwalających na znalezienie zatrudnienia w pobliżu miejsca zamieszkania oraz przyjmowanie uczniów szkół ponadgimnazjalnych na praktyki, mały popyt na produkty i usługi na lokalnym rynku z powodu ubóstwa, brak lokalnych tradycji związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, brak targowiska oraz terenów pod inwestycje, brak rzemieślników, brak odpowiednich lokali na prowadzenie działalności gospodarczej, niska aktywność przedsiębiorcza związana z położeniem gminy (na granicy województw);
- z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej: trudny dostęp do podstawowych usług, poważna degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym np. świetlic (Smogulecka Wieś - świetlica wymaga kapitalnego remontu), niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, niski poziom obsługi komunikacyjnej obszarów wiejskich powodujący nawarstwiający się ich wykluczenie, brak kanalizacji, ścieżek rowerowych oraz terenów rekreacyjnych, zły stan techniczny chodników i gminnych dróg, niewykorzystane naturalne walory przyrodnicze gminy, brak oświetlenia niektórych obszarów;
- z zakresu sfery środowiskowej: zanieczyszczenie wód gruntowych nielegalnymi zrzutami ścieków, zanieczyszczenie powietrza poprzez spalanie odpadów, brak rozwiązań technicznych pozwalających na ochronę środowiska przyrodniczego.

Biorąc pod uwagę Osiedle nr II w Kcyni, mieszkańcy podczas działań partycypacyjnych do najważniejszych problemów zaliczyli ponadto:

- z zakresu sfery społecznej: wysoki poziom bezrobocia, znaczny udział ludności starszej, sukcesywne zmniejszanie się liczby mieszkańców, ogólny marazm i apatia, zbyt mała liczba wydarzeń kulturalnych oraz imprez integracyjnych dla lokalnych mieszkańców;
- z zakresu sfery gospodarczej: słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw i ich niewystarczająca ilość, niski stopień przedsiębiorczości związany z brakiem tradycji w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej;
- z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej: niska jakość i mała użyteczność terenów publicznych np. parku miejskiego, znaczna degradacja stanu technicznego niektórych obiektów budowlanych – pustostany, duża degradacja budynków socjalnych, niska jakość techniczna chodników i ulic, niedostateczne oświetlenie niektórych ulic, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do potrzeb mieszkańców, duży ruch samochodów (w tym ciężarowych);
- z zakresu sfery środowiskowej: zanieczyszczanie powietrza poprzez opalanie mieszkań odpadami, co powoduje obecność szkodliwych pyłów i gazów, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, i zdrowia ludzi oraz stanu środowiska przyrodniczego – magazyn chemikaliów.

Przedstawione powyżej wnioski z przeprowadzonych w gminie konsultacji pokrywają się w dużej mierze z wnioskami z przeprowadzonej analizy statystycznej obszarów rewitalizacji i wskazują na znaczne potrzeby rewitalizacyjne tych terenów. Wybór zatem właściwych zadań rewitalizacyjnych pozwoli na zniwelowanie dysproporcji rozwojowych tych terenów.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano zespół kluczowych problemów, które powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności. Pozwoli to na odpowiednią, skoncentrowaną tematycznie i przestrzennie interwencję zapewniającą osiągnięcie wymiernych korzyści w postaci poprawy jakości mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Tab. 19. Problemy obszaru rewitalizacji oraz sposoby ich rozwiązania

Problemy	Potencjały	Sposoby przeciwdziałania pogłębianiu się sytuacji kryzysowej oraz ograniczenia zdiagnozowanych problemów
CHWALISZEWO		
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> • Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej, która może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych • Coraz większa popularność zdrowej żywności, co może zaktywizować gospodarzo rolników • Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne 	Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności		Aktywizacja i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją ze względu na niepełnosprawność
Niska przedsiębiorczość		Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości opartej na wewnętrznym potencjale miejscowości

GROCHOLIN		
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej, która może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych Atrakcyjna przestrzeń, która może stanowić warunek dla rozwoju agroturystyki, jako elementu wspomagającego rozwój działalności gospodarczej Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne 	Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji
Niedostateczna aktywność zawodowa oraz bezrobocie		Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości opartej na wewnętrznym potencjale miejscowości, co pozwoli na stworzenie nowych miejsc pracy oraz wpłynie na wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej
Niska przedsiębiorczość		
SMOGULECKA WIEŚ		
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej, która po wykonaniu działań remontowych może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne 	Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności		Aktywizacja i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją ze względu na niepełnosprawność
Obecność szkodliwego azbestu		Usuwanie oraz wsparcie w pozyskaniu środków na usunięcie (wraz działalnością edukacyjną) szkodliwego materiału budowlanego – azbestu
Niedostateczny stan infrastruktury społecznej na potrzeby realizacji projektów społecznych		Poprawa stanu infrastruktury na rzecz realizacji działań społecznych
TUPADŁY		
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizacja na terenie miejscowości świetlicy wiejskiej, która może stanowić miejsce dla działań aktywizujących grupy społeczne narażone na marginalizację, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych Infrastruktura umożliwiająca budowę ścieżek nordic-walking oraz planowane w związku z tym działania Gminy. Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne 	Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności		Aktywizacja i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją ze względu na niepełnosprawność
Obecność szkodliwego azbestu		Usuwanie oraz wsparcie w pozyskaniu środków na usunięcie (wraz działalnością edukacyjną) szkodliwego materiału budowlanego - azbestu
Kcynia (Osiedle nr II)		
Wykluczenie społeczne osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Aktywny samorząd osiedlowy Dostęp do infrastruktury przystosowanej do pełnienia funkcji społecznych budynek tzw. Wójtostwa – Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej oraz park miejski przy ul. Libelta – możliwość stworzenia szerszej oferty aktywizacyjno-kulturalnej pod warunkiem powiększenia GCKiB i rewitalizacji terenu parku. Bezpośredni dostęp do instytucji społecznych (MGOPS i GCKiB) Dziedzictwo kulturalne związane z silnym ośrodkiem pałuckiej sztuki 	Aktywizacja i włączenie społeczne seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji
Słaba aktywność zawodowa i bezrobocie		Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości opartej na wewnętrznym potencjale miejscowości, co pozwoli na stworzenie nowych miejsc pracy oraz wpłynie na wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej
Wykluczenie społeczne osób z powodu niepełnosprawności		Aktywizacja i włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją ze względu na niepełnosprawność
Niska emisja powodowane przez koncentrację emiterów		Wymiana starych i nieefektywnych energetycznie kotłów węglowych i pieców na ekologiczne źródła ogrzewania (wraz z
Niedostateczny stan infrastruktury oraz przestrzeni publicznej na rzecz realizacji projektów społecznych		

	<p>ludowej i folkloru – które mogą stanowić podstawę dla działań aktywizacyjnych i integracyjnych – możliwość utworzenia stałej ekspozycji kultury pałuckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne 	<p>prowadzeniem działań edukacyjnych i informacyjnych)</p> <p>Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury na rzecz realizacji działań społecznych</p>
--	--	---

Źródło: opracowanie własne

III Proces rewitalizacji w gminie

III.1 Wizja obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu

Wizja obszaru rewitalizacji przedstawia jego obraz stanowiący efekt działań rewitalizacyjnych, będący jednocześnie pożądanym z punktu widzenia mieszkańców i innych interesariuszy. Pokazuje, jakie pozytywne skutki przyniosły wiązki przedsięwzięć. Kształt wizji odpowiada zarówno potrzebom i oczekiwaniom lokalnych społeczności, jak i zdiagnozowanym wcześniej problemom, a co za tym idzie – określonym na ich podstawie celom projektowanych działań.

Rewitalizacja jest procesem, który ma na celu wyprowadzić daną jednostkę z sytuacji problemowej związanej z koncentracją przede wszystkim problemów społecznych. Przystępując do prac nad Programem Rewitalizacji Gmina Kcynia w pierwszej kolejności podjęła działania zmierzające do określenia rodzaju oraz natężenia zjawisk niekorzystnych w przestrzeni Gminy. Przeprowadzona na wstępie diagnoza pozwoliła określić główne grupy problemów charakteryzujących poszczególne jednostki (miejscowości wiejskie oraz osiedla w mieście Kcynia) oraz wyłonić te, których rozwiązanie przy wykorzystaniu dostępnych dla władz gminy (oraz pozostałych interesariuszy działań) narzędzi i możliwych źródeł finansowania są możliwe oraz przyniosą wymierne korzyści dla gminy w postaci poprawy jakości życia jej mieszkańców. Wspomniana diagnoza pozwoliła zidentyfikować następujące problemy społeczne:

- **duże uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, zwłaszcza w przypadku rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność** (Chwaliszewo, Smogulecka Wieś, Tupadły, Osiedle nr II). Diagnoza sytuacji społecznej w gminie wskazuje, że problem niepełnosprawności wpływa na wykluczenie społeczne mieszkańców. Dotyczy on zarówno osób niepełnosprawnych, jak i rodzin, w których żyje osoba z niepełnosprawnością. Przyczyna wykluczenia w przypadku osoby niepełnosprawnej jest spowodowana nie tylko ograniczeniami fizycznymi, ale także psychologicznymi - obawa przed oceną i brakiem akceptacji. W przypadku członków rodzin natomiast mamy do czynienia z koniecznością sprawowania często stałej opieki nad osobą niepełnosprawną a tym samym ograniczoną możliwością uczestniczenia (wykluczenie) w działaniach, które nie uwzględniają przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto członkowie rodzin muszą często rezygnować z pracy by sprawować opiekę nad osobą niepełnosprawną, co wpływa na ich ograniczone dochody, a w konsekwencji rezygnację z wielu aktywności oraz wykluczenie społeczne.
- **wzrastająca liczba osób starszych, które zagrożone są izolacją społeczną** (Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś, Tupadły, Osiedle nr II). Jednym z istotnych zagrożeń społecznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa jest izolacja seniorów z życia społecznego. Przejście na emeryturę po wielu latach pracy oraz samotność, która spowodowana może być m.in. migracją dzieci do

większych ośrodków oraz wzrastająca anonimowość mieszkańców, przyczyniają się do wycofania się osób starszych z aktywnego życia. To wszystko prowadzi do poczucia zniechęcenia, marazmu a ostatecznie do znaczącego pogorszenia się jakości życia tej grupy mieszkańców. Brak działań społecznych angażujących seniorów może przyczynić się do dezintegracji struktur społecznych na całym obszarze rewitalizacji. Część z osób starszych ze względu na swój wiek, stopień zaawansowania choroby lub niepełnosprawności jest niesamodzielna i wymaga dodatkowej pomocy. Jest ona oferowana przez MGOPS, ale wsparcie dotyczy tylko podstawowych potrzeb. Osoby te są często zupełnie odizolowane od społeczności lokalnej, co dodatkowo pogarsza ich stan.

- **występowanie w części gminy bezrobocia** (Grocholin, Osiedle nr II) w powiązaniu z niską przedsiębiorczością (Grocholin). Problem bezrobocia strukturalnego dotyczy osób, które stały się „ofiarami” zmian gospodarczych przełomu końca XX wieku. Wielu z nich to właściciele gospodarstw rolnych, którzy w latach 70. i 80. podejmowali się dodatkowej pracy w zakładach produkcyjnych (tzw. dwuzawodowość rolników). Kryzys gospodarczy, upadek części zakładów oraz jednoczesny spadek rentowności gospodarstw rolnych spowodował, że część mieszkańców wpadła w błędne koło problemów społecznych – bezrobocie, spadek dochodów, ubóstwo. Są to ponadto osoby, które z racji swojego wieku nie są w stanie przekwalifikować się na dodatkowy zawód zwłaszcza przy tak szybkim rozwoju techniki oraz często wysokich wymaganiach nowych pracodawców – młody wiek i doświadczenie. Niebezpiecznym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia przez kolejne pokolenia. Problem ten koresponduje z niską przedsiębiorczością indywidualną. Rolniczy charakter gminy oraz mała gęstość zaludnienia „zniechęca” do zakładania firm. Ponadto niezbędna jest stosowna wiedza i doświadczenie w celu zaktywizowania mieszkańców do podjęcia inicjatyw gospodarczych.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszaru przyszłej interwencji wskazała ostatecznie na 4 miejscowości wiejskie (Chwaliszewo, Grocholin, Smogulecka Wieś oraz Tupadły) oraz Osiedle nr II w mieście Kcynia. Wybór tych jednostek podyktowany jest zarówno szczególną kumulacją problemów społecznych na ich terenie oraz występowaniem co najmniej jednej sytuacji kryzysowej pozaspółecznej. Wskazano na:

- sferę gospodarczą – wspomniana już **niska przedsiębiorczość** (Grocholin, Chwaliszewo). Rolniczy charakter gminy oraz mała gęstość zaludnienia zniechęca do zakładania firm. Ponadto niezbędna jest stosowna wiedza i zachęcenie mieszkańców do podjęcia inicjatyw gospodarczych. Mieszkańcy są otwarci na nowe inwestycje w gminie, tj. lokalizacje zakładów pracy. Niemniej jednak rolniczy charakter gminy oraz brak dróg krajowych na terenie gminy sprawia, że potencjalni inwestorzy decydują się zlokalizować swoje zakłady bliżej Bydgoszczy. Natomiast rolniczy charakter gminy oraz jej kulturowe i historyczne dziedzictwo (Ziemia Pałucka; lokalizacja zabytkowych dworców) stanowią

potencjał dla rozwoju drobnej działalności związanej z turystyką, produkcją zdrowej żywności, produkcją pamiątek itp.

- sferę środowiskową - relatywnie **wysoki udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem** (Smogulecka Wieś, Tupadły). Jest to problem, który może zagrażać zdrowiu mieszkańców. Wskutek mechanicznego uszkodzenia elementów budynku, zbudowanych z wyrobów zawierających azbest, w bardzo łatwy sposób może on przeniknąć do organizmu człowieka powodując w efekcie komplikacje zdrowotne. Ponadto na obszarze miasta analiza **koncentracji emiterów** wskazała na występowanie miejsc, w których mamy do czynienia z nagromadzenia szkodliwych gazów i pyłów będących efektem wykorzystywania starych, nieefektywnych źródeł ogrzewania. Gmina Kcynia zakwalifikowana jest do strefy kujawsko-pomorskiej, która charakteryzuje się przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 czy benzo(a)pirenu. Zgodnie z opracowanym Planem Gospodarki Niskoemisyjnej, jednym z podstawowych źródeł tego rodzaju zanieczyszczeń jest spalanie paliwa stałego (w piecach indywidualnych gospodarstw domowych oraz kotłowniach na paliwo stałe w budynkach wielorodzinnych) oraz odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.
- Sferę funkcjonalno-przestrzenną – analiza szczegółowa problemów społecznych a przede wszystkim możliwości ich rozwiązania wskazała, że niezbędne jest podjęcie działań związanych z **modernizacją infrastruktury i przestrzeni publicznej, w której działania społeczne będą mogły być realizowane** (Smogulecka Wieś, Osiedle nr II). Ocena sytuacji wskazała, że infrastruktura dla ich realizacji funkcjonuje, lecz w kilku przypadkach wymaga działań związanych przede wszystkim z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewnieniem bezpiecznych warunków gwarantujących prowadzenie działań aktywizacyjnych przez cały rok, co znacząco wpłynie na skuteczność projektów miękkich.

Analiza wskaźnikowa oraz konsultacje społeczne wskazały możliwe rozwiązania omówionych wyżej problemów. Rewitalizacja prowadzona w miejscowościach wiejskich oparta będzie zgodnie z celem D, określonym w rozdziale 6.4.2. „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, tj. „Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w regionach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej”. Działania te koncentrować się będą na aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych z osobą niepełnosprawną oraz na osobach starszych, które również są beneficjentami pomocy społecznej. Ponadto rewitalizacja miejscowości wiejskich będzie miała na celu aktywizację potencjału przedsiębiorczego, który pozwoli na ograniczenie zjawiska bezrobocia.

Zaplanowana w poszczególnych jednostkach interwencja w zakresie sfery społecznej i gospodarczej będzie obejmować:

- poradnictwo psychologiczne, które ich odbiorcom pozwoli na poprawę samooceny, lepsze zrozumienie problemów oraz sposobów ich rozwiązywania, większą wiarę w siebie, umiejętność proszenia o pomoc, większą odwagę by „wyjść do ludzi” i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym,
- poradnictwo pedagogiczne (wychowawcze, opiekuńcze), które zwłaszcza osobom borykającym z się niepełnosprawnością zapewni stały dostęp do kompetentnej, bezpłatnej kadry ekspertów,
- organizację wydarzeń kulturalnych (m.in. projekcje filmów, prelekcje i odczyty związane z dziedzictwem kulturowym i historycznym regionu, warsztaty, np. rękodzieło i spotkania tematyczne – których tematyka zostanie dopasowana do potrzeb poszczególnych grup) służących włączeniu społecznemu i aktywizującym seniorów oraz osoby niepełnosprawne wraz z członkami rodzin. Bezpłatne cykliczne spotkania będą stanowiły pretekst do wyjścia z domu i aktywnego włączenia się w życie społeczne. Kultura stanowi bowiem jeden z najprostszych i najłatwiej dostępnych sposobów na wzajemne poznanie oraz integrację,
- cykliczne zajęcia ruchowe (m.in. ćwiczenia jogi/zdrowy kręgosłup; nordic - walking i in.) oraz pikniki integrujące, które podobnie jak działalność kulturalna są doskonałym sposobem na „zaproszenie” mieszkańców do aktywności – np. piknik integracyjny. W przypadku grupy odbiorców, jaką stanowią seniorzy oraz osoby borykające się z niepełnosprawnością, jest to idealna metoda na poprawę samopoczucia i zwiększenia więzi społecznych. Na uwagę zasługuje bowiem fakt, że dotychczas w miejscowościach tych działania te prowadzone były okazjonalnie, wyłącznie jako element obchodów np. Dnia Dziecka, Dnia Babci i Dziadka, a obecnie wprowadza się ich cykliczność. W pozostałych dniach mieszkańcy musieli korzystać z działań organizowanych przez instytucje zlokalizowane poza gminą Kcynia, co wpływało niechęć. W ramach wspomnianej interwencji przewidziano również cykliczne spotkania międzypokoleniowe, co pozwoli osobom starszym poczuć się na nowo potrzebnymi, np. poprzez czytanie bajek dzieciom, wspólne prace rękodzielnicze oraz np. Klub Gospodyni, gdzie seniorki uczą przygotowania tradycyjnych potraw młode gospodynie,
- spotkania edukacyjno-informacyjne dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, które obejmą taką tematykę jak m.in.: zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej w świetle obowiązujących przepisów, zasady księgowości, zatrudnianie pracowników, marketing, potencjalne źródła finansowania działalności,
- organizację spotkań informacyjnych oraz szkoleń i warsztatów z zakresu tworzenia spółdzielni socjalnych. Pozwoli to zainicjować wśród mieszkańców działania w kierunku rozpoczęcia działalności, która nie tylko będzie społecznie użyteczna (np. zaangażuje osoby niepełnosprawne lub seniorów), ale także

podniesie kompetencje i wiedzę przedsiębiorczą wśród uczestników projektu. Pozwoli również stworzyć nowe miejsca pracy, tj. zmniejszy bezrobocie.

Działania te stanowią nieocenioną pomoc dla zinstytucjonalizowanych działań z zakresu pomocy społecznej. Umożliwiają one swoim uczestnikom zdobycie wiedzy o problemie, dają emocjonalne i społeczne oparcie umożliwiające czy ułatwiające zmierzenie się z problemem, pozwalają na wspólne zaspokajanie potrzeb dzięki wzajemnemu wsparciu, poznanie sposobów walki z danym problemem. Efektem tego rodzaju działań jest wytworzenie nowego rodzaju relacji międzyludzkich oraz nowego sposobu funkcjonowania w społeczności lokalnej.

Realizowane w ramach rewitalizacji przedsięwzięcia społeczne, „miękkie”, pozwolą na włączenie wykluczonych dotychczas mieszkańców w życie społeczne ich miejscowości. Pokaże, że wszyscy są tak samo wartościowi i istotni z punktu widzenia funkcjonowania lokalnej wspólnoty. Działania te zapobiegą odczuwaniu wstydu z powodu np. niepełnosprawności oraz strachu przed kontaktem z pozostałymi mieszkańcami. Działania skierowane na aktywizację i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych z osobą niepełnosprawną pozwolą odciążyć ich od trudów dnia codziennego. Seniorzy zostaną zaktywizowani, co pozwoli na ich lepsze postrzeganie otoczenia, większą otwartość a docelowo, poprawi ich jakość życia. Realizowanie działań w miejscowościach, gdzie faktycznie zdiagnozowano problemy, ułatwi mieszkańcom możliwość udziału w projektach, które do tej pory realizowane były głównie poza ich miejscem zamieszkania. Dzięki procesowi rewitalizacji mieszkańcy obszarów wskazanych jako rewitalizowane staną się aktywnymi członkami lokalnej społeczności, odzyskają poczucie własnej wartości, nauczą się wzajemnego wsparcia i rozwiązywania problemów. Ponadto uczestnicy działań rewitalizacyjnych związanych z aktywizacją potencjału przedsiębiorczego uzyskają niezbędną wiedzę, a nawet wsparcie finansowe, co wpłynie korzystnie na sytuację gospodarczą obszaru oraz przyczyni się do spadku bezrobocia.

Sukces interwencji w sferze społecznej i gospodarczej uwarunkowany jest m.in. zapewnieniem infrastrukturalnych warunków dla realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. W przypadku Chwaliszewa, Grocholina oraz Tupadł działania społeczne mogą być realizowane w istniejącej infrastrukturze świetlic wiejskich. Pewne niedostatki infrastrukturalne dostrzeżono w Smoguleckiej Wsi oraz na Osiedlu nr II. W Smoguleckiej Wsi zlokalizowana jest świetlica wiejska, lecz jej stan uniemożliwia realizowanie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych. Brak dostosowania obiektu do potrzeb tej grupy społecznej stanowi istotną barierę dla efektywności działań społecznych. Ponadto interwencja, by mogła odnieść skutek musi mieć charakter ciągły. Wykorzystana infrastruktura powinna umożliwiać prowadzenie działań przez cały rok. Niestety system ogrzewania świetlicy jest przestarzały i nieefektywny, co sprawia, że może być ona wykorzystywana jedynie w sezonie letnim. Zły stan pomieszczeń nie daje możliwości na pełne wykorzystanie świetlicy dla realizacji działań społecznych. Dzięki interwencji mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają przestrzeń do

realizacji projektów społecznych – nie tylko tych o charakterze instytucjonalnym, ale również zaaranżowanych przez nich samych. Zakłada się bowiem, że wzrośnie poziom aktywności mieszkańców i ich chęć do samoorganizowania się.

Istotny brak w infrastrukturze oraz przestrzeni publicznej dostrzeżono w przypadku Osiedla nr II. Zlokalizowane w jego granicach Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej posiada niewystarczające zasoby lokalowe. Ponadto nie wszystkie pomieszczenia przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, co ogranicza liczbę odbiorców działań. Przestrzeń dostępna w GCKiB pozwala jedynie na ograniczoną działalność osób zrzeszonych w Uniwersytecie Trzeciego Wieku. Seniorzy działający również w ramach nieformalnego klubu seniora w Kcyni mają ograniczony dostęp do infrastruktury na swoje spotkania. Muszą bowiem dostosować się (tak, jak studenci Uniwersytetu Trzeciego Wieku) do grafiku zajęć w GCKiB. Istniejąca przestrzeń jest niewystarczająca w kontekście potrzeb grup wymagających wsparcia w ramach rewitalizacji. Centrum Kultury posiada tylko dwie sale, w których prowadzone są wszystkie sekcje, koła zainteresowań oraz wystawy i prelekcje. Zakładane przeniesienie pomieszczeń biurowych z parteru na I piętro zwiększy dostępną powierzchnię wykorzystywaną na cele społeczne i statutowe o 57,65 m². Ograniczona powierzchnia lokalowa powoduje, że nie można realizować nowych wartościowych inicjatyw. Uniemożliwia równoczesne prowadzenie działań aktywizacyjnych na szerszą skalę, obejmujących swym zakresem nawet cały obszar rewitalizacji. Pomieszczenia zlokalizowane na parterze będą miejscem działań aktywizacyjnych w ramach zaplanowanych w GPR projektów miękkich z zakresu włączenia społecznego i aktywizacji osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej czy też aktywizacji potencjału zawodowego i przedsiębiorczości. Seniorzy będą mogli spotykać się częściej w ramach prowadzonych wykładów, spotkań informacyjnych oraz warsztatów, zakładanych w ramach projektu G8. Ponadto otrzymają przestrzeń do realizacji własnych inicjatyw aktywizacyjnych oraz integrujących. Zmodernizowane pomieszczenia będą również wykorzystywane na potrzeby szkoleń i spotkań skierowanych do osób bezrobotnych i chcących założyć działalność gospodarczą (obecnie ani w Centrum Kultury ani w budynku Urzędu Miejskiego nie ma technicznej możliwości prowadzenia tego typu działań), zakładanych w projektach G.12, G.13 oraz G.14.

Działania skierowane do grup narażonych na wykluczenie obejmują również komponent sportowy i rekreacyjny, który będzie odbywał się w parku miejskim przy ulicy Libelta, zlokalizowanym w sąsiedztwie GCKiB. Jediną przestrzenią publiczną, która może zostać wykorzystana dla realizacji celu społecznego jest park miejski. Brak uregulowanych alejek uwzględniających likwidację barier architektonicznych, brak wydzielonego terenu dla organizacji zajęć rekreacyjnych - obszaru o wyrównanej nawierzchni, wyposażonego m.in. w miejsca, w których rozłożyć można maty oraz ławki, na których można odpocząć po ćwiczeniach; oświetlonego, by zapewnić możliwość prowadzenia zajęć również poza sezonem letnim w godzinach popołudniowych – uniemożliwia realizację pełnego programu aktywizacji osób starszych oraz osób narażonych na marginalizację z powodu niepełnosprawności. Wdrażanie polityki

równych szans musi bowiem uwzględniać nie tylko dostosowanie techniczne budynków, ale również uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach projektowania terenów zielonych (zwłaszcza, gdy mają stanowić miejsce realizacji konkretnych przedsięwzięć). Władze Gminy Kcynia wpisują się w tą koncepcję korzystając m.in. z dobrych praktyk Zarządu Zieleni m. st. Warszawy, który przy współpracy z osobami niepełnosprawnymi, zrealizował w 2017 roku pilotażowy projekt mający na celu wskazanie na istotne bariery w dostępie do zielonych przestrzeni miasta²⁴.

Realizacja wspomnianych wyżej interwencji w zakresie działań infrastrukturalnych stanowić będzie element zintegrowanych przedsięwzięć mających na celu przede wszystkim rozwiązanie i ograniczenie zdiagnozowanych sytuacji problemowych.

Działania naprawcze zostały zaplanowane również w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej. Obejmą one (w przypadku miejscowości wiejskich) realizację programu usuwania azbestu, który polegać będzie na wsparciu finansowym oraz rzeczowym w zakresie usunięcia oraz utylizacji szkodliwego materiału budowlanego zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją. Na terenie miasta (Osiedle nr II) niezbędne będzie natomiast zainicjowanie prac związanych z wymianą starych pieców w indywidualnych domach/mieszkaniach i kotłowniach węglowych obsługujących wielorodzinne budynki mieszkalne. Przeprowadzona zostanie zarówno akcja edukacyjno-informacyjna (o szkodliwości ogrzewania węglem i spalania śmieci; o właściwym efektywnym stosowaniu kotłów; o możliwości dofinansowania prac związanych z wymianą kotłów), jak i faktyczna wymiana kotłów węglowych na kotły węglowe V klasy, gazowe, kotły na biomasę a także możliwość zastosowania odnawialnych źródeł energii. Ponadto, jako działania uzupełniające, zwiększające efektywność działań związanych z wymianą źródła ogrzewania, przewidziano realizację termomodernizacji budynków.

III.2 Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji

Analiza problemów w gminie Kcynia oraz wyniki konsultacji społecznych pozwoliły na wyodrębnienie następującej struktury celu rewitalizacji, kierunków działań oraz odpowiadających im przedsięwzięć.

Tab. 20. Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji na obszarach rewitalizacji w gminie Kcynia.

CEL	Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska		
Kierunek działań	I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	II. Wzmocnienie infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu	III. Poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców

²⁴ „W zielone gramy!”, Róża Matuszewska, Integracja, nr 5/2017 (145), s. 54

	Kierunek odpowiada na problemy: <ul style="list-style-type: none"> • duże uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej zwłaszcza w przypadku rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność • wzrastająca liczba osób starszych, zagrożonych izolacją społeczną • bezrobocie • niska przedsiębiorczość 	Kierunek odpowiada na problem: <ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny stan infrastruktury oraz przestrzeni publicznej na rzecz realizacji projektów społecznych 	Kierunek odpowiada na problemy: <ul style="list-style-type: none"> • wysoki udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem • koncentracja emiterów
Przedsięwzięcie	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	II.1. Poprawa stanu infrastruktury niezbędnej dla realizacji projektów społecznych	III.1. Bezpieczny i zdrowy dom III.3. Poprawa jakości powietrza
Projekty:	Przedsięwzięcie I.1. <ul style="list-style-type: none"> • Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina – etap I • Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina – etap II • Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Smoguleckiej Wsi • Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Chwaliszewa • Aktywnie dla mieszkańców Tupadł • Bliżej Wsi – Bliżej Ciebie • KULTURALnie i SPORTowo przeciw wykluczeniu społecznemu 	Przedsięwzięcie II.1. <ul style="list-style-type: none"> • Remont i adaptacja na cele społeczne budynku świetlicy w Smoguleckiej Wsi • Remont i przebudowa budynku Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki oraz rewitalizacja parku miejskiego na potrzeby realizacji zadań społecznych 	Przedsięwzięcie III.1 <ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
	Przedsięwzięcie I.2. <ul style="list-style-type: none"> • ABC Przedsiębiorczości – czyli własna firma krok po kroku • Rozkręcamy biznes społeczny • Szefem być 		Przedsięwzięcie III.2. <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie niskiej emisji z budynków jedno- i wielorodzinnych na terenie Gminy Kcynia poprzez wymianę źródła ciepła • Termomodernizacja budynków wielorodzinnych

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do zaprezentowanego powyżej celu i kierunków działania rewitalizacji zostały określone poziomy ich osiągnięcia. Szczególną grupę stanowią wskaźniki monitorujące zagadnienie demograficzne (Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (%)) oraz poziom uzależnienia od pomocy społecznej (Udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność (%)). Są to elementy, które charakteryzują się niewielkim

prawdopodobieństwem obniżenia. Obserwowany w gminie trend starzenia się społeczeństwa jest stały i nieodwracalny. Gmina może prowadzić oczywiście politykę zachęcającą młode osoby do osiedlania się w gminie, nie to jest jednak przedmiotem interwencji. Celem działań skierowanych do wzrastającej liczby seniorów jest natomiast ich włączenie w życie społeczne. Stąd wskaźniki osiągnięcia celów dla tego typu interwencji lepiej obrazują wskaźniki produktu i rezultatu dla projektu (zamieszczone niżej).

Podobnie przedstawia się sytuacja w przypadku osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność. Przyznanie pomocy z tego tytułu związane jest z sytuacją, na które gmina nie ma bezpośredniego wpływu. Jedynie zmiana przepisów prawa może wpłynąć na zmianę zakwalifikowania danego przypadku jako niepełnosprawność. Również w powyższym przypadku wskaźniki osiągnięcia celów dla tego typu interwencji lepiej obrazują wskaźniki produktu i rezultatu dla projektu.

Tab. 21. Wskaźniki osiągnięcia celu rewitalizacji.

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
CHWALISZEWO		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	33
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem	0	60
Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywizacji potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	0	4
GROCHOLIN		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	31
Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywizacji potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	0	5
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	6,0	6,9
SMOGULECKA WIEŚ		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	22
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	0	39
Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	68	16
TUPADŁY		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	16

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	0	30
Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogólnej liczbie budynków (%)	55	9
OSIEDLE nr II KCYNIA		
Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych na obszarach miejskich	0	412
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze(%)	11,6	10,1
Liczba osób objętych wsparciem z zakresu włączenia społecznego	0	400
Wskaźnik koncentracji emiterów tzw. niskiej emisji związanej z nieefektywnymi źródłami ogrzewania w gospodarstwach domowych	213,5	191

Źródło: opracowanie własne

III.3 Główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie / projekt	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu					
				Podmioty realizujące projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OR Grocholin	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								
	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G. 1 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina – etap I	S	GCKiB w Kcyni	Realizacja działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - osób starszych niesamodzielnych. Projekt obejmuje m.in. następujące działania: - poradnictwo psychologiczne lub poradnictwo pedagogiczne, - organizacja wydarzenia kulturalnego służącego włączeniu społecznemu i aktywizującego seniorów, - cykliczne zajęcia ruchowe oraz piknik integrujący z lokalną społecznością. Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy: • wykluczenie społeczne osób starszych	świetlica wiejska w Grocholinie	52 631,58	Wskaźnik produktu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby starsze) – 9 os. Wskaźnik rezultatu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 6 os.	Umowa z uczestnikiem wraz z zaśw. lub oświadczeniem potw. status osoby wykluczonej Dokum. potw. postęp w aktywizacji społecznej uczestnika

OR Grocholin	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								
I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G. 2 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina – etap II	S	GCKiB w Kcyni	<p>Realizacja działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia i osób starszych niesamodzielnych.</p> <p>Projekt obejmuje m.in. następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo psychologiczne lub poradnictwo pedagogiczne, - organizacja wydarzenia kulturalnego służącego włączeniu społecznemu i aktywizującego seniorów oraz osoby bezrobotne z lokalną społecznością, - cykliczne zajęcia ruchowe oraz piknik integrujący. <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności. 	świetlica wiejska w Grocholinie	52 631,58	<p>Wskaźnik produktu(SZOO P/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 45 os.</p> <p>Wskaźnik rezultatu (SZOO P/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 25 os.</p>	listy obecności	

OR Smogulecka Wieś	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska							
	Kierunek działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji							
I.1. Włącznie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G. 3 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Smoguleckiej Wsi	S	GCKiB w Kcyni	<p>Realizacja działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych pomocą społeczną – niepełnosprawnych i osób starszych niesamodzielnych.</p> <p>Projekt obejmuje działania m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo psychologiczne lub poradnictwo pedagogiczne, - organizacja wydarzenia kulturalnego służącego włączeniu społecznemu i aktywizujących seniorów oraz osoby niepełnosprawne z lokalną społecznością, - cykliczne zajęcia ruchowe oraz piknik integrujący z lokalną społecznością. <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności 	świątelnia wiejska w Smoguleckiej Wsi	52 631,58	<p>Wskaźnik produktu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os.</p> <p>Wskaźnik rezultatu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 16 os.</p>	Listy obecności

OR Chwaliszewo	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								
	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G.4 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Chwaliszewa	S	GCKiB w Kcyni	Realizacja działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności i osób starszych niesamodzielnych. Projekt obejmuje m.in. następujące działania: - poradnictwo psychologiczne lub poradnictwo pedagogiczne, - organizacja wydarzenia kulturalnego służącego włączeniu społecznemu i aktywizującego seniorów oraz osoby niepełnosprawne z lokalną społecznością, - cykliczne zajęcia ruchowe oraz piknik integrujący. Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy: <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności 	świątlica wiejska w Chwaliszewie	52 631,58	Wskaźnik produktu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 60 os. Wskaźnik rezultatu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 33 os.	Listy obecności
OR Tupadły	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								
	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G. 5 Aktywnie dla mieszkańców Tupadł	S	GCKiB w Kcyni	Realizacja działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności i osób starszych niesamodzielnych. Projekt obejmuje m.in. następujące działania: - poradnictwo psychologiczne lub poradnictwo pedagogiczne, - organizacja wydarzenia kulturalnego służącego włączeniu społecznemu i aktywizującego seniorów oraz osoby niepełnosprawne z lokalną społecznością.	świątlica wiejska w Tupadłach	30 000,00	Wskaźnik produktu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – min. 30 os.	Listy obecności

					<p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności 			<p>Wskaźnik rezultatu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 16 os.</p>	
OR Smogulecka Wieś	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								
	I.1. Włącznie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G.6 Bliżej Wsi – Bliżej Ciebie	S	MGOPS w Kcyni	<p>Utworzenie Centrum Aktywności, którego celem jest aktywizowanie społeczności lokalnej i tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca. W ramach projektu przewiduje się m. in. następujące działania o charakterze środowiskowym skierowane do osób starszych oraz niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo psychologiczne lub poradnictwo pedagogiczne, - organizacja wydarzenia kulturalnego lub edukacyjnego, - zajęcia ruchowe oraz piknik integrujący z lokalną społecznością, - działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej. <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności 	świetlica wiejska w Smoguleckiej Wsi	52 631,58	<p>Wskaźnik produktu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – min. 9 os.</p> <p>Wskaźnik rezultatu (SZOOP/LSR): Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – min. 6 os.</p>	<p>Umowa z uczestnikiem wraz z zaśw. lub oświadczeniem potw. status osoby wykluczonej</p> <p>Dokum. potw. postęp w aktywizacji społecznej uczestnika</p>

Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska									
Kierunek działań II. Wzmocnienie infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu									
OR Smogulecka Wieś	II.1. Poprawa stanu infrastruktury niezbędnej dla realizacji projektów społecznych	G.7 Remont i adaptacja na cele społeczne budynku świetlicy w Smoguleckiej Wsi	PF	Gmina Kcynia	<p>Przygotowanie obiektu na potrzeby Centrum Aktywności. Obecny stan świetlicy uniemożliwia korzystanie z niej przez osoby niepełnosprawne. Ponadto utrudnia jej efektywne wykorzystanie w ciągu całego roku m.in. z powodu przestarzałego systemu grzewczego. Brakuje również wyposażenia, które pozwoliłoby prowadzić działania edukacyjne oraz integracyjne dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin. Niezbędne jest przeprowadzenie remontu pomieszczeń z uwzględnieniem ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, termomodernizacja.</p> <p>Realizacja projektu jest niezbędna dla zapewnienia właściwych infrastrukturalnych warunków realizacji projektu miękkiego G.3 i G.6. Umożliwi także organizację m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poradnictwa psychologicznego lub poradnictwa pedagogicznego, - wydarzeń kulturalnych służących włączeniu społecznemu i aktywizujących seniorów oraz osoby niepełnosprawne wraz z ich najbliższym otoczeniem, - cyklicznych zajęć ruchowych oraz pikniku integrującego z lokalną społecznością - działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej, przewidziane w projekcie G6. <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych 	świetlica wiejska w Smoguleckiej Wsi	617 030,18	<p>Wskaźnik produktu (SZOOP/LSR): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,00251 ha</p> <p>Wskaźnik rezultatu (SZOOP/LSR): Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 188 os.</p>	<p>Dokumentacja projektowa</p> <p>Protokoły odbioru prac budowlanych</p>

					<ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności • niezadawalający stan infrastruktury społecznej służącej realizacji działań aktywizujących i integrujących 				
OR Kcynia	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek Działań: I. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								
	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	G.8 KULTURALNIE i SPORTOWO przeciw wykluczeniu społecznemu	S	Gmina Kcynia/ organizacje pozarządowe	Kluczowym założeniem projektu jest podjęcie działań włączających w życie społeczne i integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji. Podstawowym narzędziem integracji będzie organizacja inicjatyw kulturalnych, sportowych lub rekreacyjnych realizowanych w cyklu rocznym. Projekt będzie realizowany w 3 edycjach rocznych w ramach ogłaszanych przez Gminę Kcynia otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych, gdzie w założeniach otwartego konkursu będą doprecyzowane jego warunki: rekrutacja mieszkańców z Osiedla II, minimum 20 różnych osób/projekt, z czego na 20 osób w grupie min. 3 osoby będą osobami niepełnosprawnymi lub seniorami. Projekt będą wykorzystywał infrastrukturę powstałą w wyniku realizacji projektu G.9. Zakłada działania odbywające się w pomieszczeniach GCKiB oraz na świeżym powietrzu w zrewitalizowanym parku miejskim.	Gminne Centrum Kultury i Biblioteki przy ul. Libelta/Park miejski przy ul. Libelta	45 000,00	Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych inicjatyw kulturalnych i/lub sportowych – min. 5/rok Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych wsparciem –400 os. z OR Kcynia, w tym 45 osób starszych i niepełnospr.	Listy obecności

					<p>Projekt zakłada m.in. wspólne uczestnictwo w przedsięwzięciach sportowych, rekreacyjnych lub kulturalnych, opartych o lokalne tradycje i pozwoli zaktywizować mieszkańców oraz poprawi ich jakość życia - wzrośnie poczucie tożsamości lokalnej i integracja mieszkańców, co pozwoli przezwyciężyć problemy społeczne OR.</p> <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności 				
OR Kcynia	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: II. Wzmocnienie infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu								
	II.1. Poprawa stanu infrastruktury niezbędnej dla realizacji projektów społecznych	G.9 Remont i przebudowa budynku GCKiB oraz rewitalizacja parku miejskiego na potrzeby realizacji zadań społecznych	PF	Gmina Kcynia	Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia przestrzeni pozwalającej na realizację przedsięwzięć społecznych, kulturalnych oraz animacyjnych, służących integracji społecznej osób starszych oraz narażonych na wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność. Ponadto pozwoli stworzyć miejsce dla prowadzenia działań szkoleniowych z zakresu aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczej. W ramach prac planowana jest zmiana funkcji pomieszczeń GCKiB na funkcje społeczne, w tym remont 3 pomieszczeń na parterze. Łącznie do działań społecznych przeznaczonych będzie 5 pomieszczeń. Nadanie nowych funkcji pomieszczeniom umożliwi realizację zadań społecznych zaplanowanych w GPR. Zakres prac obejmuje: przebudowę budynku wewnątrz na parterze, adaptację budynku wewnątrz na piętrze, remont schodów zewnętrznych, wymianę więźby dachowej, wymianę pokrycia dachowego,	Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni przy ul. Libelta 27 / Park miejski przy ul. Libelta	2 100 000,00	<p>Wskaźnik produktu (SZOOP): Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją– 0,30 ha</p> <p>Wskaźnik rezultatu (SZOOP): Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich – 412</p>	<p>Dokumentacja projektowa</p> <p>Protokoły odbioru prac budowlanych</p> <p>Ewidencja mieszkańców</p>

				<p>nową instalację odgromową, remont elewacji budynku wraz ze schodami, osuszenie ścian fundamentowych, wykonanie nowej izolacji przeciwwilgociowej ścian fundamentowych, wymianę instalacji elektrycznej. Utworzenie sali na parterze (z przeniesionego biura) o pow. 34,56 m² utworzenie sali warsztatowej w miejscu czytelnicy internetowej o pow.10,94 m² oraz sali z ekspozycją kultury pałuckiej w miejscu biura o pow. 12,15 m².</p> <p>W ramach działań edukacyjnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych prowadzone będą spotkania w ramach projektu KULTURALnie i SPORTowo przeciw wykluczeniu społecznemu (G. 8), odbywać się będą wydarzenia kulturalne, rekreacyjne oraz sportowe, których odbiorcą będą grupy wskazane jako problemowe na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji. W pomieszczeniach odbywać się będą działania warsztatowe oraz szkoleniowe, z zakresu aktywizacji zawodowej w ramach projektów G.12, G.13 oraz G.14. Niezbędne jest wykonanie prac mających na celu przystosowanie przestrzeni do udostępniania jej istniejącym stowarzyszeniom na działania integrujące społeczność lokalną, borykającą się z różnymi problemami społecznymi takimi jak bezrobocie, samotność, problemy w rodzinie.</p> <p>Niezbędne jest przeprowadzenie robót budowlanych, które umożliwią zwiększenie powierzchni dla działań społecznych, w tym dostosowanie pomieszczeń, zapewnienie możliwości poruszania się osób niepełnosprawnych, zapewnienie warunków sanitarnych itp. (w tym m.in. wymianę instalacji elektrycznych czy wewnętrznych</p>				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

				<p>sanitarnych czy przyłączy wodno-kanalizacyjnych). Prace na terenie parku miejskiego obejmują wyrównanie nawierzchni, likwidację barier architektonicznych oświetlenie parku, stworzenie przestrzeni do ćwiczeń grupowych, wyposażenie parku w niezbędne urządzenia do przeprowadzenia zajęć sportowych/kulturalnych/rekreacyjnych, wyposażenie parku w małą architekturę (m.in. ławki, stoliki).</p> <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych • wykluczenie społeczne z powodu niepełnosprawności • słaba aktywność zawodowa i bezrobocie • niezadowalający stan infrastruktury społecznej służącej realizacji działań aktywizujących i integrujących 				
Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
Kierunek działań: III. Poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców								

OR Tupadły, OR Smogulecka Wieś	III.1. Bezpieczny i zdrowy dom	G.10 Wdrażanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Ś	Gmina Kcynia	<p>Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Kcynia to głównie domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze. Lokalizacja tego typu szkodliwego „odpadu” odnotowano również w miejscowościach wskazanych do rewitalizacji. Dotyczy on głównie starej zabudowy, która dominuje na obszarze rewitalizacji. Działania w ramach projektu będą zatem dotyczyły usunięcia materiałów zawierających azbest z domów mieszkalnych i budynków gospodarczych na obszarze rewitalizacji oraz działań edukacyjnych w zakresie szkodliwości azbestu</p> <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> obecność szkodliwego azbestu 	Budynki na obszarze rewitalizacji	500 000,00	<p>Wskaźnik produktu: Liczba złożonych wniosków o usunięcie azbestu przez właścicieli nieruchomości – 20 szt. (po 10 w każdej miejscowości)</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba mieszkańców, która uzyskała wiedzę na temat szkodliwości azbestu – 100 os. (po 50 osób w każdej miejscowości)</p>	Dokumentacja obejmująca informacje o usunięciu azbestu z danego obiektu
	<p>Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska</p> <p>Kierunek działań: III. Poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców</p>								
OR Kcynia	III.3. Poprawa jakości powietrza	G.11 Ograniczenie niskiej emisji z budynków jedno- i wielorodzinnych na terenie Gminy Kcynia poprzez wymianę źródła ciepła	Ś	Gmina Kcynia	<p>Działanie to skierowane jest do mieszkańców, administratorów i zarządców budynków zlokalizowanych na terenie gminy Kcynia. Obejmuje: wymianę kotłów węglowych na kotły węglowe V klasy; wymiana kotłów węglowych na gazowe; montaż kotłów biomasowych.</p> <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> niska emisja spowodowana koncentracją emiterów 	Budynki mieszkalne zlokalizowane na OR Kcynia	500 000,00	<p>Wskaźnik produktu: Liczba gospodarstw domowych, w których wymieniono piece – 50 gosp.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Poziom redukcji emisji B(a)P (%) – 10,2</p>	Audyty energetyczne

OR Grocholin, OR Chwaliszewo, OR Kcynia	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska							
	Kierunek działań: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji							
I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	G. 12 ABC Przedsiębiorczość ci – czyli własna firma krok po kroku	S/ G	Gmina Kcynia	<p>W odpowiedzi na zdiagnozowany problem bezrobocia (Kcynia, Grocholin) oraz niskiego wskaźnika przedsiębiorczości (Chwaliszewo, Grocholin) w ramach projektu planuje się spotkania dla osób planujących uruchomić działalność gospodarczą. Podczas spotkań dla mieszkańców poruszana będzie następująca tematyka m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej w świetle obowiązujących przepisów, zasady księgowości, zatrudnianie pracowników, marketing, potencjalne źródła finansowania. <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> niska przedsiębiorczość słaba aktywność zawodowa i bezrobocie 	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	5 000,00	<p>Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych spotkań z zakresu przedsiębiorczości – 5 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba osób objętych wsparciem – 18 os. (3 osoby z OR Grocholin, 3 osoby z OR Chwaliszewo, 12 osób z OR Kcynia)</p>	<p>Lista obecności, ankieta uczestnika spotkania</p> <p>Lista obecności ze spotkania, program spotkania</p>
Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
Kierunek działań: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								

OR Grocholin, OR Chwaliszewo, OR Kcynia	I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	G. 13 Rozkręcamy biznes społeczny	S/ G	Gmina Kcynia	<p>W odpowiedzi na zdiagnozowane problem bezrobocia (Kcynia, Grocholin) oraz niskiego wskaźnika przedsiębiorczości (Chwaliszewo, Grocholin) w ramach projektu planuje się działania animacyjne na rzecz tworzenia przedsiębiorstw społecznych (spółdzielni socjalnych). Projekt obejmuje organizację spotkań informacyjnych oraz szkoleń i warsztatów. Pozwoli to zainicjować wśród mieszkańców działania w kierunku rozpoczęcia działalności, która nie tylko będzie społecznie użyteczna (np. zaangażuje osoby niepełnosprawne lub seniorów), ale także podniesie kompetencje i wiedzę przedsiębiorczą wśród uczestników projektu.</p> <p>Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niska przedsiębiorczość • słaba aktywność zawodowa i bezrobocie 	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	10 000,00	<p>Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych działań animacyjnych – min. 3</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba osób podejmujących zatrudnienie lub działalność gospodarczą – 1 os.</p>	<p>Lista obecności odbiorców działań, ankieta uczestnika</p> <p>Lista obecności ze spotkania, warsztatu, szkolenia, etc. program spotkania</p>
	Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska								
	Kierunek działań: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji								

	I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	G. 14 Szefem być	S/ G	Gmina Kcynia	<p>W odpowiedzi na zdiagnozowany problem niskiego wskaźnika przedsiębiorczości w ramach projektu planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania szkoleniowo-doradcze (w tym poradnictwo psychologiczne) dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym poradnictwo dla osób planujących zatrudnienie lub rozpoczęcie działalności gospodarczej • kursy, szkolenia <p>Projekt odpowiada na problem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niska przedsiębiorczość • słaba aktywność zawodowa i bezrobocie 	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	150 000,00	<p>Wskaźnik produktu (SZOOP): Liczba osób, pozostających bez pracy, objętych wsparciem – 4 (2 w Grocholinie; 1 w Chwaliszewie, 1 w Kcyni)</p> <p>Wskaźnik rezultatu (SZOOP) Liczba osób pozostających bez pracy, które podjęły zatrudnienie lub działalność gospodarczą –1</p>	Umowa z uczestnikami projektu Deklaracje ZUS DRA
--	--	---------------------	---------	-----------------	---	--	------------	--	---

Źródło: opracowanie własne

III.4 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji	L.p.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
OR Kcynia	1.		Cel: Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska
			Kierunek działań: III. Poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców
		środowiskowy	<u>U.1 Termomodernizacja budynków wielorodzinnych</u> Projekt zakłada poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji, gdzie koncentruje się stara zabudowa (kamienice), gdzie oprócz nieefektywnego i nie ekologicznego źródła ciepła mieszkańcy borykają się z problemem strat ciepła. Budynki ze względu na znaczną kosztochłonność działań termomodernizacyjnych i ograniczone środki właścicieli nieruchomości nie były poddawane działaniom modernizacyjnym, zapewniającym spełnienie wymagań energetycznych. Niezbędne jest ocieplenie ścian zewnętrznych, dachów i stropodachów, wymiana okien i drzwi i inne działania związane z termomodernizacją budynków. W miarę możliwości należy zostanie zapewnione wsparcie gminy w procesie termomodernizacji

Źródło: opracowanie własne

III.5 Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji

W zasadach regulujących procesy rewitalizacji podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery społeczne, gospodarcze, itd., ale aby one wzajemnie się uzupełniały. Zagwarantowaniu tego służą mechanizmy komplementarności, o których mowa szczegółowo w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Tab. 22. Rodzaje komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rodzaj komplementarności	Charakterystyka
Przestrzenna	Projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji, nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji.
Problemowa	Realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się przenikać i wzajemnie uzupełniać. Komplementarność ta wymaga koordynacji na wyższym poziomie, przy uwzględnieniu strategicznych decyzji wynikających często z innych dokumentów, a odnoszących się również do obszaru rewitalizacji.
Proceduralno-institutionalna	Służy stworzeniu spójnego systemu realizacji, rozumianego jako połączenie sprawnych procedur oraz podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie konkretnych projektów.
Międzyokresowa	Odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie.
Źródeł finansowania	Oznacza łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Komplementarność przestrzenna

W Programie Rewitalizacji zaproponowano szereg przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych, które realizowane będą na wyznaczonych w efekcie pogłębionej diagnozy obszarach rewitalizacji. **W żadnym wypadku działania nie będą prowadzone poza obszarem rewitalizacji.** Realizację projektów miękkich zaplanowano w budynkach zlokalizowanych w miejscowościach objętych rewitalizacją (np. projekt **G.7** stanowić będzie infrastrukturalną bazę dla projektu społecznego nr **G.6** oraz **G.3**). Przykładem jest tu również projekt **G.9** Remont i przebudowa budynku

Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki oraz rewitalizacja parku miejskiego na potrzeby realizacji zadań społecznych, który będzie stanowił nie tylko miejsce szeroko pojętej aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji OR Kcynia (ze szczególnym uwzględnieniem grup seniorów i osób niepełnosprawnych), ale również pozostałych miejscowości wskazanych do interwencji - będzie miejscem realizacji projektu **G.8 KULTURALnie i SPORTowo** przeciw wykluczeniu społecznemu. Zrewitalizowany obiekt będzie służył również organizacji spotkań, szkoleń i warsztatów służących podniesieniu potencjału zawodowego i przedsiębiorczego (projekty **G.12 ABC Przedsiębiorczości** – czyli własna firma krok po kroku, **G.13 Rozkręcamy biznes społeczny** czy **G.14 Szefem być**). W związku z zasadą wykluczającą ryzyko „przeniesienia” problemów poza obszar rewitalizacji ze wspartej infrastruktury korzystać z nich będą mogli wszyscy mieszkańcy gminy narażeni na wykluczenie społeczne. Jest to efekt znaczenia i pozycji Kcyni jako centralnej miejscowości gminy, pełnienia przez nią funkcji ośrodka rozwoju lokalnego, a przede wszystkim konieczności wyznaczania impulsów dla dalszych pozytywnych przemian społecznych, wykraczających poza obszar rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

W ramach niniejszego dokumentu zaplanowano przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałać występowaniu zdiagnozowanych sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Na liście przedsięwzięć podstawowych zadbano o to, aby przedsięwzięcia infrastrukturalne stanowiły wsparcie i uzupełnienie do przedsięwzięć mających rozwiązywać problemy społeczne. Wszelkie działania inwestycyjne będą pełniły rolę „służebną” wobec przedsięwzięć społecznych. Wskazane w programie zadania zostały zaprojektowane zgodnie z zasadą integrowania działań realizowanych w ramach EFRR ora EFS.

Tab. 23. Projekty zintegrowane wraz z uzasadnieniem

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
G. 6 Bliżej Wsi – Bliżej Ciebie (EFS) G.2 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina – etap II G.3. Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Smoguleckiej Wsi G.4. Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Chwaliszewa	G. 7 Remont i adaptacja na cele społeczne budynku świetlicy w Smoguleckiej Wsi (EFRR)
Uzasadnienie zintegrowania	
<p>W Smoguleckiej Wsi zdiagnozowano duże uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, zwłaszcza w przypadku rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność oraz wzrastającą liczbę osób starszych, które zagrożone są izolacją społeczną.</p> <p>Wykluczenie osoby niepełnosprawnej wynika nie tylko z ograniczeń fizycznych, ale także psychologicznych - obawa przed oceną i brakiem akceptacji. W przypadku najbliższego otoczenia osoby niepełnosprawnej mamy do czynienia z koniecznością sprawowania często stałej opieki, a tym samym ograniczoną możliwością uczestniczenia w działaniach, które nie uwzględniają przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto członkowie rodzin muszą często zrezygnować z pracy by sprawować opiekę, co wpływa na ich ograniczone dochody, a co za tym idzie rezygnację z wielu aktywności oraz wykluczenie społeczne.</p> <p>Wykluczenie osób starszych spowodowane jest m.in. zniechęceniem związanym ze świadomością wzrastających fizycznych ograniczeń, utratą wiary w to, że jest się jeszcze komuś potrzebnym. Brak działań społecznych</p>	

angażujących seniorów powoduje dezintegrację struktur społecznych.	
<p>Część z osób starszych ze względu na swój wiek, stopień zaawansowania choroby lub niepełnosprawności jest niesamodzielna i wymaga dodatkowej pomocy.</p> <p>Obydwie grupy wymagają podjęcia działań, które pozwolą na włącznie się w życie społeczne.</p> <p>Problemy te mają zostać rozwiązane poprzez kompleksowy zestaw działań obejmujących poradnictwo psychologiczne, które ich odbiorcom pozwoli na poprawę samooceny, lepsze zrozumienie problemów oraz sposobów ich rozwiązywania, większą wiarę w siebie, umiejętność proszenia o pomoc, większą odwagę by „wyjść do ludzi” i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym; poradnictwo pedagogiczne (wychowawcze, opiekuńcze), które zwłaszcza osobom borykającym z się niepełnosprawnością zapewni stały dostęp do kompetentnej, bezpłatnej kadry ekspertów. Ponadto planowane jest włączenie beneficjentów pomocy w wydarzenia kulturalne. Bezpłatne cykliczne spotkania będą stanowiły pretekst to wyjścia z domu i aktywnego włączenia się w życie społeczne. Kultura stanowi bowiem jeden z najprostszych i najłatwiej dostępnych sposobów na wzajemne poznanie oraz integrację. Planuje się również realizację komponentu aktywności ruchowej.</p> <p>Gwarancja efektywności działań zapewniona zostanie tylko w przypadku dostępu do odpowiedniej infrastruktury lokalowej. W miejscowości zlokalizowana jest świetlica wiejska, lecz jej stan uniemożliwia realizowanie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych. Brak dostosowania obiektu do potrzeb tej grupy społecznej stanowi istotną barierę dla efektywności działań społecznych. Brakuje również wyposażenia pozwalającego na realizację działań aktywizacyjnych i kulturalnych (np. ekran, rzutnik, urządzenia sportowe i rehabilitacyjne itp.). Ponadto interwencja, by mogła odnieść skutek musi mieć charakter ciągły. Wykorzystana infrastruktura powinna umożliwiać prowadzenie działań przez cały rok. Niestety system ogrzewania świetlicy jest przestrzały i nieefektywny, co sprawia, że może być ona wykorzystywana jedynie w sezonie letnim. Zły stan pomieszczeń nie daje możliwości na pełne wykorzystanie świetlicy dla realizacji działań społecznych. Dzięki interwencji mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają przestrzeń do realizacji projektów społecznych – nie tylko tych o charakterze instytucjonalnym, ale również zaaranżowanych przez nich samych. Zakłada się bowiem, że wzrośnie poziom aktywności mieszkańców i ich chęć do samoorganizowania się.</p>	
Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
<p>G.8 KULTURALnie i SPORTowo przeciw wykluczeniu społecznemu</p> <p>G.12 ABC Przedsiębiorczości – czyli własna firma krok po kroku</p> <p>G.13 Rozkręcamy biznes społeczny</p> <p>G.14. Szefem być</p>	<p>G. 9 Remont i przebudowa budynku Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki oraz rewitalizacja parku miejskiego na potrzeby realizacji zadań społecznych.</p>
Uzasadnienie zintegrowania	
<p>Na Osiedlu II w Kcyni zdiagnozowano duże uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, zwłaszcza w przypadku rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność oraz wzrastającą liczbę osób starszych, które zagrożone są izolacją społeczną. Ponadto jednym z problemów jest bezrobocie.</p> <p>Wykluczenie osoby niepełnosprawnej wynika nie tylko ograniczeń fizycznych, ale także psychologicznych - obawa przed oceną i brakiem akceptacji. W przypadku najbliższego otoczenia osoby niepełnosprawnej mamy do czynienia z koniecznością sprawowania często stałej opieki, a tym samym ograniczoną możliwością uczestniczenia w działaniach, które nie uwzględniają przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto członkowie rodzin muszą często rezygnować z pracy by sprawować opiekę, co wpływa na ich ograniczone dochody, a w konsekwencji rezygnację z wielu aktywności oraz wykluczenie społeczne.</p> <p>Wykluczenie osób starszych spowodowane jest m.in. zniechęceniem związanym ze świadomością wzrastających fizycznych ograniczeń, utratą wiary w to, że jest się jeszcze komuś potrzebnym. Brak działań społecznych angażujących seniorów powoduje dezintegrację struktur społecznych. Część z osób starszych ze względu na swój wiek, stopień zaawansowania choroby lub niepełnosprawności jest niesamodzielna i wymaga dodatkowej pomocy.</p> <p>Obie grupy otrzymują wsparcie m.in. z MGOPS-u. Jest ono bardzo ważne, lecz ma charakter stricte materialny. Niezbędne jest natomiast zainicjowanie działań, które pozwolą oderwać się od problemów i zaktywizują obie grupy społeczne. Jednym z najskuteczniejszych instrumentów w procesie przeciwdziałania wykluczeniu są kultura i sztuka jako źródło wspólnych wartości, ułatwiających komunikację i porozumienie oraz integrację. Przedsięwzięcia społeczne oparte na kulturze tworzą motywację do samodzielnego działania, uczą również korzystania z infrastruktury społecznej, czyniąc skutecznym proces integracji osób wykluczonych z całą tkanką społeczną.</p> <p>Realizowane rodzaje aktywności w ramach projektu będą dostępne bezpłatnie, np. spotkania poświęcone opowiadaniu lokalnych historii miasta (np. wieczorki historyczne), wystawy, prelekcje, wieczorki literackie, muzyczne, filmowe, kluby dyskusyjne itp.</p> <p>Zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji bezrobocie jest skutkiem ubocznym przekształceń społeczno-gospodarczych przełomu lat 80. i 90. XX wieku. Kryzys gospodarczy, upadek części zakładów oraz jednoczesny spadek rentowności gospodarstw rolnych (które stanowią podstawę utrzymania mieszkańców – gmina ma rolniczy charakter) spowodował, że część mieszkańców wpadła w błędne koło problemów społecznych – bezrobocie, spadek dochodów, ubóstwo. Są to ponadto osoby, które z racji swojego wieku nie są w stanie przekwalifikować się na dodatkowy zawód zwłaszcza przy tak szybkim rozwoju techniki oraz często wysokich wymaganiach nowych pracodawców – młody wiek i doświadczenie. Niezbędne jest więc aktywizowanie potencjału zawodowego zwłaszcza poprzez rozwój działalności gospodarczej. Zaplanowane zostały w tym celu projekty obejmujące spotkania</p>	

edukacyjno-informacyjne dla osób planujących podjęcie działalności gospodarczej; spotkań informacyjnych oraz szkoleń i warsztatów podejmujących tematykę zakładania i prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej; szkolenia i doradztwo oraz wsparcie w formie bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności (której efektem będzie m.in. utworzenie nowych miejsc pracy).

Realizacja powyższych przedsięwzięć będzie możliwa dzięki zapewnieniu odpowiednich warunków lokalowych. W granicach Osiedla II zlokalizowane jest Gminne Centrum Kultury i Biblioteki, którego baza lokalowa jest niewystarczająca do realizacji zadań społecznych i kulturalnych. Niestety nie wszystkie pomieszczenia przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, co ogranicza liczbę odbiorców działań. Centrum Kultury posiada tylko dwie sale, w których prowadzone są wszystkie sekcje, koła zainteresowań oraz wystawy i prelekcje. W związku z opuszczeniem lokalu na pierwszym piętrze przez dotychczasową lokatorkę pojawiła się możliwość zwiększenia powierzchni na parterze, wykorzystywanej na cele społeczne poprzez zmianę funkcji dotychczasowych pomieszczeń biurowych na sale szkoleniowe. Zmodernizowane pomieszczenia będą również wykorzystywane na potrzeby szkoleń i spotkań skierowanych do osób bezrobotnych i chcących założyć działalność gospodarczą (obecnie ani w Centrum Kultury ani w budynku Urzędu Miejskiego nie ma technicznej możliwości prowadzenia tego typu działań) zarówno dla Osiedla nr II, jak i Chwaliszewa i Grocholina, gdzie zdiagnozowano niską przedsiębiorczość.

W ramach programu zaplanowano również zadania, które uzupełniają się w zakresie zdiagnozowanych problemów, lecz nie będą realizowane w oparciu o środki unijne. Są to np. – **G.8** KULTURALnie i SPORTowo przeciw wykluczeniu społecznemu. W ramach tego ostatniego, zaplanowany został m.in. komponent sportowy i rekreacyjny, tj. odbywające się zajęcia, w których uczestniczyć będą seniorzy i osoby niepełnosprawne, które pod okiem instruktorów będą wykonywać ćwiczenia fizyczne w przestrzeni zrewitalizowanego parku. W roku 2018 r. w pobliżu GCKiB powstała siłownia zewnętrzna, która także może stanowić bazę do realizacji programów sportowych.. Realizacja powyższych działań będzie możliwa dzięki zapewnieniu bezpiecznej oraz atrakcyjnej przestrzeni publicznej. W tym celu niezbędne jest dostosowanie przestrzeni Parku Miejskiego poprzez likwidację barier architektonicznych, zaprojektowania oraz przygotowania miejsca dla rekreacji, oświetlenie, by działalność dla osób starszych oraz niepełnosprawnych wraz z ich najbliższym otoczeniem mogła być prowadzona również poza sezonem letnim, praktycznie w cyklu całorocznym. W poprzednim okresie programowania w pobliżu GCKiB parku dokonano uporządkowania zieleni w południowej części okalającego budynek parku oraz wybudowano przestrzeń dla młodzieży (Skate Park). Park stanowić będzie również przestrzeń części plenerowej działań kulturalnych, np. spacerów fotograficznych, zajęcia plenerowe podejmujące tematykę pałuckiej sztuki ludowej (której Kcynia jest silnym ośrodkiem). Z tego też powodu niezbędne jest zapewnienie warunków dla powyższych inicjatyw. Przełoży się to na stworzenie przestrzeni pozwalającej na integrację osób narażonych na marginalizację społeczną ze względu na wiek lub sytuację finansową.

Szczególną komplementarnością problemową charakteryzują się ponadto projekty ukierunkowane na poprawę stanu środowiska przyrodniczego poprzez likwidację szkodliwych odpadów azbestowych (**G.10**), przeciwdziałanie niskiej emisji poprzez wymianę starych pieców na paliwo stałe (**G.11**) czy termomodernizację budynków (**U.1**).

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za wdrażanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiedzialny jest przede wszystkim Burmistrz Kcyni. Głównymi realizatorami projektów (głównie

infrastrukturalnych) będzie Gmina Kcynia. Nie wyklucza się – na etapie realizacji konkretnych projektów – włączenia jako ich wykonawców także organizacji pozarządowych czy lokalnych liderów. Zwłaszcza prawdopodobne jest to na terenach wiejskich, gdzie mieszkańcy w dużej mierze sami organizują życie społeczne i kulturalne. Lokalne stowarzyszenia zajmujące się pielęgnowaniem tradycji przede wszystkim realizować mogą działania z tej sfery. Duże wsparcie stanowić będzie także Gminne Centrum Kultury i Biblioteki, które wspierać może MGOPS na etapie organizacji imprez, pikników, tj. przy konkretnych projektach. Niewątpliwie jednak to Gmina i jednostki publiczne będą liderami realizowanych projektów i przedsięwzięć, koordynując wszystkie związane z nimi działania.

Komplementarność międzyokresowa

W poprzednim programowaniu gmina opracowała *Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości Kcynia na lata 2010-2016*. W przeprowadzonej na potrzeby tego dokumentu diagnozie zapisano, że procesy rewitalizacji powinny objąć znaczną część miasta, w tym przede wszystkim ul. Libelta, Ogrodową, Rynek, które stanowią również część wyznaczonego obecnie obszaru rewitalizacji (Osiedle nr II). Zasadniczym celem rewitalizacji była poprawa stanu infrastruktury technicznej (w szczególności drogowej) na terenie miasta Kcynia, co miało się przełożyć na poprawę warunków inwestowania, rozwoju gospodarczego i społecznego, warunków życia mieszkańców, przyciągnięcie turystów i inwestorów. Zaprojektowane zadania, które miały realizować ten cel, to m.in. rewitalizacja Rynku, przebudowa ciągu pieszo-jezdnego przy ul. Libelta i Ogrodowej, zagospodarowanie przestrzeni na sale widowiskowe i wystawowe oraz izbę muzealną, budowę centrum społeczno-kulturalnego w parku miejskim, budowę centrum sportowo-rozrywkowego oraz remonty ulic.

Do tej pory udało się przebudować ciąg pieszo-jezdny, wyremontować część ulic w Kcyni, które znajdowały się w złym stanie technicznym, zrewitalizowano plac Rynku, który jest w bezpośrednim sąsiedztwie obecnego obszaru rewitalizacji. Część parku miejskiego przy ul. Libelta została przeznaczona na skatepark. Pozostałe projekty nie zostały zrealizowane. W poprzednim okresie programowania zrealizowane następujące projekty na obszarze rewitalizacji:

Tab. 24. Projekty zrealizowane na obszarze rewitalizacji w perspektywie unijnej 2007-2013

Tytuł	Źródło finansowania	Wartość ogółem
GROCHOLIN		
Przebudowa drogi gminnej Grocholin - Łankowice	RPO	864 711,29
Budowa placów zabaw w miejscowościach: Dziewierzewo, Iwno, Karmelita, Kcynia, Malice, Studzienki, Rozpętek i Żurawia oraz doposażenie świetlicy wiejskiej w Grocholinie, gmina Kcynia"	PROW	555 862,00 zł
SMOGULECKA WIEŚ		
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Smoguleckiej Wsi	PROW	844 660,00 zł
Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Smoguleckiej Wsi oraz budowa sieci wodociągowej etap III	PROW	3417 000,00 zł
TUPADŁY		

Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Tupadły w Gminie Kcynia.	PROW	449 418,00 zł
KCYNIA		
Remont - aranżacja sali audytoryjno-ćwiczeniowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury im. Klary Prillowej w Kcyni	PROW	98 901,00 zł
Zakup wyposażenia sali audytoryjno - ćwiczeniowej Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni	PROW	12 430,00 zł
Zagospodarowanie przestrzeni parku miejskiego w Kcyni na cele sportowo - rekreacyjne.	PROW	694 576,00 zł
Utworzenie "Dźwiękowego archiwum Kcyni" oraz organizacja wystawy "Z archiwum pamięci - obraz Kcyni we wspomnieniach mieszkańców" w miejscowości Kcynia.	PROW	27 573,00 zł
Podnoszenie jakości życia oraz rozwój aktywności społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR poprzez organizację imprezy kultury - V Festiwal Orkiestr Dętych pt. "Orzeł Biały" w miejscowości Kcynia	PROW	23 303,00 zł
Projekty miękkie		
TERAZ WY! - PROGRAM AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE KCYNIA	POKL	1 586 684,00 zł

Źródło: opracowania własne na podstawie www.mojregion.pl

Ponadto na obszarze rewitalizacji realizowane były projekty infrastrukturalne finansowane z innych niż unijne środków (programów krajowych, środków własnych gminy, środki prywatne itp.), np.:

- budowa placu zabaw w Smoguleckiej Wsi (wartość 31 494,64 zł),
- remont drogi Kcynia-Smogulec, który poprawił bezpieczeństwo użytkowników drogi m.in. w Chwaliszewie i Smoguleckiej Wsi (wartość 950 000,00 zł),
- modernizacja budynku Gimnazjum w Chwaliszewie wraz z wyposażeniem w pomoce dydaktyczne (92 408,00 zł),
- budowa chodnika w Chwaliszewie (5 100,00 zł),
- budowa chodnika w Grocholinie (16 616,00 zł),
- budowa chodnika w Tupadłach (6 048,03 zł),
- wykonanie dodatkowych miejsc postojowych przy ul. Rynek w Kcyni (17 996,89 zł),
- wykonanie chodników przy ul. Strażackiej, Młyńskiej, Sądowej, Nowej w Kcyni (Osiedle nr II) (w sumie 44 924,2 zł),
- budowa toalety publicznej przy ul. Strażackiej (87 966,73 zł),
- wykonanie chodnika przy ul. Młyńskiej (Osiedle nr II) (4 700,00 zł),
- Modernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (111 430,00 zł).

Komplementarność źródeł finansowania

Zapewnienie komplementarności problemowej w ramach rewitalizacji w Gminie Kcynia związane jest komplementarnością źródeł finansowania. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono różną strukturę finansowania. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne finansowane będą ze środków publicznych (wkład własny Gminy), , środków prywatnych środki właścicieli nieruchomości,) oraz w ramach możliwego wsparcia z regionalnych, krajowych oraz unijnych programów (Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, , Wojewódzki

Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Komplementarność źródeł finansowania obejmie również synergii pomiędzy projektami społecznymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz infrastrukturalnymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Przewiduje się, że podczas wdrażania programu, dzięki prowadzeniu akcji informacyjnej, do realizacji projektów zachęcona zostanie większa liczba realizatorów, np. organizacje pozarządowe, a w związku z tym, rozszerzony zostanie wachlarz wykorzystanych źródeł finansowania.

III.6 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Procesom rewitalizacji towarzyszyć powinna możliwie szeroka partycypacja społeczna. Włączanie mieszkańców (funkcjonujących jako osoby prywatne, przedsiębiorcy, działacze społeczni, liderzy lokalni itp.) umożliwić ma przeprowadzenie „pełnej” rewitalizacji. Pozwoli jednocześnie integrować lokalną społeczność i może pobudzić do większej solidarności społecznej. Rodzi też odpowiedzialność za gminę rozumianą jako wspólnotę mieszkańców i jednostkę administracyjną.

III.6.1 Partycypacja społeczna na etapie opracowywania Programu Rewitalizacji

Udział mieszkańców w procesie opracowywania dokumentu zapewniony został przede wszystkim przez szereg spotkań konsultacyjnych w różnych miejscowościach gminy. Pierwsze spotkanie miało miejsce 21 września 2016 r. w godzinach popołudniowych. Zaproszenia do udziału w nim trafiły do radnych Rady Miejskiej w Kcyni, sołtysów i przewodniczących samorządów osiedlowych, kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, kierowników jednostek organizacyjnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Ogłoszenie zostało udostępnione również na stronie internetowej, aby zapewnić możliwość udziału wszystkim zainteresowanym mieszkańcom. Celem spotkania było omówienie wyników prac nad wskaźnikami dotyczącymi obszarów zdegradowanych na terenie gminy oraz przeprowadzenie pogłębionej analizy problemów tych obszarów.

Tab. 25. Problemy gminy według wskazań uczestników warsztatu.

Obszar gminy	Wskazane problemy
miejski	<p><u>Sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym przy wysokich wymaganiach w stosunku do gminy i postawie roszczeniowej wobec opieki społecznej, - skupienie się osób niezaradnych społecznie w jednym obszarze (np. ul. Młyńska, Klasztorna), - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, - niska chęć współpracy wśród mieszkańców, - brak inicjatyw społecznych,

	<ul style="list-style-type: none"> - bezradność, - powielanie niskich standardów życiowych, - brak nacisku na języki obce i nowoczesne technologie w szkołach, co umożliwiłoby większą konkurencyjność na rynku pracy, brak opieki nad dziećmi do lat 3, - niski poziom usług świadczonych przez ZOZ, - narkomania, - żebractwo, - niska aktywność sektora pozarządowego. <p><u>Sfera gospodarcza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - mała liczba większych przedsiębiorstw, - niski poziom przedsiębiorczości jako efekt niskiego poziomu wykształcenia, - brak wsparcia ze strony samorządu w zakresie rozwoju działalności gospodarczej, - brak rozwoju rzemiosła, - brak szkoleń z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. <p><u>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niezagospodarowane tereny po gliniankach przy ul. Nowej, - brak amfiteatru/miejsca na imprezy czy koncerty, niedostosowany do potrzeb budynek centrum kultury, - mała dostępność do zabytków (możliwość zwiedzania), - niewystarczające ciągi komunikacyjne – piesze, ścieżki rowerowe, - brak urządzonej zieleni publicznej wokół budynków wielorodzinnych, - brak połączenia kolejowego z dużymi miastami, - słabo rozwinięta sieć Internetu, - niewystarczająca liczba parkingów, - brak miejsca spotkań dla mieszkańców, w tym dla młodzieży. <p><u>Sfera techniczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zły stan techniczny budynku dworca PKP, - zaniedbane budynki, - małe i o niskiej funkcjonalności budynki Przedszkola Miejskiego i zabytkowego budynku GCKiB przy ul. Libelta, - duża część budynków w centrum miasta wymaga termomodernizacji. <p><u>Sfera środowiskowa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość dotycząca zanieczyszczenia środowiska przez spalanie śmieci w gospodarstwach domowych, - zadymienie miasta w sezonie grzewczym, - brak sieci gazowej w niektórych częściach miasta, - brak zainteresowania mieszkańców rozwiązaniami energooszczędnymi i chroniącymi środowisko, - zbyt mała i nieefektywna oczyszczalnia ścieków, - duży ruch samochodów (brak obwodnicy), - zanieczyszczone cieki wodne, - występowanie dzikich wysypisk śmieci.
wiejski	<p><u>Sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - izolacja społeczna osób starszych, - niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym, - poczucie bezradności i braku wpływu na otoczenie, - brak działań budujących wspólnotę między starszymi a młodymi mieszkańcami - bezrobocie, - ubóstwo, - niedostateczne zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości – „niech gmina zrobi”, - historyczne uwarunkowania w środowiskach popegeerowskich ograniczające

	<p>przedsiębiorczość, samodzielność w podejmowaniu decyzji i brak determinacji w zakresie podwyższenia poziomu edukacji i zdobywania pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - konsekwencją braku wykształcenia i niskiego stopnia przedsiębiorczości jest odpływ młodych ludzi ze wsi i starzenie się ludności wiejskiej, - niewystarczająca liczba liderów wiejskich, którzy zaktywizowaliby mieszkańców. <p><u>Sfera gospodarcza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - mała liczba przedsiębiorstw, - niechęć do podejmowania działalności gospodarczej, - ograniczone środki na podejmowanie działalności gospodarczej, - brak firm usługowych działających na rzecz rolnictwa, - niezagospodarowane tereny byłych SKR (np. na zakłady przetwórstwa rolnego). <p><u>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak terenów publicznych, - brak kanalizacji i wodociągów, - zniszczone drogi, w większości wsi brakuje w znacznym zakresie utwardzonych dróg, - niedostateczna ilość chodników, - słabe połączenia komunikacyjne, - utrudniony dostęp do podstawowych usług, - konflikty przestrzenno-funkcjonalne, - brak boisk. <p><u>Sfera techniczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zniszczone budynki mieszkalne, - budynki wymagające termomodernizacji i niekorzystające z OZE, - zniszczone pałace i dwory we wsiach gminy Kcynia. <p><u>Sfera środowiskowa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - obecność odpadów niebezpiecznych dla środowiska, - brak gazyfikacji, - niska świadomość ekologiczna, - brak wsparcia dla tworzenia przydomowych oczyszczalni ścieków, - brak rozwiązań energooszczędnych i związanych z ochroną środowiska z powodu ubożenia starzejącego się społeczeństwa, - brak efektywnego i kompleksowego systemu odprowadzania ścieków komunalnych, - nadmierna wycinka drzew, - zdegradowane zbiorniki wodne, - zaniedbany system melioracji.
--	--

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne spotkania miały miejsce w dniach 23-24, 28 listopada oraz 7 grudnia 2016 roku. Odbyły się w Smoguleckiej Wsi, Chwaliszewie, Sipiorach, Urzędzie Miejskim w Kcyni, Dziewierzewie, Łankowicach, Miastowicach, Tupadłach i Grocholinie, tj. największych miejscowościach gminy Kcynia. Uczestnikom spotkań przedstawiono diagnozę i omówiono obszary rewitalizacji, przeprowadzono wraz z nimi analizę problemów gminy oraz objaśniono fiszkę przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na której wszyscy zainteresowani mogli składać propozycje zadań do Programu Rewitalizacji. Informacja o terminach i miejscach spotkań została wcześniej zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Uwagi uzyskane w czasie tych spotkań zostały uwzględnione na etapie opracowywania diagnozy oraz projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przykładem może być projekt będący wynikiem działań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, którego przedstawiciele w czasie spotkania

konsultacyjnego przeprowadzili ankietę służącą określeniu oczekiwanego zakresu odpowiadającego na zdiagnozowane problemy.

Ponadto w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszarów zdegradowanych i rewitalizacji przeprowadzono wywiady pogłębione z kierownictwem jednostek organizacyjnych gminy (10 wywiadów). Zebrano w nich następujące wnioski:

Tab. 26. Zestawienie wniosków z wywiadów pogłębionych.

Sfera	Problemy gminy
społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - brak zagospodarowania czasu wolnego młodzieży i osób starszych; - problem ze zmotywowaniem młodzieży, - brak oferty opieki specjalistycznej dla seniorów, np. domu dziennego pobytu, - wysoki poziom bezrobocia, co przekłada się na wysoki poziom ubóstwa, - migracje rodziców za granicę, co przekłada się na obniżenie wyników nauczania, - uzależnienia – przede wszystkim alkoholizm, ale też narkotyki wśród młodzieży, uzależnienia cyfrowe, - istnieje baza sportowa przy szkołach, ale nie organizuje się zajęć pozalekcyjnych o charakterze sportowym, - niedostateczna oferta kształcenia zawodowego, - emigracja młodych mieszkańców za pracą do większych ośrodków miejskich, - problemy zdrowotne mieszkańców związane z niedostatkiem działań profilaktycznych, - brakuje liderów społecznych, którzy by angażowali ludzi, - brak sali widowiskowej, - niechęć społeczności lokalnej do uczestniczenia w imprezach kulturalnych, "małomiasteczkowość", - oferta w GCKiB nie spełnia oczekiwań młodzieży, - brak organizacji imprez kulturalnych na wsiach (innych niż te z inicjatywy mieszkańców).
gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba małych i średnich przedsiębiorstw, ale też brak wiodącego, dużego zakładu pracy; to też sprawia, że szkoły ponadgimnazjalne gminne (w dużej mierze zawodowe) nie mają gdzie wysyłać swoich uczniów na praktyki, - mały popyt na produkty i usługi na lokalnym rynku z powodu ubóstwa, - brak tradycji związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, - brak targowiska i terenów pod inwestycje (większe tereny są w zarządzie KOWR), - brak rzemieślników, choć kiedyś Kcynia była znana z wysokiego poziomu rzemiosła; np. brak zegarmistrza czy szewca, - brak lokali na prowadzenie działalności gospodarczej, - ograniczenie działalności gospodarczych do handlu i usług (gł. fryzjerstwo) powoduje, że dużo firm upada, - przedsiębiorcy nie interesują się gminą – wybierają Wągrowiec, Szubin, Nakło – miejscowości, z których łatwiej dotrzeć do Poznania czy Bydgoszczy.
przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała liczba przedszkoli w stosunku do potrzeb, - brak budownictwa mieszkaniowego, np. deweloperów, - niewykorzystane naturalne walory przyrodnicze gminy, brak terenów rekreacyjnych i ścieżek rowerowych, - zły stan dróg gminnych spowodowany rozległością gminy i w związku z tym

	dużą powierzchnią dróg, - niewykorzystany potencjał parku miejskiego, - brak obwodnicy Kcyni.
środowiskowa	- niska efektywność energetyczna budynków - problem z niską emisją, związany w dużym stopniu ze spalaniem śmieci, gł. ul. Poznańska, - spaliny i hałas komunikacyjny w Kcyni.
techniczna	- bardzo zły stan budynku świetlicy wiejskiej w Smoguleckiej Wsi, - niewykorzystane i niezagospodarowane budynki dawnego kina i dworca PKP, - pustostany na terenie miasta, gdzie są podrzucane śmieci i zakłóca się porządek, - zły stan budynku GCKiB - dodatkowo nie może on zostać wyremontowany, ponieważ mieszczą się w nim mieszkania komunalne, a gmina nie ma lokali zastępczych.

Źródło: opracowanie własne.

Od 8 do 22 grudnia 2016 r. zbierane były propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogły zostać wpisane do Programu Rewitalizacji. Fiszki służące do stworzenia projektów udostępniono na stronie internetowej gminy w zakładce "Gminny Program Rewitalizacji". Informacja o możliwości składania fiszek pojawiła się również w mediach lokalnych.

Z kolei 15 lutego 2017 r. w godzinach popołudniowych w Urzędzie Miejskim odbyła się debata na temat projektu dokumentu. Zaproszono na nią przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych, radnych, sołtysów, a informacja znalazła się na stronie internetowej gminy oraz tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego. Zaproszenie na debatę zamieściły także lokalne portale internetowe. Mieszkańcy zarejestrowani w informatorze smsowym otrzymali wiadomość o terminie i miejscu debaty. Wszystkie te działania miały zagwarantować możliwość uczestnictwa w spotkaniu jak największej liczbie mieszkańców. Udział wzięło około 30 osób. Spotkanie rozpoczęło się od prezentacji najważniejszych założeń dokumentu. Następnie nawiązała się dyskusja, w wyniku której wprowadzono do dokumentu kilka poprawek. Przede wszystkim zgodnie z uwagami dużej grupy mieszkańców, ograniczono zakres zadania związanego z pielęgnowaniem lokalnych tradycji (G.8). Uznano bowiem, że sytuacja finansowa gminy nie pozwala na realizację większego zakresu – przede wszystkim stworzenia muzeum, natomiast nie jest wskazane, aby wykonywać działania „szczątkowe”, niekompleksowe. Kolejna uwaga odnosiła się do wyłączenia gminy jako podmiotu finansującego działania związane z ustaleniem historycznego wyglądu najstarszych ulic miasta. Większość budynków, których dotyczy się to zadanie nie stanowi własności gminy, a więc środki finansowe na realizację tego zadania nie mogą pochodzić z samorządu. Ponadto – zgodnie z wolą uczestników – scharakteryzowano możliwości ubiegania się o dofinansowanie do zaplanowanych projektów oraz dalszą procedurę związaną z przyjmowaniem i wdrażaniem programu rewitalizacji.

Do informowania o procesie opracowywania Programu wykorzystano zakładkę na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Publikowano w niej zaproszenia na

spotkania konsultacyjne oraz informacje np. o zbieraniu przedsięwzięć do Programu Rewitalizacji. Informacje o postępach w przygotowaniu dokumentu na zlecenie Urzędu Miejskiego pojawiały się również w lokalnych mediach.

Mieszkańcy Gminy Kcynia zostali włączeni w proces uspołecznienia i prac nad korektą dokumentu Gminny Program Rewitalizacji.

Proces uspołecznienia był realizowany zarówno podczas bezpośrednich spotkań z mieszkańcami, jak i poprzez upublicznienie projektu dokumentu (na stronie internetowej www.kcynia.pl w dziale aktualności) z przewidzianą możliwością nadsyłania uwag do dokumentu. Mieszkańcy nie skorzystali z możliwości nadsyłania uwag do dokumentu. W przewidzianym na nadsyłanie czasie nie złożono żadnej uwagi czy uzupełnienia do projektu dokumentu. Dokument, stanowiący załącznik do projektu uchwały, dostępny był także w Biuletynie Informacji Publicznej.

Skorygowana wersja dokumentu została umieszczona także w specjalnej zakładce „Gminny Program Rewitalizacji”, która istnieje na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kcyni (www.kcynia.pl) od początku prac nad dokumentem. Tam zamieszczane są także wszystkie poprzednie wersje dokumentu, przyjmowane Uchwałami Rady Miejskiej.

W dniu 7 marca 2018 r. odbyło się spotkanie Samorządu Mieszkańców Osiedla nr 2, które znajduje się na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu zapoznali się ze zmianami, jakie zostaną wprowadzone w dokumencie GPR, a także mieli możliwość wypowiedzenia się o planowanych działaniach, których realizacja obejmuje teren Osiedla nr 2. Nie zgłoszono uwag do projektu dokumentu.

Mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu zorganizowanym w Kcyni w dniu 14 marca 2018 r. przez Lokalną Grupę Działania „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk” także zostali zapoznani z założeniami dokumentu oraz z listą planowanych projektów. Mieli możliwość wypowiedzenia się co do zakładanych działań.

W dniu 2 lutego 2018 r. odbyło się spotkanie z dyrektorem biura LGD w Nakle nad Notecią, p. Dorotą Stanek. Celem spotkania było uzgodnienie listy planowanych projektów oraz zbadanie ich zgodności z założeniami Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS). W wyniku tego spotkania dokonano niezbędnych korekt na liście podstawowej i uzupełniającej.

Bieżąca wersja dokumentu także podlegała konsultacjom, w terminie od 19 listopada do 28 listopada 2019 r. dokument został udostępniony mieszkańcom za pośrednictwem strony internetowej www.kcynia.pl w zakładce Gminny Program Rewitalizacji. Informację o tym, że dokument jest dostępny i że można do niego zgłaszać uwagi przekazano mieszkańcom za pomocą lokalnych mediów elektronicznych, strony Gminy Kcynia na portalu społecznościowym Facebook oraz za pomocą aplikacji *Blisko* (wiadomości otrzymywane na telefon komórkowy). Przewidziano możliwość nadsyłania uwag do dokumentu za pośrednictwem poczty elektronicznej na podany w ogłoszeniu o

aktualizacji dokumentu adres email. Zmiany w dokumencie oraz główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały także uzgodnione z Lokalną Grupą Działania „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk”, w trakcie spotkania konsultacyjnego, które odbyło się w dniu 13 listopada 2019 r.

III.6.2 Partycypacja społeczna na etapie zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji

Włączenie społeczności lokalnej zostanie również zastosowane na etapie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Elementem partycypacji społecznej będzie organizacja konsultacji społecznych przeprowadzonych metodami aktywizującymi, a dotyczących realizacji konkretnych przedsięwzięć. Chodzi o danie mieszkańcom możliwości wypowiedzenia się co do sposobów zagospodarowania terenów czy szczegółów projektów miękkich tak, aby wszystkie one w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców. Z drugiej strony takie spotkania stanowią wyraz otwartości władz wobec mieszkańców oraz są okazją do wyjaśnienia pewnych zagadnień czy powodów, dla których dane przedsięwzięcie musi być zorganizowane w taki, a nie inny sposób.

Inny sposób angażowania społeczności lokalnej to ankietyzacja podmiotów/interesariuszy (osób, podmiotów gospodarczych, społecznych, itd.) z obszarów rewitalizacji na etapie oceny efektów wdrażania Programu Rewitalizacji. Przeprowadzanie takich ankiet pozwoli na uzupełnienie danych statystycznych gromadzonych na potrzeby monitoringu o odczucia i wnioski indywidualne. Jednocześnie - przy odpowiednio skonstruowanej ankiecie - pozwoli poznać propozycje rozwiązań ewentualnych pojawiających się problemów.

Wreszcie partycypacja społeczna może zostać zagwarantowana na etapie wdrażania dokumentu poprzez włączanie mieszkańców do realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mowa tu zarówno o pojedynczych mieszkańcach, jak i osobach zrzeszonych np. w organizacjach pozarządowych. Zaangażowanie to może przyjmować formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

IV Zarządzanie wdrażaniem Programu Rewitalizacji

IV.1 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania

Tab. 27. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt	Typ projektu	Przedsięwzięcie	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS *	EFRR*	inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Grocholin	2021-2023	G.1 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina – etap I	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00	0,00	2 631,58 środki gminy	0,00	11.1	-	-
Grocholin,	2023	G. 2 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Grocholina i – etap II	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00	0,00	2 631,58 środki gminy	0,00	11.1	-	-
Smogulecka Wieś	2022	G. 3 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Smoguleckiej Wsi	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00	0,00	2 631,58 środki gminy	0,00	11.1	-	G.7.
Chwaliszewo	2022	G. 4 Moda na sukces – program aktywizacyjny dla mieszkańców Chwaliszewa	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	52 631,58	95%	50 000,00	50 000,00	0,00	2 631,58 środki gminy	0,00	11.1	-	-

Tupadły	2020-2023	G.5 Aktywnie dla mieszkańców Tupadł	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	30 000,00	95%	28 500,00	28 500	0,00	1 500,00 Środki gminy	0,00	11.1.	-	-
Smogulecka Wieś	2021-2023	G.6 Blżej Wsi – Blżej Ciebie	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	MGOPS w Kcyni	58 823,53	95%	50 000,00	50 000,00	0,00	8 823,53 Środki MGOPS w Kcyni	0,00	11.1		G.3 G.7
Smogulecka Wieś	2020	G.7 Remont i adaptacja na cele społeczne budynku świetlicy w Smoguleckiej Wsi	PF	II.1. Poprawa stanu infrastruktury niezbędnej dla realizacji projektów społecznych	Gmina Kcynia	617 030,18	85%	524 475,65	0,00	524 473,65	92 554,53 środki własne gminy	0,00	7.1	7.1	G.3 G.6
Kcynia	2021-2023	G.8 KULTURALnie i SPORTowo przeciw wykluczeniu społecznemu	S	I.1. Włączenie społeczne i aktywizacja osób starszych oraz uzależnionych od pomocy społecznej	Gmina Kcynia/ Organizacje pozarządowe	45 000,00	0%	0,00	0,00	0,00	45 000 (15 000/ 1 rok) środki własne gminy	0,00	-	-	G.9
Kcynia	2021 - 2022	G.9 Remont i przebudowa budynku GCKiB oraz rewitalizacja parku miejskiego na potrzeby realizacji zadań społecznych	PF	II.1. Poprawa stanu infrastruktury niezbędnej dla realizacji projektów społecznych	Gmina Kcynia	2 100 000	do 55%*	1 104 000	0,00	1 104 000	996 000 środki własne gminy	0,00	6.2.		G.8 G.12 G.13 G.14
Tupadły, Smogulecka Wieś	2018 - 2023	G.10 Wdrażanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Ś	III.1. Bezpieczny i zdrowy dom	Gmina Kcynia	500 000,00	50%	250 000,00	0,00	0,0	125 000,00 Środki NFOŚ/WFO Ś środki własne gminy	250 000,00 Środki właścicieli nieruchomo ści	-	-	-

Kcynia	2018 - 2023	G.11 Ograniczenie niskiej emisji z budynków jedno- i wielorodzinnych na terenie Gminy Kcynia poprzez wymianę źródła ciepła	Ś	III.3. Poprawa jakości powietrza	Gmina Kcynia	500 000,00	80%	Kwota stała 2 000 zł na wnioszek	0,00	0,0	400 000,00 Środki NFOŚ/WFOŚ	100 000,00 Środki właścicieli nieruchomości,	-	-	-
Chwaliszewo, Grocholin, Kcynia	2021-2023	G.12 ABC Przedsiębiorczości – czyli własna firma krok po kroku	S/ G	I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00 budżet gminy	0,00	-	-	G.9
Chwaliszewo, Grocholin, Kcynia	2022 – 2023	G.13 Rozkręcamy biznes społeczny	S/ G	I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	Gmina Kcynia	10 000,00	0%	0,00	0,00	0,00	10 000 budżet gminy	0,00	-	-	G.9
Chwaliszewo, Grocholin, Kcynia	2023	G.14. Szefem być	S/ G	I.2. Aktywizacja potencjału zawodowego i przedsiębiorczości	GCKiB im. Klary Prillowej w Kcyni	150 000,00	85%	127 500,00	0,00	0,00	22 500,00 budżet gminy	0,00	8.3	-	G.9

Źródło: opracowanie własne.

*poziom dofinansowania może ulec zmianie w zależności od zapisów SZOOP

Tab. 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji	L.p.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	inne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kcynia	3.	środowiskowy	U.1 Termomodernizacja budynków wielorodzinnych przewidywany okres realizacji: 2021-2023	1.000.000,00	0.00	0.00	800.000,00 NFOŚ/WFOŚ	200.000,00 kredyty, środki właścicieli nieruchomości

Źródło: opracowanie własne.

IV.2 System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji

W ramach systemu zarządzania wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kcynia należy wyróżnić dwa poziomy - decyzyjny oraz wdrożeniowy. Na poziomie decyzyjnym podmiotami odpowiedzialnymi są Rada Miejska, Burmistrz Kcyni oraz Zespół ds. Rewitalizacji. Do zadań radnych należy uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kcynia (dalej: GPR), uchwalanie ewentualnych zmian w treści dokumentu, podejmowanie innych decyzji (w formie uchwał), które mają wpływ na realizację GPR-u oraz przyjmowanie sprawozdań z jego realizacji. Burmistrz zajmuje się koordynacją całego procesu, przygotowuje sprawozdania z realizacji, zapewnia obsługę administracyjną Zespołu ds. Rewitalizacji oraz podejmuje decyzje bezpośrednio lub pośrednio oddziałujące na realizację Programu. Zespół ds. Rewitalizacji zostanie powołany spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji i jako taki pełnił będzie funkcję opiniodawczo-doradczą względem Burmistrza w kontekście rewitalizacji. Posiadałby uprawnienia do wyrażania opinii m.in. dotyczących informacji z realizacji, raportów z ewaluacji. Ponadto mógłby artykułować propozycje rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji.

Na poziomie wdrożeniowym z kolei zostanie wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Miejskiego w Kcyni, będąca niejako operatorem rewitalizacji. Do jej zadań należeć będzie:

- organizacja i prowadzenie monitoringu GPR-u we współpracy z innymi komórkami urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz wnioskodawcami,
- prowadzenie monitoringu zewnętrznych źródeł finansowania rewitalizacji,
- opracowanie sprawozdań z realizacji,
- utrzymanie kontaktu z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz interesariuszami,
- koordynacja działań promujących rewitalizację oraz wdrażanie mechanizmów włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji,
- gromadzenie danych (np. analizy, badania, sprawozdania, rejestry) dotyczących rewitalizacji.

Podmioty składające projekty odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych spójnych z wizją, celami rewitalizacji oraz wytyczonymi kierunkami działania. Do ich obowiązków należy też bieżąca współpraca z operatorem rewitalizacji w zakresie prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej poziomu zaawansowania realizowanych projektów rewitalizacyjnych. Wśród tych podmiotów znalazł się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni (przewidujący też możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi przy realizacji niektórych projektów) oraz Zarząd Osiedla nr 2 Kcyni.

Zaplanowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą od drugiego kwartału 2018 do 2023 roku. Mieszczą się zatem w przedziale czasowym, w którym mogą funkcjonować programy rewitalizacji przygotowane w oparciu o wytyczne ministerialne, a nie ustawę o rewitalizacji.

W czasie realizacji Programu ważne jest właściwe i możliwie najpełniejsze informowanie społeczności lokalnej o realizowanych przedsięwzięciach. Jedną z form

przekazywania takich informacji będzie utrzymanie na stronie internetowej gminy zakładki poświęconej rewitalizacji, aby tam gromadzić wszystkie związane z nią wiadomości. Poza przekazywaniem informacji o przystąpieniu gminy czy innych podmiotów do realizacji projektów, można tam także zamieszczać porady dotyczące zdobywania środków pozwalających sfinansować planowane przedsięwzięcia. Publikowane tam będą także sprawozdania z realizacji Programu oraz ogłoszenia o konsultacjach organizowanych w ramach wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Stworzenie strony internetowej poświęconej rewitalizacji to jeden ze sposobów zapewnienia transparentnego systemu wymiany informacji oraz opinii o poszczególnych inicjatywach. Zaangażować w ten proces można również lokalne media. Dzięki temu zapewni się możliwość kontroli publicznych przedsięwzięć przez mieszkańców. Jednak ma to również znaczenie promocyjne – przede wszystkim rozpatrywane z punktu widzenia wzrostu zaangażowania mieszkańców w realizację projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (jako wykonawców oraz jako beneficjentów). Poprawi się wizerunek gminy (także zewnętrzny) jako otwartej wspólnoty samorządowej, co jest istotne z punktu widzenia jej postrzegania oraz budowy tożsamości lokalnej.

IV.3 System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Programu Rewitalizacji

Monitoring zmierza do oceny stopnia wdrożenia założeń rewitalizacji określonych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Kcynia*. Realizowany będzie w cyklu dwuletnim, w oparciu o wskaźniki rewitalizacji. Źródłem ich weryfikacji będą dane statystyczne oraz dane źródłowe. Źródłem danych pozwalających weryfikować osiągnięcie celów rewitalizacji (wskaźników) będą informacje gromadzone przez wnioskodawców i komórkę organizacyjną Urzędu Miejskiego w Kcyni odpowiedzialną za proces rewitalizacji (Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury przy współpracy z Referatem Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej). Punkt odniesienia w procesie weryfikacji wskaźników stanowią dane z końca 2015 r. (wykorzystane do diagnozy i wskazane m.in. w tabelach 3 i 5) bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach. Tak jak na tym etapie pochodzić będą z Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni itp. W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR-u, identyfikowane będą bariery wdrażania. Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać sprawozdań z realizacji GPR-u. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna Urzędu Miejskiego zajmująca się rewitalizacją (Referat Edukacji, Promocji, Sportu i Kultury przy współpracy z Referatem Inwestycji i Gospodarki Przestrzennej). Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – w tym m.in. poprzez zaangażowanie Zespołu ds. Rewitalizacji. Informacja z realizacji GPR-u przedkładana będzie Radzie Miejskiej.

Przesłankami do wprowadzenia zmian w treści Programu Rewitalizacji są modyfikacje wytycznych w systemie rewitalizacji opracowanych przez Ministerstwo czy rekomendacje zawarte w raporcie ewaluacyjnym. Inicjatorem może być Zespół ds. Rewitalizacji, radni miejscy lub Burmistrz. Koordynacją procesu wprowadzania zmian w dokumencie zajmować powinna się właściwa do rewitalizacji komórka organizacyjna Urzędu Miejskiego. Podmiot wnioskujący o dokonanie zmian w Programie Rewitalizacji powinien złożyć na piśmie propozycję zmian. Przygotowanie projektu zmiany należy do obowiązków komórki organizacyjnej, która przedkłada go do konsultacji i zaopiniowania Zespołowi ds. Rewitalizacji, a następnie Burmistrzowi (wraz z opinią Zespołu) do ostatecznego zatwierdzenia. Burmistrz przekazuje projekt zmodyfikowanego Programu Rewitalizacji do uchwalenia Radzie Miejskiej.

Spis tabel

Tab. 1. Liczba ludności oraz powierzchnia analizowanych jednostek.....	15
Tab. 2. Wskaźniki służące do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie miejsko-wiejskiej Kcynia.	17
Tab. 3. Wyniki delimitacji dla miejscowości wiejskich w gminie Kcynia	21
Tab. 4. Podsumowanie delimitacji obszarów zdegradowanych w miejscowościach wiejskich Gminy Kcynia.....	23
Tab. 5. Wyniki delimitacji dla miasta Kcynia	25
Tab. 6. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego	26
Tab. 7. Wskaźniki delimitacji obszaru zdegradowanego	27
Tab. 8. Liczba mieszkańców oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji.....	31
Tab. 9. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla Chwaliszewa.....	33
Tab. 10 Podsumowanie diagnozy dla Chwaliszewa	33
Tab. 11. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla Grocholina.	35
Tab. 12. Podsumowanie diagnozy dla Grocholina.	35
Tab. 13. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla Smoguleckiej Wsi.....	37
Tab. 14 Podsumowanie diagnozy dla Smoguleckiej Wsi.....	37
Tab. 15. Podsumowanie analizy wskaźnikowej dla wsi Tupadły.....	39
Tab. 16. Podsumowanie diagnozy dla wsi Tupadły.....	39
Tab. 17. Podsumowanie analizy wskaźnikowej obszaru Osiedla nr II w Kcyni.....	44
Tab. 18. Podsumowanie diagnozy dla Osiedla nr II w Kcyni.....	44
Tab. 19. Problemy obszaru rewitalizacji oraz sposoby ich rozwiązania	46
Tab. 20. Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji na obszarach rewitalizacji w gminie Kcynia.....	55
Tab. 21. Wskaźniki osiągnięcia celu rewitalizacji.	57
Tab. 22. Rodzaje komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	74
Tab. 23. Projekty zintegrowane wraz z uzasadnieniem	75
Tab. 24. Projekty zrealizowane na obszarze rewitalizacji w perspektywie unijnej 2007-2013...	78
Tab. 25. Problemy gminy według wskazań uczestników warsztatu.	80
Tab. 26. Zestawienie wniosków z wywiadów pogłębionych.....	83
Tab. 27. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	87
Tab. 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	89

Spis rysunków

Rys. 1 Struktura ludności gminy Kcynia w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2010 – 2015.....	6
Rys. 2 Podział miasta Kcyni na jednostki struktury przestrzeni miejskiej – osiedla.....	14
Rys. 3. Obszar zdegradowany w Gminie Kcynia.....	28
Rys. 4. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Gminie Kcynia.....	30
Rys. 5. Chwaliszewo – obszar rewitalizacji.....	32
Rys. 6. Grocholin - obszar rewitalizacji	33
Rys. 7. Smogulecka Wieś – obszar rewitalizacji.....	36
Rys. 8. Tupadły - obszar rewitalizacji.	38
Rys. 9. Osiedle nr II w Kcyni – obszar rewitalizacji.	40

UZASADNIENIE

Pismem RR-VII-T.7635.4.53.2017 z dnia 14 czerwca 2018 r. Urząd Marszałkowski w Toruniu poinformował Burmistrza Kcyni o pozytywnej ocenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Kcynia oraz o warunkowym wpisie dokumentu do Wykazu programów rewitalizacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jednocześnie nałożył na Gminę obowiązek uwzględnienia uwag do dokumentu przy najbliższej jego aktualizacji.

Niniejsza uchwała zmieniająca ma na celu realizację uwag Urzędu Marszałkowskiego, a także aktualizację listy projektów rewitalizacyjnych, m.in. w zakresie zmiany projektu planowanego do realizacji w ramach działania 6.2. na terenie obszaru rewitalizacji w mieście Kcynia - Osiedle II.